

Nederland Extractive Industries Transparency Initiative (NL-EITI)

Rapport 2018

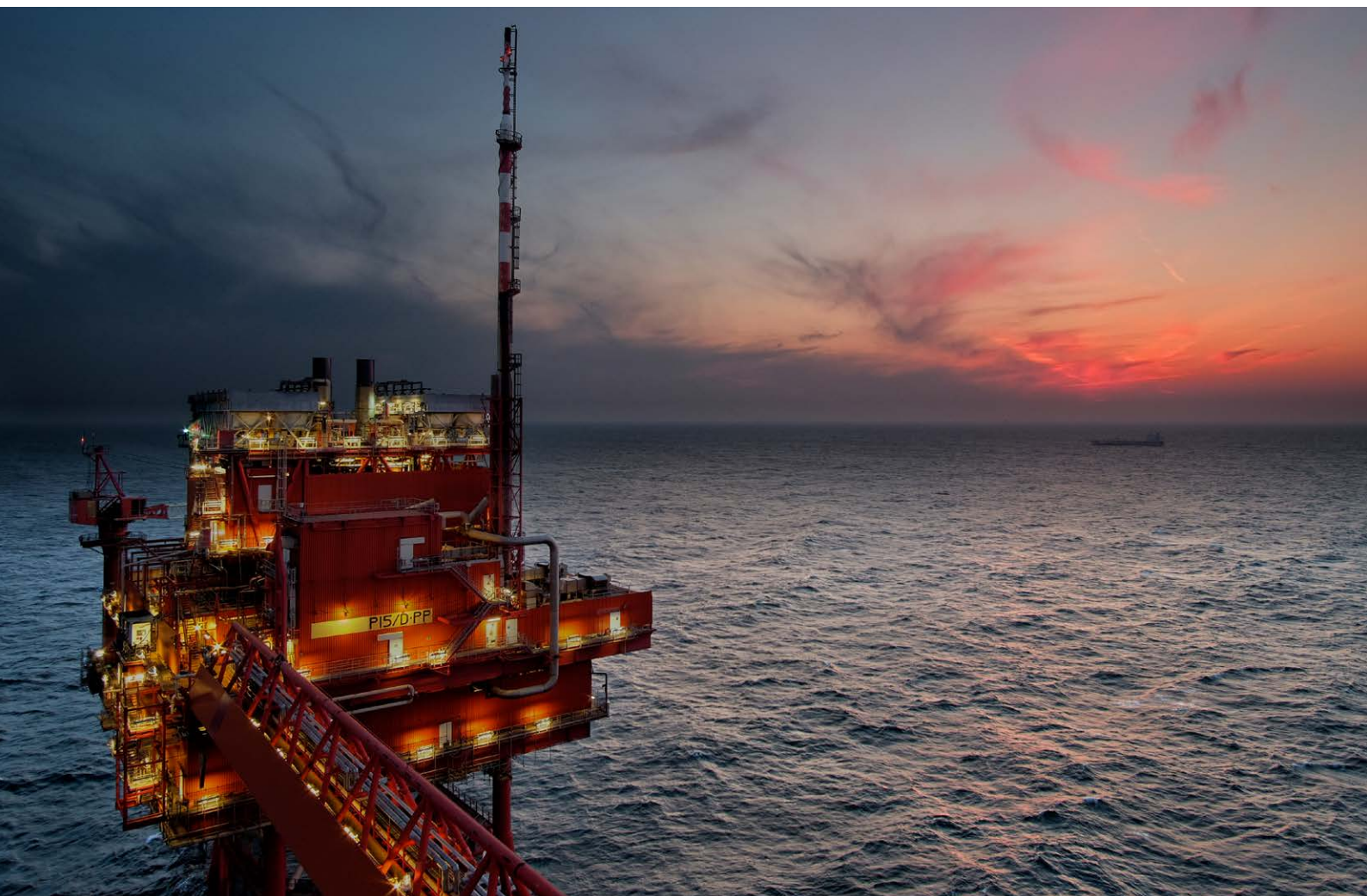

Foto: Marcel te Buck

December 2020

Dit rapport is opgesteld door de multi-stakeholdergroep die verantwoordelijk is voor de implementatie van het EITI in Nederland (de NL-EITI MSG), in samenwerking met de onafhankelijke accountant. Dit rapport is opgezet volgens de EITI-standaard 2019 en wordt gepubliceerd met het doel om te informeren. In dit rapport wordt veelvuldig informatie gebruikt uit externe bronnen. De NL-EITI MSG heeft deze informatie niet gecontroleerd op juistheid en is derhalve niet verantwoordelijk voor deze informatie.

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
Managementsamenvatting	5
1. Introductie	9
2. De delfstoffenindustrie in Nederland	11
2.1. Inleiding	11
2.1.1. Korte geschiedenis van delfstoffen in Nederland	11
2.1.2. De economische betekenis van de delfstoffenwinning in Nederland	18
2.2. Ontwikkelingen in 2018	21
2.2.1. Inleiding	21
2.2.2. Einde gaswinning in Groningen en geleidelijke afbouw van GasTerra	22
2.2.3. Energietransitie	25
2.2.4. De rol van gas in het energiesysteem van nu en in de toekomst	29
3. De regels en spelers in de mijnbouwsector	33
3.1. Wettelijk en institutioneel kader	33
3.2. Fiscale regelgeving	36
3.2.1. Aardgas en aardolie	36
3.2.2. Zout	37
3.3. Ontwikkelingen in 2018	37
3.4. Energie Beheer Nederland	39
3.5. Contract transparantie	42
3.6. Uiteindelijke belanghebbende (UBO)	44
4. Kerngegevens delfstoffenwinning in Nederland in 2018	46
4.1. Inleiding	46
4.2. Aardolie en aardgas	46
4.3. Zout	47
4.4. De sociale en economische betekenis van de delfstoffenindustrie in Nederland	48
5. Opbrengsten en reconciliatie van E&P-bedrijven in 2018	50
5.1. Aanpak en methodologie van de reconciliatie van betaalstromen in 2018	50
5.1.1. Materialiteitsanalyse en omvang	50
5.1.2. Betaalstromen	52
5.1.3. Overheidsinstanties	55
5.1.4. Rapportage op projectniveau	55
5.1.5. Verzameling, volledigheid en betrouwbaarheid van gegevens	57
5.1.6. Reconciliatiemethodologie	57

5.2. Reconciliatie van gerapporteerde betalingen door E&P-bedrijven in 2018	57
5.2.1. Uitkomsten van de reconciliatieoefening.....	58
5.2.2. Betalingen per bedrijf.....	59
5.2.3. Betalingen per inkomstenstroom.....	60
5.2.4. Rapportage op projectniveau.....	60
5.2.5. Betalingen aan Energie Beheer Nederland (EBN)	61
5.2.6. Sociale betalingen.....	64
5.2.7. Milieubetalingen	64
5.2.8. Betalingen van zoutbedrijven	65
5.3. Rijksbegroting	65
6. Aanbevelingen van de Independent Administrator aan de NL-EITI MSG	65
6.1. Aanbevelingen naar aanleiding van de oefening 2018.....	65
6.1.1. Genderbalans in de vertegenwoordiging van de NL-EITI MSG	65
6.1.2. Vergroot de deelname en de betrokkenheid van bedrijven aan/bij het EITI-rapportageproces.	66
6.2. Follow-up aanbevelingen 2017	67
Bijlagen	70
Lijst van afkortingen	71
Lijst van afbeeldingen, figuren en tabellen	72

Voorwoord

In Nederland worden al eeuwenlang delfstoffen gewonnen. Dat zijn onze bodemschatten. Eerst was er de winning van steenkool, later ook van zout, olie en aardgas. En je zou aardwarmte de nieuwste bodemschat kunnen noemen.

Voor aardgas is het woord bodemschat het meest op zijn plaats. Sinds de jaren 1960 is aardgas van groot belang voor onze energievoorziening, voor economische groei en werkgelegenheid. Ook heeft het de overheid in totaal meer dan 400 miljard euro opgeleverd, wat een belangrijke bijdrage aan onze welvaart heeft geleverd.

Zoals we in de vorige eeuw gestopt zijn met het winnen van steenkool, zijn we momenteel de winning van olie en aardgas aan het afbouwen. In de eerste plaats omdat we onze energievoorziening duurzaam willen maken, de negatieve effecten van fossiele brandstoffen op klimaat en milieu willen wegnemen. In de tweede plaats omdat we in Groningen gezien hebben dat delfstoffenwinning kan leiden tot bodembeweging, die ernstige schade kan veroorzaken en de veiligheid van mensen in gevaar kan brengen.

De winning van delfstoffen en de manier waarop ze worden gebruikt, is altijd onderwerp van een politiek en maatschappelijk debat. De vraag hoe de samenleving profiteert van haar bodemschatten staat daarbij centraal, zeker in tijden van grote verandering.

Zo ligt er momenteel de vraag hoe de transitie naar een fossielvrije economie het beste vorm gegeven kan worden. In alle scenario's die de route naar het realiseren van de klimaatdoelstellingen van 2050 beschrijven, blijven olie en gas een belangrijke rol spelen, bijvoorbeeld om de zekerheid van onze energievoorziening te behouden, waar en wanneer duurzame energiebronnen nog onvoldoende beschikbaar zijn. Dus ligt er ook de vraag hoe we de Nederlandse bodemschatten daarbij kunnen en willen gebruiken.

Voor de discussie daarover is het van belang dat er betrouwbare en begrijpelijke informatie beschikbaar is over de winning van de delfstoffen: door wie worden ze gewonnen, wat levert dat op en hoe deelt de samenleving in de opbrengsten? Dit rapport beoogt die informatie te geven en de beschikbare gegevens in hun context te presenteren.

Het rapport is gemaakt door een groep bestaande uit vertegenwoordigers van de delfstoffensector, maatschappelijke organisaties en de overheid. Het werk van deze zogenaamde multi-stakeholdergroep vindt plaats in het kader van het "Extractive Industries Transparency Initiative" (EITI), een internationale standaard voor een goed bestuur van olie, gas en minerale delfstoffen. Dit initiatief moet bijdragen aan meer transparantie en verantwoording over de verdeling van de opbrengsten.

Dit is het tweede Nederlandse rapport, dat betrekking heeft op 2018. De multi-stakeholdergroep hoopt met dit rapport een bijdrage te kunnen leveren aan het publieke debat over de winning van delfstoffen in Nederland en hun bijdrage aan de transitie naar een duurzame economie.

Ik wil graag allen die hebben meegewerkt aan dit rapport danken voor hun inzet en betrokkenheid.

Joost Haenen

Voorzitter van de multi-stakeholdergroep

Managementsamenvatting

Het Extractive Industries Transparency Initiative (EITI) is een wereldwijde standaard voor een goed bestuur van olie, gas en minerale delfstoffen. Eind 2020 waren er 55 landen aangesloten bij het EITI, waaronder Nederland. De EITI-standaard vereist openheid van informatie over de hele waardeketen van de delfstoffenindustrie, van de winning van delfstoffen tot de baten voor de samenleving.

Sinds de start van het EITI in 2002 is de Nederlandse overheid actief betrokken bij het EITI. De EITI-standaard wordt in Nederland geïmplementeerd door een multi-stakeholdergroep (hierna: 'NL-EITI MSG'). In de NL-EITI MSG zitten vertegenwoordigers van de Nederlandse overheid, olie- en gasbedrijven en maatschappelijke organisaties.

Dit is het tweede Nederlandse EITI-rapport, dat betrekking heeft op het jaar 2018. Nederland gebruikt voor dit rapport de EITI-standaard 2019. Naast een beschrijving van de delfstoffenwinning in Nederland maakt dit rapport inzichtelijk hoe in 2018 de financiële stromen tussen de olie- en gasindustrie en de Nederlandse overheid liepen. De bedrijven die daarvoor cijfers hebben aangeleverd, doen dit op vrijwillige basis. Aan dit rapport hebben 17 bedrijven (of groepen), waaronder alle operators, deelgenomen, die samen het overgrote deel van de olie- en gaswinning in Nederland voor hun rekening nemen. De NL-EITI MSG is hun zeer erkentelijk voor hun bijdrage. Het is de intentie om uiteindelijk alle bedrijven bij het NL-EITI-proces in Nederland te betrekken.

Het doel van de implementatie van de EITI-standaard door Nederland is het beschikbaar stellen van feitelijke en begrijpelijke informatie over de delfstoffenwinning in Nederland en de financiële stromen tussen de delfstoffenindustrie en de Nederlandse overheid, om daarmee bij te dragen aan een goed geïnformeerd debat over de waardeketen van de delfstoffenindustrie in Nederland.

De mijnbouwsector in Nederland

De mijnbouwsector in Nederland kent een lange historie. Vanaf 1893 werd steenkool gewonnen in mijnen in het zuiden van Nederland. In de vorige eeuw kwam ook de productie van zout, aardolie en aardgas op gang. In 1965, na de ontdekking van het grote Groningen gasveld, besloot de regering de kolenmijnbouw te beëindigen. In 1974 ging de laatste mijn dicht.

Dit rapport richt zich op de olie- en gasindustrie en de zoutindustrie. Steenzout (keukenzout) is in Nederland bekend sinds 1886. De eerste concessie om zout te winnen werd in 1918 verleend in Twente. Er wordt in Nederland op 5 locaties door 3 bedrijven zout gewonnen. Jaarlijks gaat het hierbij om ruim 6 miljoen steenzout en ongeveer een kwart miljoen ton magnesium zout. In 2019 was de zoutproductie 5,9 miljoen ton, in de jaren daarvoor tussen 6 en 7 miljoen ton.

De winning van olie startte rond het midden van de vorige eeuw. In 1986 bereikte de Nederlandse aardolieproductie haar maximum met 5.2374 miljoen Sm³¹. Daarna nam de productie geleidelijk af.

In 1959 werd het Groningen gasveld ontdekt. Naast het enorme Groningen gasveld zijn er in Nederland ook (ten opzichte van het Groningenveld) kleine gasvelden in productie, zowel op land als op zee.

1 Volumes van aardolie en condensaat worden weergegeven in Standaard kubieke meters (Sm³). "Standaard" heeft betrekking op de referentiecondities 15°C en 101,325 kPa. (bron: Jaarverslag 2018 – Delfstoffen en aardwarmte in Nederland, www.nlog.nl).

De delfstoffenwinning, met name de gaswinning, is van grote betekenis (geweest) voor de Nederlandse economie, vooral door de bijdrage aan onze energievoorziening, aan de economische groei en aan de werkgelegenheid. Sinds 1965 heeft de Staat in totaliteit meer dan 400 miljard euro aan gasbaten ontvangen.

Als gevolg van de aardbevingen in Groningen echter zijn na 2013 de volumes van de totale aardgasproductie flink teruggelopen. Sinds 2014 wordt de maximale winning uit het Groningen gasveld bepaald per besluit van de minister van Economische Zaken en Klimaat. De Nederlandse regering heeft besloten de gaswinning in Groningen zo snel mogelijk terug te schroeven en uiterlijk in 2026, en mogelijk al eerder, geheel te stoppen. Gezien de ontwikkelingen rond de afbouw van de gaswinning van het Groningenveld heeft de regering besloten om het zogenaamde 'Gasgebouw' te ontmantelen. Dit is de publiek-private samenwerking die destijds is opgezet. Met de ontmanteling van het Gasgebouw zal de positie van GasTerra als verkoopkantoor van het meeste Nederlandse gas veranderen. "Op 1 juli 2020 heeft GasTerra het plan voor de afbouw van de onderneming vastgesteld. Het afbouwplan werkt toe naar beëindiging van GasTerra's bedrijfsactiviteiten. De beëindiging is vastgesteld op 31 december 2024."²

Wettelijk en institutioneel kader

Het wettelijk kader voor de mijnbouwindustrie is in Nederland vastgelegd in de Mijnbouwwet van 1 januari 2003. Deze integreerde alle eerdere wetgeving voor de mijnbouw, zowel op land als op zee. In de Mijnbouwwet staan de regels met betrekking tot het onderzoek naar en het opsporen en winnen van delfstoffen en aardwarmte, de opslag van delfstoffen en met de mijnbouw verwante activiteiten.

Op basis van de Mijnbouwwet worden vergunningen verleend, die de vergunninghouder het alleenrecht geven om in een bepaald gebied activiteiten uit te voeren.

Het beleid van de overheid is gericht op een zo groot mogelijke transparantie. De vergunningen worden gepubliceerd in de Staatscourant en zijn tevens te vinden in het vergunningenregister op www.nlog.nl. De Belastingdienst heft de mijnbouwafdrachten, waarvoor de financiële afdracht bepalingen van de Mijnbouwwet gelden.

Het Groningenveld viel tot voor kort niet onder de Mijnbouwwet. Voor het Groningenveld is destijds een aantal overeenkomsten afgesloten tussen de betrokken partijen, die samen de basis vormen van het huidige Gasgebouw. Een aantal van deze overeenkomsten - of onderdelen hiervan - is in de loop van de tijd openbaar gemaakt en toegelicht in Kamerstukken. Onlangs is de Mijnbouwwet gewijzigd, waardoor met ingang van 1 januari 2018 ook op de in 1963 verleende winningsvergunning voor het Groningenveld het financieel regime uit hoofdstuk 5 van de Mijnbouwwet van toepassing is. Alleen op de vier vóór 1962 verleende winningsvergunningen is het heffingsregime nog vastgelegd in een privaatrechtelijke overeenkomst tussen de Staat en de vergunningshouder, de NAM. Deze overeenkomst is voor het laatst gewijzigd in 2018 (zie Staatscourant 2018, 54377).

Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat heeft ook een aantal websites ontwikkeld om de burger beter te informeren over de rol van gaswinning uit kleine gasvelden in Nederland in de energietransitie (zie § 3.3. van dit rapport).

De minister van Economische Zaken en Klimaat is het bevoegd gezag voor alle handelingen die verband houden met de opsporing en winning van delfstoffen en aardwarmte en de opslag van (delf)stoffen. Die minister vertegenwoordigt de Staat ook als aandeelhouder van Energie Beheer Nederland (EBN), de staatdeelneming dat participeert in vrijwel alle gaswinning in Nederland. EBN is net als alle ondernemingen vennootschapsbelasting

2 <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/09/24/afbouwplan-gasterra>

verschuldigd aan de Staat. Daarnaast keert zij winst/dividend uit aan de Staat.

De financiële cijfers voor 2018

De toegevoegde waarde van de delfstoffenwinning in 2018 was 7,3 miljard euro, dat is 0,9% van het bruto binnenlands product (bbp). De werkgelegenheid van de mijnbouwsector in Nederland in 2018 bedroeg 0,11% van de totale werkgelegenheid, dat wil zeggen circa 8000 arbeidsplaatsen, met een man-vrouwverhouding van 7000 mannen tegenover 1000 vrouwen. Dat was 87,5% resp. 12,5% van de totale werkgelegenheid in de delfstoffenwinning en 0,16% resp. 0,03% van de totale werkgelegenheid in Nederland. De aardgasbaten in 2018 bedroegen 2,7 miljard euro, dat is 0,8% van de totale rijksinkomsten.

In dit rapport worden de betaalstromen van 17 bedrijven (of groepen) verantwoord, die samen meer dan 1.814 miljoen euro aan de overheid hebben afgedragen. De belangrijkste betaalstromen betreffen de vennootschapsbelasting (ruim 390 miljoen euro), de afdrachten over de meeropbrengsten van Groningen (ruim 760 miljoen euro) en het dividend dat EBN aan de Staat heeft uitgekeerd (meer dan 610 miljoen euro).

Als gevolg van de afname van de gaswinning in eigen land is de import van aardgas, vooral uit Noorwegen en Rusland, in de laatste jaren toegenomen. In 2018 was Nederland voor de eerste keer netto-importeur van aardgas.

Resultaten van de reconciliatie van betaalstromen

Het accountantskantoor BDO heeft in opdracht van de NL-EITI MSG de betaalstromen tussen olie- en gasbedrijven en de Nederlandse overheid in kaart gebracht en daarbij de gerapporteerde betalingen en ontvangsten met elkaar vergeleken. De tabellen hieronder vatten de resultaten van deze reconciliatie van de betaalstromen samen. Alle opgeloste verschillen zijn door de betrokken partijen besproken en goedgekeurd.

Opgetelde betalingen	Aanvankelijk gerapporteerd (miljoen EUR)	Verklaarbare verschillen (miljoen EUR)		Aangepaste rapportage (miljoen EUR)
		Bedrijven	Overheid	
Bedrijven	1.820,24	(6,63)	-	1.813,61
Overheid	1.758,98	-	54,63	1.813,61
Verschil	61,26	(6,63)	(54,63)	-

Nr.	Bedrijf	E&P-bedrijven (miljoen EUR)	Overheid (miljoen EUR)	Vershil (miljoen EUR)
1	Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (NAM)	998,87	998,87	-
2	Energie Beheer Nederland (EBN)	800,16	800,16	-
3	Wintershall Noordzee B.V. (BASF)	24,01	24,01	-
4	NGT (Noordgastransport B.V.)	18,13	18,13	-
5	Dana Petroleum Netherlands B.V.	13,55	13,55	-
6	Vermilion Energy Netherlands B.V.	12,76	12,76	-
7	NOGAT B.V.	10,58	10,58	-
8	TAQA Energy B.V.	1,26	1,26	-
9	Petrogas E&P Netherlands B.V.	0,97	0,97	-
10	Tulip Oil Netherlands B.V.	0,49	0,49	-
11	Hansa Hydrocarbons	0,29	0,29	-

Nr.	Bedrijf	E&P-bedrijven (miljoen EUR)	Overheid (miljoen EUR)	Vershil (miljoen EUR)
12	Jetex Petroleum	0,27	0,27	-
13	Spirit Energy	0,12	0,12	-
14	ONE-Dyas	(3,51)	(3,51)	-
15	Neptune Energy Netherlands B.V.	(3,33)	(3,33)	-
16	RockRose Energy	(15,36)	(15,36)	-
17	Total E&P Nederland B.V.	(45,65)	(45,65)	-
	Totale betalingen	1.813,61	1.813,61	-

Aanbevelingen aan de NL-EITI MSG

BDO heeft in het eerste NL-EITI-rapport, over 2017, een aantal aanbevelingen gedaan met het oog op verbeteringen in de rapportages over volgende jaren. De meeste aanbevelingen zijn door de multi-stakeholdergroep inmiddels opgevolgd. Zo is in dit rapport ook de zoutindustrie meegenomen en is de reconciliatie van de betaalstromen waar mogelijk op het niveau van de individuele vergunningen gedaan.

1. Introductie

Wat is het EITI?

Het Extractive Industries Transparency Initiative (EITI) is een wereldwijde standaard voor een goed bestuur van olie, gas en minerale delfstoffen. In 2020 waren er 54 landen bij het EITI aangesloten³, waaronder Nederland. De EITI-standaard vereist openheid van informatie door de hele waardeketen⁴ van de delfstoffenindustrie, van de winning van delfstoffen tot de baten voor de samenleving. Het EITI richt zich hierbij op de extractieve industrie. Extractieve bedrijven houden zich bezig met het zoeken naar en het winnen van delfstoffen. Dat is dan ook de scope van dit rapport.

Het EITI in Nederland

Het EITI werd voor het eerst aangekondigd op de 'World Summit on Sustainable Development' in Johannesburg in 2002 en werd officieel gelanceerd in Londen in 2003. De Nederlandse overheid is al vanaf het begin in 2002 actief betrokken bij het EITI. In bijlage 1 wordt in chronologische volgorde de Nederlandse betrokkenheid weergegeven.

De EITI-standaard wordt in Nederland geïmplementeerd door een multi-stakeholdergroep (hierna: 'NL-EITI MSG'). De NL-EITI MSG bestaat uit vertegenwoordigers van de Nederlandse overheid, van olie- en gasbedrijven en van maatschappelijke organisaties (zie bijlage 2 voor een overzicht van de leden van de NL-EITI MSG). EBN neemt sinds januari 2020 als waarnemer deel aan de NL-EITI MSG vergaderingen. De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (hierna RVO) voert het secretariaat van het NL-EITI in opdracht van de Rijksoverheid, met het ministerie van Economische Zaken en Klimaat als penvoerder. De NL-EITI MSG is verantwoordelijk voor de tijdige oplevering van het jaarlijkse NL-EITI-rapport.

Dit tweede Nederlandse EITI-rapport heeft betrekking op het jaar 2018. Nederland gebruikt voor dit rapport de EITI-standaard 2019. In deze standaard staat beschreven welke informatie de aangesloten landen jaarlijks moeten publiceren, de zogenaamde 'EITI Requirements'. Zie bijlage 3 voor een overzicht van de 'EITI Requirements' en de onderdelen van dit rapport waar de gevraagde informatie te vinden is.

De standaard wordt beheerd door het internationale EITI-secretariaat, dat gevestigd is in Oslo, Noorwegen. Over wijzigingen van de standaard wordt besloten door het internationale EITI-bestuur, dat bestaat uit vertegenwoordigers van overheden, de delfstoffenindustrie en maatschappelijke organisaties.

Dit rapport bevat informatie over de waardeketen van de delfstoffenindustrie: er wordt een beschrijving gegeven van de delfstoffenwinning in Nederland en inzichtelijk gemaakt hoe de financiële stromen lopen tussen de Nederlandse delfstoffenindustrie en de Nederlandse overheid. Deze financiële stromen zijn in kaart gebracht door de NL-EITI MSG en gecontroleerd door een onafhankelijk accountantskantoor, BDO Tunesië Consulting.⁵ Daarnaast verklaart BDO Tunesië Consulting – in opdracht van de NL-EITI MSG – eventuele discrepanties en doet het aanbevelingen aan de NL-EITI MSG. De bedrijven die deelnemen aan de reconciliatie van de financiële stromen doen dit op vrijwillige basis.

3 <https://eiti.org/who-we-are>

4 <https://eiti.org/eiti-value-chain>

5 BDO Tunesië Consulting is begin april 2020 in opdracht van de NL-EITI MSG voor twee jaar aangesteld, met de optie van tweemaal een jaar verlenging (Europese aanbesteding door RVO).

Dit rapport richt zich op de olie- en gasindustrie en de zoutindustrie. Ook duurzame energie-opties, zoals aardwarmte en windenergie, zullen kort in de contextuele informatie aan bod komen.

In het eerste NL-EITI-rapport, over het jaar 2017, is uitgebreid ingegaan op de geschiedenis en het wettelijk en institutioneel kader van de delfstoffenindustrie in Nederland. In dit rapport zal in de hoofdstukken 2 en 3 een korte samenvatting hiervan worden gegeven; voor meer informatie wordt verwezen naar het NL-EITI-rapport 2017. Nieuwe ontwikkelingen in 2018 worden toegelicht in § 2.2. en § 3.3. Hiernaast is in dit rapport de rol van Energie Beheer Nederland bij de delfstoffenwinning in Nederland nader uitgewerkt (zie § 3.4. en § 3.5.) en wordt in § 2.2.2. aandacht besteed aan de rol van gas in het energiesysteem van nu en in de toekomst. Door de deelname van de zoutindustrie aan dit rapport is tevens meer informatie over deze sector toegevoegd.

Doel van het NL-EITI-rapport

Het doel van de implementatie van de EITI-standaard door Nederland - en van dit rapport - is om feitelijke en begrijpelijke informatie beschikbaar te stellen over de delfstoffenwinning in Nederland en over de financiële stromen tussen de delfstoffenindustrie en de Nederlandse overheid, en zo bij te dragen aan een goed geïnformeerd debat over de waardeketen van de delfstoffenindustrie in Nederland.

Veel informatie uit dit rapport is reeds publiek beschikbaar, maar verspreid over meerdere organisaties en bronnen. In dit rapport zal veelvuldig naar deze bronnen verwezen worden. De meerwaarde van dit rapport is dat al deze informatie in één document in samenhang wordt aangeboden.

Tot slot: Energie Beheer Nederland (EBN), de Nederlandse Organisatie voor toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek (TNO) en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) hebben actief meegewerkt aan onderdelen van dit rapport. De NL-EITI MSG is deze organisaties zeer erkentelijk voor hun bijdragen. Daarnaast hebben diverse verantwoordelijke overheidsinstanties, waaronder het ministerie van Economische Zaken en Klimaat, de Belastingdienst, het ministerie van Justitie en Veiligheid, het Ministerie van Financiën en de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO), teksten aangeleverd dan wel bekeken. Alle informatie uit dit rapport is ook online te vinden op www.eiti.nl.

Inhoud van het rapport

Dit NL-EITI-rapport is opgedeeld in zes hoofdstukken:

1. Introductie
2. De delfstoffenindustrie in Nederland
3. De regels en spelers in de mijnbouwsector
4. Kerngegevens delfstoffenwinning in Nederland in 2018
5. Opbrengsten en reconciliatie van delfstoffenbedrijven in 2018
6. Aanbevelingen van de 'Independent Administrator' aan de NL-EITI MSG

2. De delfstoffenindustrie in Nederland

2.1. Inleiding

In dit rapport richten we ons op de delfstoffen die vallen onder de Mijnbouwwet⁶. In de Mijnbouwwet is de exploratie, winning en opslag van de delfstoffen in Nederland geregeld. De Mijnbouwwet richt zich op aardgas, aardolie en zout, voor zover deze activiteiten plaatsvinden op een diepte van meer dan 100 meter beneden de oppervlakte van de aardbodem, en aardwarmte voor zover deze activiteiten plaatsvinden op een diepte van meer dan 500 meter beneden de oppervlakte van de aardbodem⁷. Ook steenkool valt onder de Mijnbouwwet, maar de winning daarvan is in 1965 gestopt.

Hieronder wordt kort de geschiedenis van de winning van steenkool, zout, aardolie en aardgas in Nederland weergegeven. Zie het NL-EITI-rapport van 2017⁸ voor meer details.

Andere delfstoffen die gewonnen worden in Nederland zijn oppervlakedelfstoffen. Deze worden in veel gevallen gewonnen in oppervlaktewater. Grondstoffen die gerekend worden tot de oppervlakedelfstoffen zijn zand, grind en schelpen. Om oppervlakedelfstoffen te kunnen ontginnen is een vergunning nodig, vallend onder de Ontgrondingenwet (OW).⁹ De Staat, vertegenwoordigd door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, is hier het bevoegd gezag. In het NL-EITI-rapport 2017 staan de cijfers van 2015-2016 uit de rapportage monitoring bouwgrondstoffen¹⁰ die betrekking hebben op deze oppervlakedelfstoffen. In 2017 werd deze rapportage voor het laatst gepubliceerd.

2.1.1. Korte geschiedenis van delfstoffen in Nederland

Steenkool

In het verleden heeft Nederland steenkolenmijnbouw gekend. Dit begon in 1893 in Limburg en is in de periode 1965-1974 door een besluit van de regering beëindigd.

Wereldwijd voorziet steenkool momenteel in 30% van de energiebehoefte. In Nederland was dat in 2018 en 2019 respectievelijk 9 en 11%.¹¹ Steenkool is nog steeds een belangrijke energiedrager voor onze energievoorziening en economie.

Nederland heeft in 2020 vier actieve kolencentrales. Die kolencentrales produceren circa 30% van de Nederlandse elektriciteit. Het kabinet verbiedt met ingang van 2030 elektriciteitsproductie in Nederland met kolen als brandstof. Hiermee geeft het kabinet uitvoering aan de afspraak uit het regeerakkoord dat de kolencentrales uiterlijk 2030 worden gesloten. Het verbod op kolen levert zo een belangrijke bijdrage aan de kabinetsambitie om de CO₂-uitstoot in 2030 met 49% terug te dringen.

De oudste centrale (de Amercentrale) moet eind 2024 stoppen met elektriciteitsproductie door middel van kolen. De drie nieuwste centrales in de Rotterdamse haven en de Eemshaven moeten uiterlijk 31 december 2029 stoppen met het gebruik van kolen voor elektriciteitsproductie. In de periode daaraan voorafgaand kunnen de eigenaren hun centrales geschikt maken voor elektriciteitsproductie door middel van andere brandstoffen, zoals duurzame biomassa.

6 <https://wetten.overheid.nl/BWBR0014168/2020-07-01>

7 Zie Mijnbouwwet, artikel 2.

8 www.eiti.nl

9 <https://www.helpdeskwater.nl/onderwerpen/gebruiksfuncties/delfstoffenwinning/>

10 <https://www.bodemplus.nl/onderwerpen/wet-regelgeving/bbk/publicaties/rapportage/>

11 <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/83140NED/table?ts=1596704165205> <https://kennisbank.ebn.nl/infographic-2020/>

In 2017 werd er circa 15 mln. ton steenkolen ingevoerd in Nederland. In 2018 en 2019 was dat respectievelijk 13,0 en 10,3 mln. ton.¹²

Zout

In Nederland is steenzout (natriumchloride: keukenzout) bekend sinds 1886 toen bij een drinkwaterboring op het landgoed Twickel in Twente onverwacht steenzout werd aangetroffen. Om de afhankelijkheid van de zoutimport uit Duitsland te beperken, werd in 1918 in Twente de eerste concessie ("Buurse") verleend om steenzout te winnen. Vanouds komt uit dit gebied het Nederlandse zout. Het steenzout ligt hier op geringe diepte (350 tot 500 m) en is uit de Trias-periode, die duurde van ongeveer 251 tot 200 miljoen jaar geleden. Seismisch onderzoek in de periode 1950-1980 leidde tot de ontdekking van nog meer zoutaccumulaties. In de provincie Groningen wordt bij Heiligerlee en Zuidwending sinds 1954 steenzout gewonnen, en bij Veendam wordt sinds 1972 magnesiumzout (magnesiumchloride) gewonnen. Het zout bevindt zich hier in zoutkoepels of zoutkussens in de Zechstein-gesteentelagen. Sinds 1996 vindt er ook zoutwinning plaats in de omgeving van Harlingen in Friesland op een diepte van 2500 tot 3000 m. Het steenzout is ook hier uit de Zechstein-periode, die duurde van ongeveer 271 tot 251 miljoen jaar geleden.

Afbeelding 1 – Zoutwinlocaties in Nederland¹³

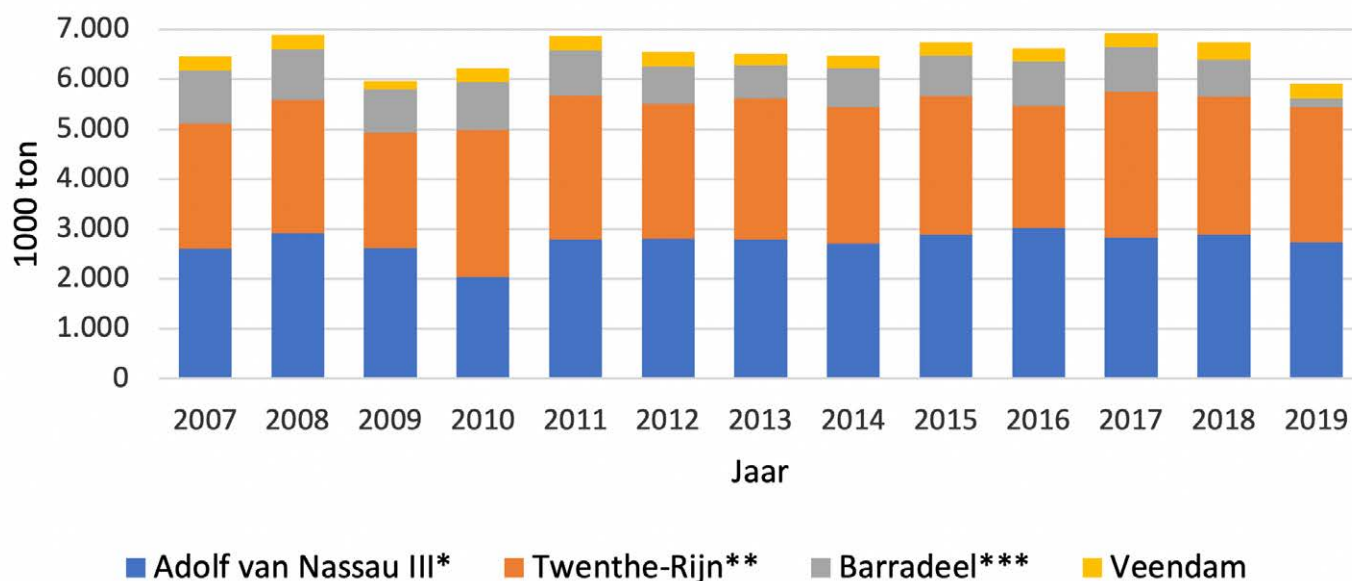
Bron: www.nlog.nl/zout

¹² <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/84472NED/table?searchKeywords=steenkool>

¹³ Basisgegevens van alle pekelvelden en [winningsplannen](#) (publieke versies) van de ontwikkelde velden zijn beschikbaar. Ga op de pagina <https://www.nlog.nl/zoeken-zout> naar 'Selectiescherm zout' en kies in het veld 'Delfstof' de optie 'steenzout'.

Jaarlijks wordt in Nederland ruim 6 miljoen ton steenzout gewonnen en ongeveer een kwart miljoen ton magnesiumzout.¹⁴ In 2019 was de zoutproductie 5,9 miljoen ton, in de jaren daarvoor tussen 6 en 7 miljoen ton (zie figuur 1).

Figuur 1 – Zoutproductie 2007-2018 (in 1000 ton)

Bron: Jaarverslag 2018 – Delfstoffen en Aardwarmte in Nederland

De winning van zout in Nederland geschiedt door middel van oplossingsmijnbouw. Hiervoor worden een of meerdere putten geboord tot in de zoutlaag. Bij de winning van steenzout wordt in de put lauw water naar de zoutlaag getransporteerd. Het zout lost op in het water en dit pekewater wordt getransporteerd naar de verwerkingslocatie. Daar wordt de ruwe pek in een pekzuiveringsinstallatie gereinigd. Vervolgens wordt in een verdampingsinstallatie het water uitgedreven en aldus zout gevormd. De ruimte die bij de winning van steenzout ontstaat (zoutcaverne) wordt ingenomen door de pek, tenzij de caverne voor opslag wordt gebruikt. Dan vervangt de opgeslagen stof de pek. Er ontstaat dus geen lege ruimte in de ondergrond. Bij de verwerking van magnesiumchloride pek tot eindproduct is geen zuiveringsstap nodig. Bij de winning van magnesiumzout ontstaat geen holle ruimte: er blijft vloeistof, onopgelost zout en gesteente achter in de caverne. Het gewonnen zout is bestemd voor de chemische industrie en daarnaast voor de voeding voor mens en dier. Tevens wordt zout toegepast bij waterontharding en gladheidbestrijding op de wegen bij winterse omstandigheden. Het is mogelijk de steenzoutcavernes zodanig te dimensioneren dat deze na afloop van de zoutwinning gebruikt kunnen worden voor de opslag van andere stoffen. In de cavernes die ontstaan bij de winning van magnesiumzout is geen opslag mogelijk. Sinds 2011 wordt bij Zuidwending een aantal voormalige zoutcavernes gebruikt voor de opslag van aardgas ("Aardgasbuffer Zuidwending"). In geval van een grote vraag naar gas, bijvoorbeeld op koude winterdagen, wordt vanuit de cavernes gas geleverd aan het gasnet. Bij Heiligerlee wordt sinds 2012 een caverne gebruikt voor de opslag van stikstof ("Stikstofbuffer Heiligerlee"). Door toevoeging van stikstof kan gas met een andere samenstelling geschikt worden gemaakt voor de Nederlandse huishoudens. In Enschede is een aantal zoutcavernes in gebruik voor de opslag van dieselolie. Nederland moet een strategische olievoorraad aanhouden voor negentig dagen, met het oog op een

¹⁴ <https://www.nlog.nl/zout>

eventuele oliecrisis. De opslag van dieselolie is eind 2015 begonnen.¹⁵

Er zijn in Nederland twee bedrijven die keukenzout (natriumchloride) winnen. Het bedrijf Nouryon is actief in Twente en in Groningen. Het bedrijf Frisia (onderdeel van ESCO) is gevestigd in Harlingen en wint keukenzout van onder de Friese bodem. Het bedrijf Nedmag (Veendam) wint magnesiumzout (magnesiumchloride).

Aardolie

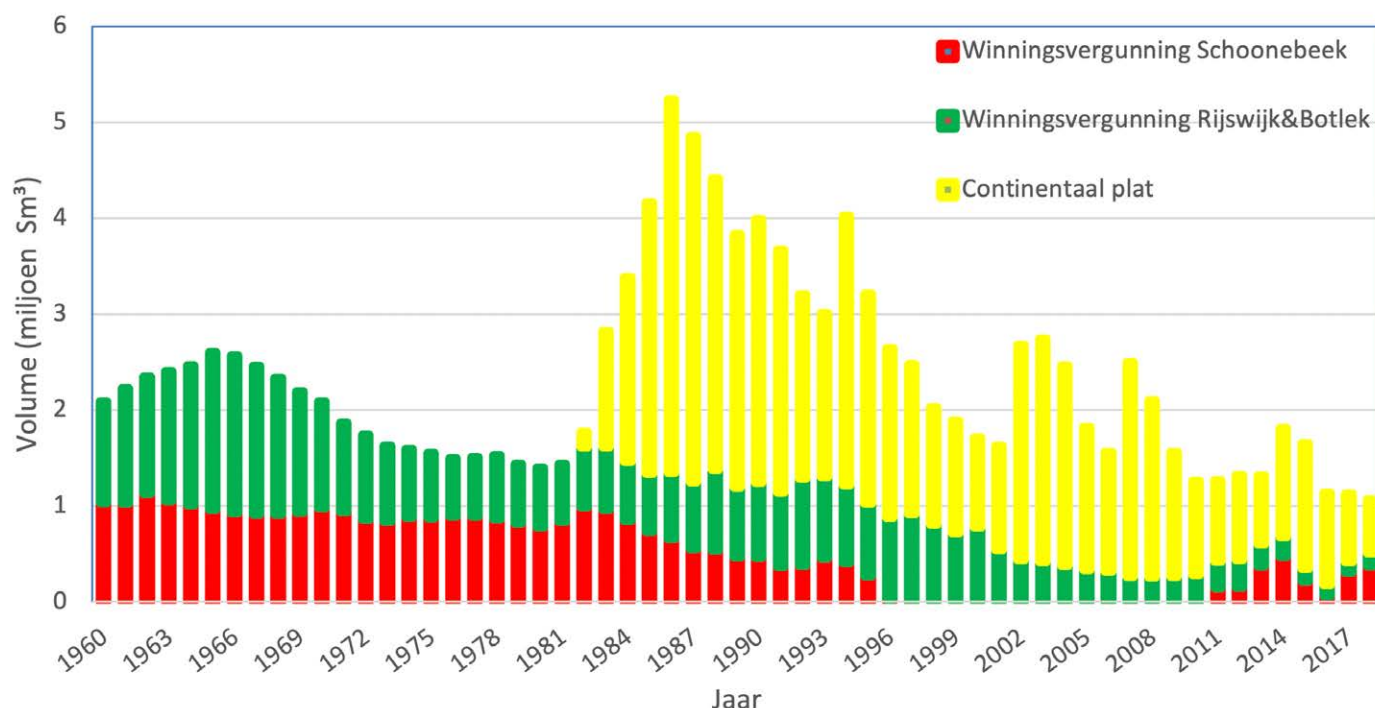
Aardolie wordt in Nederland gewonnen bij Schoonebeek, rondom Rijswijk, en in het Nederlandse deel van het continentaal plat. De winning ervan startte rond het midden van de vorige eeuw. In 1923 kwam bij een steenkoolboring in de Achterhoek 240 liter olie naar boven. Dit was de eerste olievondst in Nederland.

In 1943 ontdekte de Bataafse Petroleum Maatschappij (BPM) in het Drentse Schoonebeek de grootste olievoorraad van Nederland, destijds ook het grootste olieveld op het vasteland van Noordwest-Europa. De exploitatie ervan kwam na de oorlog op gang.

Aardolie wordt sinds begin jaren 1980 ook gewonnen op zee (het continentaal plat).

In 1986 bereikte de Nederlandse aardolieproductie haar maximum met 5.2374 miljoen standaard kubieke meter (Sm^3)¹⁶. Daarna nam de productie geleidelijk af (zie figuur 2).

Figuur 2 – Aardolie productie 1960–2018

Bron: Jaarverslag 2018 – Delfstoffen en Aardwarmte in Nederland

Aardgas

Tot begin jaren 1960 waren er in Nederland slechts bescheiden voorraden aardgas tot ontwikkeling gekomen. Eigenlijk werd er ook niet naar aardgas gezocht, maar naar aardolie.

¹⁵ <https://www.nlog.nl/zout>

¹⁶ In het Jaarverslag 2018 – Delfstoffen en Aardwarmte in Nederland worden de aardgashoeveelheden weergegeven in normaal kubieke meters (Nm^3). "Normaal" heeft betrekking op de referentiecondities 0 °C en 101,325 kPa: 1 Nm^3 = 0,9475 Sm^3 .

In enkele gevallen worden aardgashoeveelheden weergegeven in Gronings aardgasequivalent (m^3 Geq) van 35,17 Megajoules bovenwaarde per m^3 bij 0 °C en 101,325 kPa.

In die gevallen wordt dat expliciet in de tekst aangegeven.

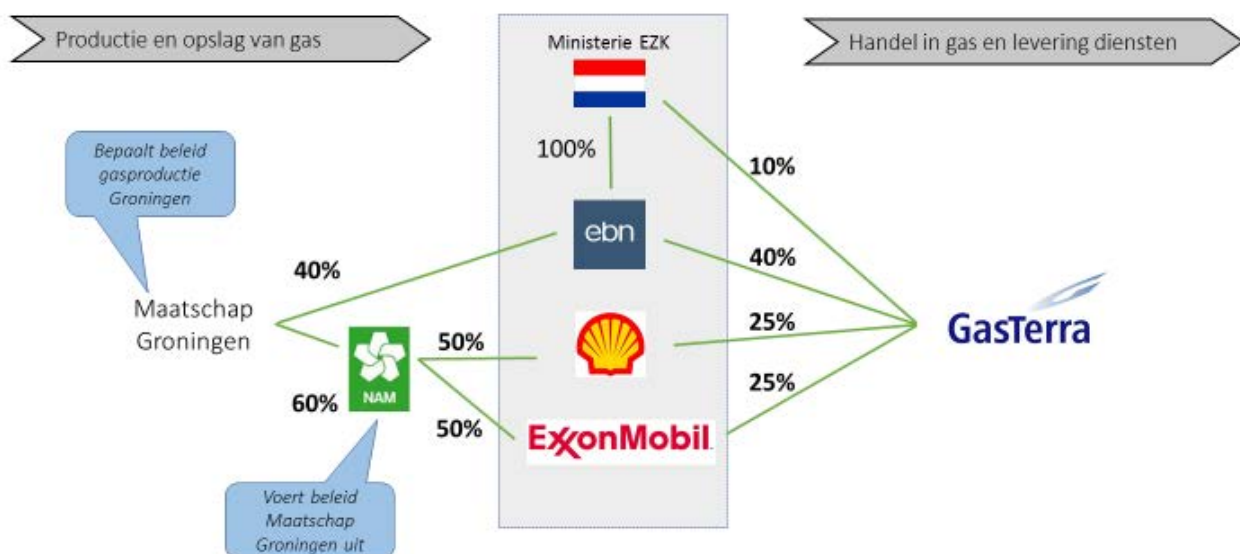
Volumes van aardolie en condensaat worden weergegeven in standaard kubieke meters (Sm^3).

"Standaard" heeft betrekking op de referentiecondities 15 °C en 101,325 kPa.

Toen de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) – een joint venture van Shell (toen nog Bataafse Petroleum Maatschappij) en ExxonMobil (toen nog Standard Oil Company) – vanaf 1948 de eerste hoeveelheden economisch winbaar aardgas in de Nederlandse bodem aantrof, gaven zelfs de meest optimistische schattingen aan dat dit gas slechts kon voorzien in een zeer beperkt deel van de Nederlandse energievraag.

Dit veranderde toen in 1959 het Groningen gasveld werd ontdekt. Al snel bleek dat dit het (op dat moment) grootste gasveld ter wereld was. De vergunning (toen nog concessie genoemd) voor het Groningenveld werd bij Koninklijk Besluit van 30 mei 1963 toegekend aan de NAM, op voorwaarde dat de Staat een gelijke stem zou krijgen bij de ontwikkeling van het veld en bij de verkoop van het aardgas. Met het oog daarop werd een Maatschap opgericht (de Maatschap Groningen), die verantwoordelijk zou worden voor de exploitatie en het beheer van het Groningenveld. Tegelijkertijd werd een nieuwe N.V. opgericht voor de aankoop, het transport en de verkoop van het gewonnen aardgas uit de Groningenconcessie: de N.V. Nederlandse Gasunie. Het geheel van overeenkomsten die destijds tussen de Staat en de betrokken private ondernemingen Shell en ExxonMobil werden afgesloten, vormt de basis van het Gasgebouw¹⁷. Met de Overeenkomst van Samenwerking (OvS) regelden de partijen de eigendoms- en zeggenschapsverhoudingen in de Maatschap Groningen en Gasunie (zie afbeelding 2). De overeenkomsten regelden ook de afdrachten over de opbrengsten van de gaswinning aan de Staat.

Afbeelding 2 – Structuur en eigendomsverhoudingen van het huidige Gasgebouw

Bron: EBN

Het Gasgebouw is in de vorige eeuw regelmatig gerenoveerd, als ontwikkelingen in prijzen en vraag en aanbod daarom vroegen, maar het fundament bleef ongewijzigd. Dat bleek niet langer mogelijk toen de Europese gasmarkt vanaf 1997 werd geliberaliseerd.

Daarom is het Gasgebouw in 2005 geherstructureerd, waarbij Gasunie werd gesplitst in een transportbedrijf (dat de naam Gasunie behield en eigendom werd van de Staat) en een handelsbedrijf, GasTerra, waarvoor de oorspronkelijke eigendoms- en zeggenschapsverhoudingen bleven bestaan. Zie het NL-EITI-rapport 2017 voor een uitgebreide toelichting op het Gasgebouw, de Maatschap Groningen en betrokken partijen.

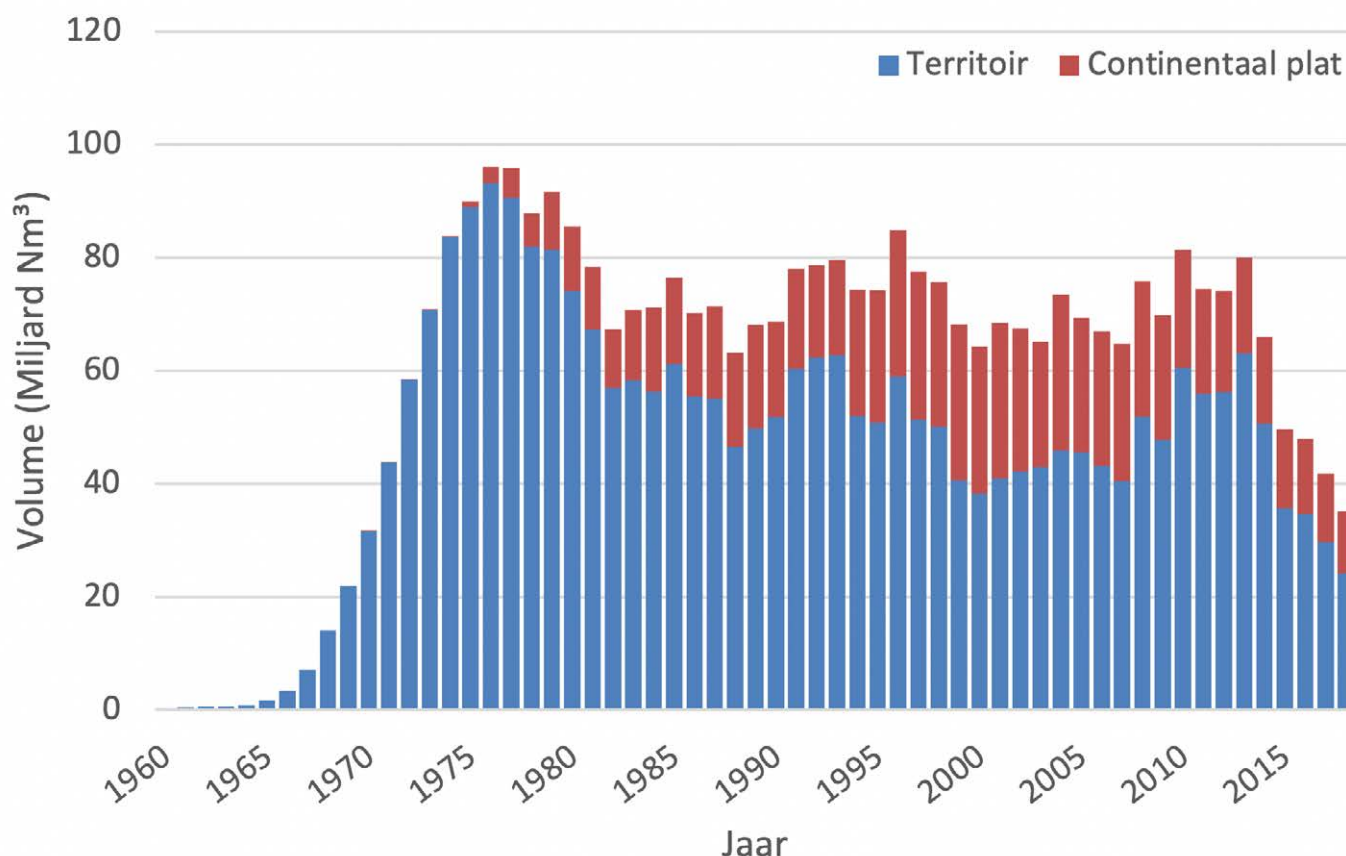
¹⁷ Voor een overzicht van deze overeenkomsten zie het NL-EITI-rapport 2017.

Het Groningenveld

De oorspronkelijke winbare gasvoorraad van het Groningenveld wordt door de NAM geschat op ongeveer 2900 miljard kubieke meter (m³) gas. Hiervan is tot en met 2019 circa 2227 miljard Nm³ geproduceerd¹⁸.

Het Groningenveld neemt binnen Nederland een uitzonderlijke positie in, omdat het is gebruikt om de ontwikkeling van andere, kleine gasvelden te bevorderen. De gaskraan in Groningen werd verder opgedraaid als een strenge winter daarom vroeg of ging dichters als de vraag naar aardgas beperkt was. In figuur 3, dat de totale aardgasproductie laat zien, wordt dit goed zichtbaar.

Figuur 3 – Aardgas productie 1960-2018¹⁹

Bron: Jaarverslag 2018 – Delfstoffen en Aardwarmte in Nederland

Uit figuur 3 blijkt ook dat de volumes na 2013 flink zijn teruggelopen. Dat is het gevolg van de aardbevingen in Groningen. De aardbeving die op 16 augustus 2012 de omgeving van Huizinge trof, heeft geleid tot een ander beleid ten aanzien van de productie uit het Groningenveld. Onderzoek heeft namelijk aangetoond dat de toegenomen seismiciteit in het gebied (meer en zwaardere bevingen) veroorzaakt werd door de gaswinning.²⁰

Sinds 2014 wordt de maximale winning uit het Groningenveld jaarlijks bepaald per besluit van de minister van Economische Zaken en Klimaat. Zie tabel 1 voor een overzicht van de gerealiseerde en toegestane productie per gasjaar²¹ in de periode 2014-2019.

18 Zie www.nlog.nl en het Jaarverslag 2018 – Delfstoffen en Aardwarmte in Nederland voor productiecijfers van het Groningenveld.

19 Territoir: aan land. Continentaal plat: op zee.

20 <https://www.cambridge.org/core/journals/netherlands-journal-of-geosciences/issue/induced-seismicity-in-the-groningen-gas-field-the-netherlands/5AD5EE9E8EF77A8DE50D6D60963AFFBB>

21 Het gasjaar loopt van 1 oktober tot en met 30 september.

Tabel 1 – Gerealiseerde en toegestane productie Groningenveld 2014-2019

Gasjaar	Gerealiseerde productie (miljard Nm ³)	Toegestane productie (miljard Nm ³)
2014-2015	35	
2015-2016	27	27
2016-2017	24	24
2017-2018	20,1	21,6
2018-2019	17,5	17,5

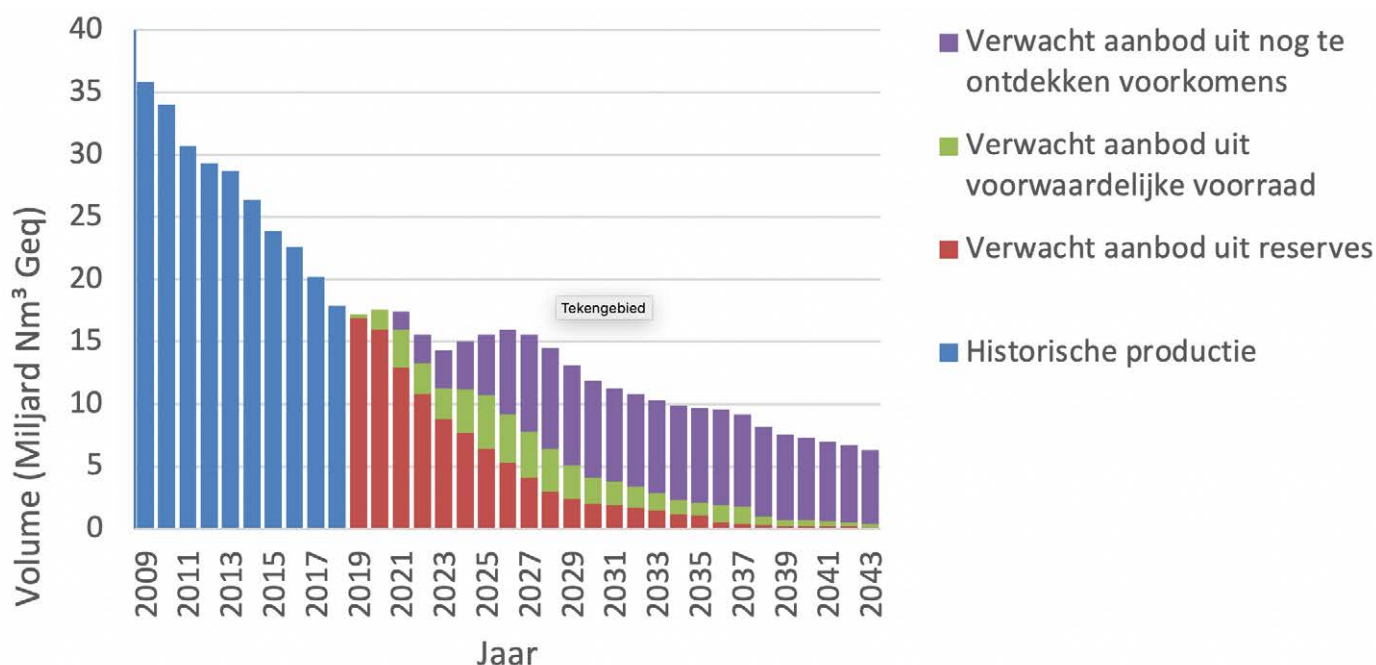
Bron: <https://www.nam.nl/feiten-en-cijfers.html> en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Kleine gasvelden

Naast het enorme Groningenveld zijn er in Nederland ook veel kleine(re) gasvelden, zowel op land als op zee. Na de energiecrisis in het begin van de jaren 1970 heeft de Nederlandse overheid in 1974 het zogeheten 'kleineveldenbeleid' ontwikkeld om gaswinning uit de (ten opzichte van Groningen) kleine gasvelden te stimuleren. De overheid wilde zo optimaal gebruikmaken van de Nederlandse bodemschatten²².

De productie uit de kleine velden is in het afgelopen decennium geleidelijk gedaald tot minder dan 20 miljard Nm³ Geq²³ per jaar. In de komende 25 jaar zal de totale productie (inclusief de nog te ontdekken velden) geleidelijk afnemen tot circa 6 miljard Nm³ Geq in 2043 (zie figuur 4).

Figuur 4 – Gerealiseerde en verwachte productie van aardgas uit de kleine velden van 2008 t/m 2042. Het Groningenveld is hier buiten beschouwing gelaten

Bron: Jaarverslag 2018 – Delfstoffen en Aardwarmte in Nederland

²² Voor meer informatie over het nut en de noodzaak van gaswinning uit kleine gasvelden zie de animatie op: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/gaswinning-uit-kleine-gasvelden/documenten/videos/2020/04/28/waarom-wint-nederland-gas-uit-kleine-gasvelden>

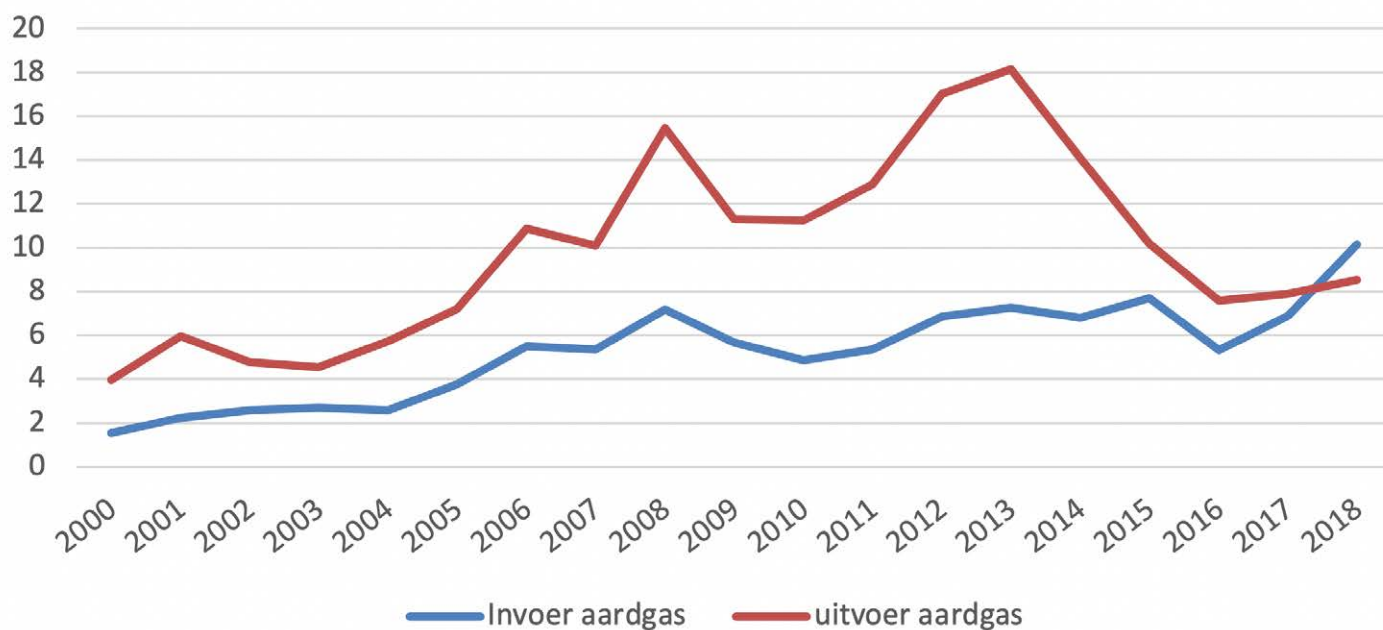
²³ De hoeveelheden worden omgerekend naar Gronings aardgasequivalent; zie pagina 6 van het Jaarverslag 2018 – Delfstoffen en Aardwarmte in Nederland of noot 15.

Meer informatie over de productieprognose voor de kleine velden is te vinden in hoofdstuk 1.6. van het Jaarverslag 2018 - Delfstoffen en Aardwarmte in Nederland²⁴.

In-en uitvoer van aardgas

Sinds het eind van de jaren 1960 heeft Nederland aardgas uitgevoerd. Met de afname van de gasproductie in eigen land is de import van gas, vooral uit Noorwegen en Rusland, de laatste jaren toegenomen. In 2018 werd er voor 10,1 miljard euro geïmporteerd. Dat is ruimschoots een verdubbeling in vergelijking met 2011. Tegelijkertijd werd er in 2018 voor 8,5 miljard euro geëxporteerd. Daarmee was Nederland in 2018 voor het eerst netto-importeur van aardgas (zie figuur 5).

Figuur 5 – In- en uitvoer van aardgas (in mld. euro)

Bron: CBS

2.1.2. De economische betekenis van de delfstoffenwinning in Nederland²⁵

De delfstoffenwinning, met name de gaswinning, is van grote betekenis (geweest) voor de Nederlandse economie. Vooral door de bijdrage aan onze energievoorziening, aan de economische groei en aan de werkgelegenheid. In de eerste plaats heeft gas vanaf de jaren 1970 voorzien in ruim 50% van het energieverbruik in Nederland. Het was in vergelijking met andere fossiele brandstoffen een minder vervuilende energiebron, die ons land ook minder afhankelijk maakte van andere landen.²⁶ In de tweede plaats heeft de delfstoffenwinning sterk bijgedragen aan de economische groei in Nederland. De bijdrage aan de economie, tot slot, moet vooral gezocht worden in de aardgasbaten en de toegevoegde waarde door de gaswinning zelf.

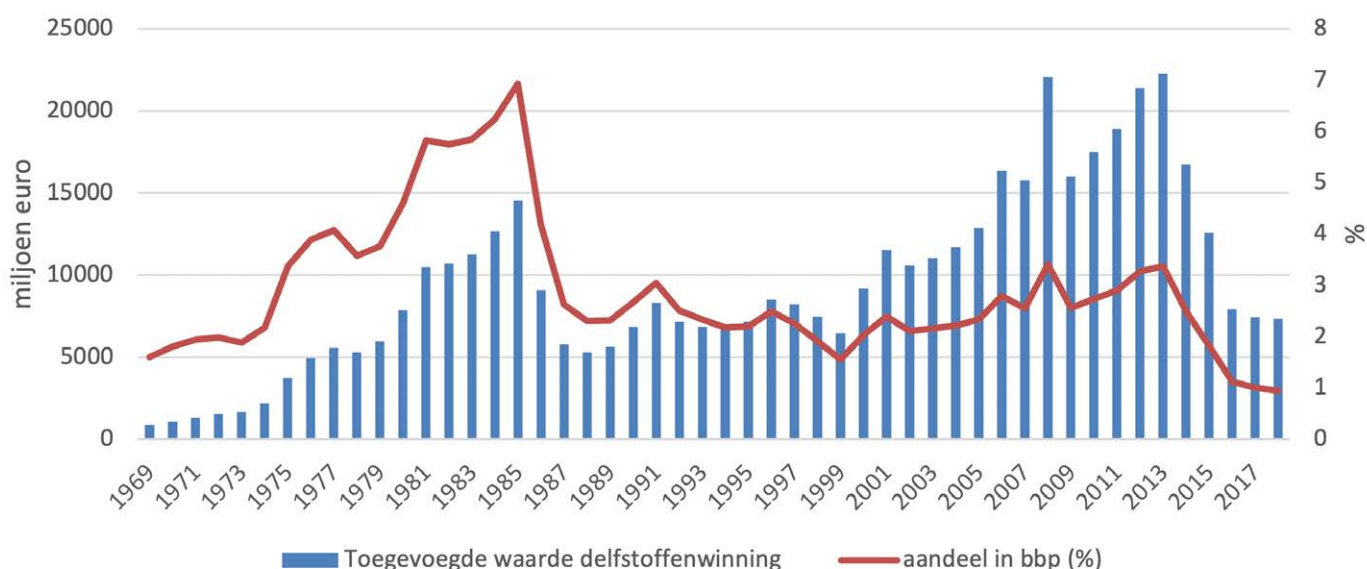
²⁴ <https://www.nlog.nl/jaarverslagen>

²⁵ Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) hanteert bij onderstaande grafieken voor de delfstoffenwinning de volgende indeling: 1) olie- en gaswinning (SBI-code 06); 2) overige delfstoffen, waaronder zout en oppervlakedelfstoffen (SBI-code 08); en 3) de toeleverende en dienstverlenende industrie (SBI-code 09). Dit betreft dienstverlenende bedrijven ten behoeve van de industrie in het kader van het zoeken naar nieuwe olie- en gasvoorraden.

²⁶ Het was de oliecrisis uit 1973 die direct aanleiding was voor het kleineveldenbeleid, bedoeld om voor de langere termijn zo veel mogelijk in de eigen energiebehoefte te voorzien.

De toegevoegde waarde van de delfstoffenwinning heeft sinds het midden van de jaren 1970 geschommeld tussen de 5 en ruim 12 miljard euro per jaar, voor het grootste deel gegenereerd door de gaswinning. Het aandeel van de delfstoffenwinning in het bruto binnenlands product lag, na een piek van 7% in 1985, tussen de 2 en 4% (zie figuur 6).

Figuur 6 – Belang delfstoffenwinning voor de Nederlandse economie

Bron: CBS

Na 2013 is de toegevoegde waarde van de gaswinning sterk gedaald als gevolg van de beperking van de productie uit het Groningenveld.

Nederland kent geen activiteiten in de informele sector, zoals ambachtelijke en kleinschalige mijnbouw.

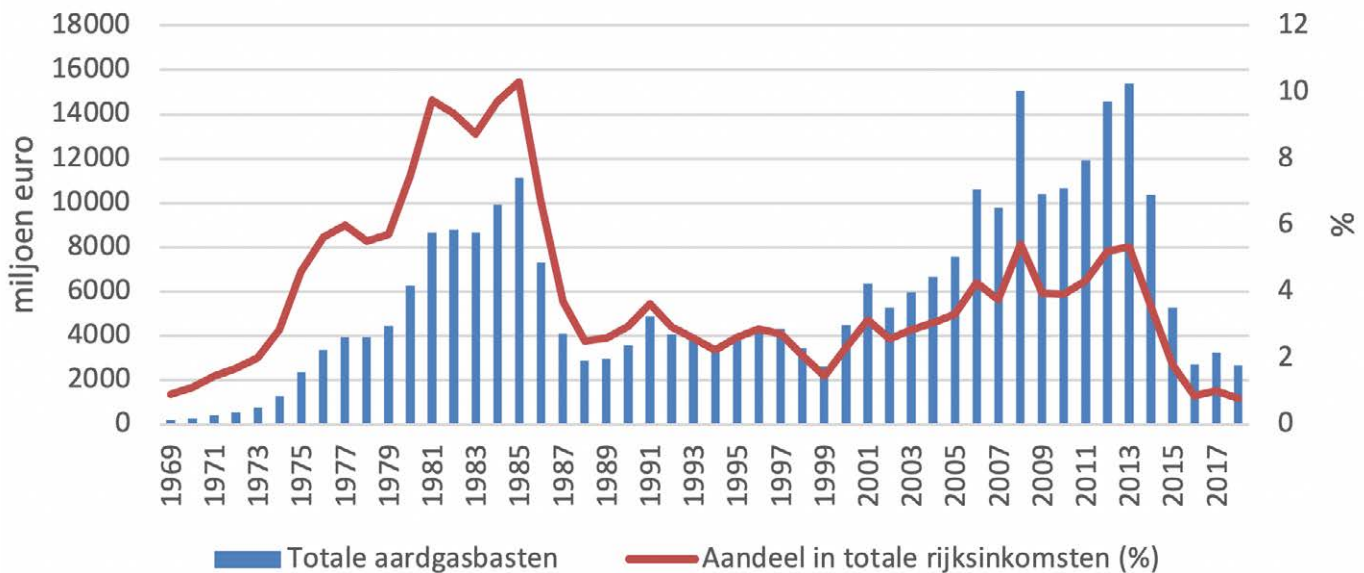
Aardgasbaten

Naast de bijdrage aan de economische groei heeft de gaswinning op een andere manier positief bijgedragen aan de Nederlandse economie: de Staat profiteert van de aardgaswinning via met name mijnbouwheffingen, vennootschapsbelasting en dividenden²⁷, samen de aardgasbaten genoemd. In het begin van de jaren 1980 en ook in het begin van deze eeuw lagen die aardgasbaten rond de 10 miljard euro per jaar. Maar ook buiten die pieken ging het om aanzienlijke bedragen, in de regel tussen de 5 en 10% van de totale rijksinkomsten. Sinds 1965 bedroegen de aardgasbaten van de overheid in totaal 416,8 miljard euro (uitgedrukt in prijzen van 2018). Fluctuaties in de aardgasbaten waren vooral het gevolg van schommelingen in de aardgasprijs.²⁸

²⁷ EBN betaalt dividenden aan de Staat.

²⁸ <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2019/22/aardgasbaten-uit-gaswinning-bijna-417-miljard-euro>

Figuur 7 – Aardgasbaten Rijksoverheid

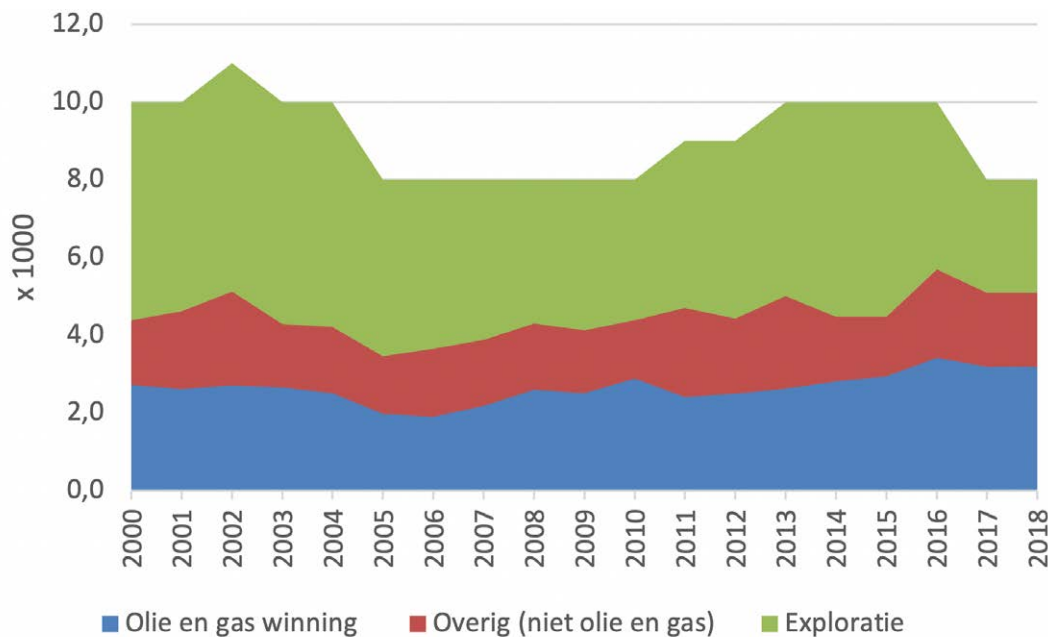

Bron: CBS

Sinds het afbouwen van de productie uit Groningen zijn ook de aardgasbaten²⁹ sterk afgenomen.

In de derde plaats heeft de delfstoffenwinning de nodige arbeidsplaatsen gecreëerd. Bij de winning van delfstoffen gaat het in 2018 om circa 8000 arbeidsplaatsen (voltijdsequivalenten). Dat was 0,11% van de totale werkgelegenheid (zie de figuren 8 en 9). Anders dan bij de toegevoegde waarde is dit een zeer bescheiden percentage van de totale arbeidsmarkt.

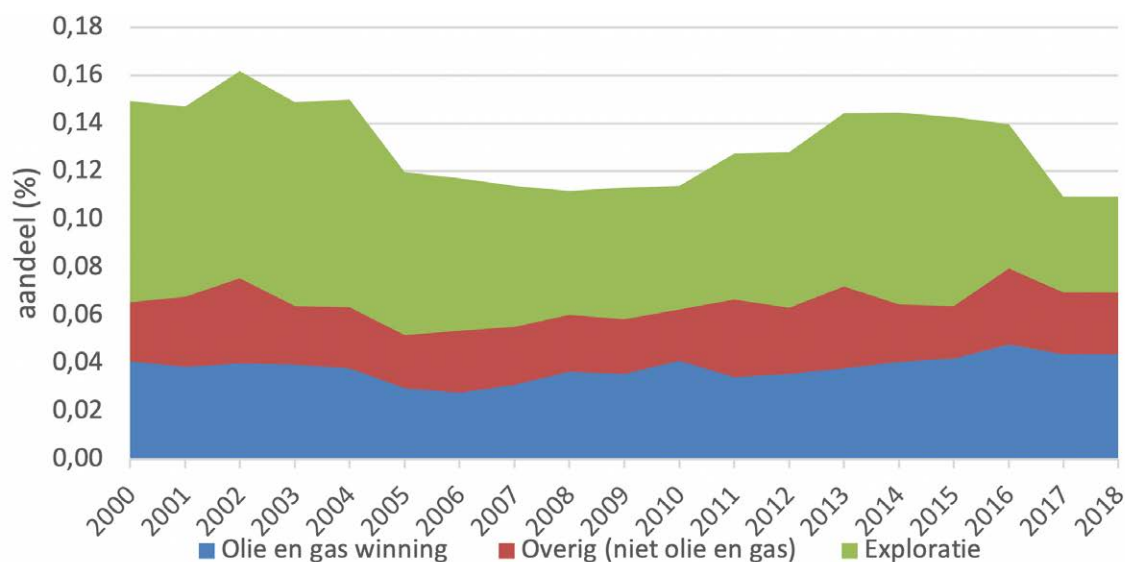
Figuur 8 – Totale werkgelegenheid (arbeidsvolume) delfstoffenwinning

Bron: CBS

²⁹ Aardgasbaten zijn hier de inkomsten van het Rijk uit de exploratie en winning van aardgas en aardolie in Nederland. Deze inkomsten bestaan met name uit concessierechten voor de exploitatie van aardgas en aardolievelden en de winsten uit de verkoop van de delfstoffen. Daarnaast ontvangt het Rijk vennootschapsbelasting betaald door de bedrijven die de aardgas- en aardolievelden exploiteren.

Figuur 9 – Totale werkgelegenheid delfstoffenwinning als aandeel van de totale werkgelegenheid

Bron: CBS

2.2. Ontwikkelingen in 2018

2.2.1. Inleiding

De belangrijkste ontwikkelingen in 2018 werden bepaald door de (gevolgen van de) aardbevingen in Groningen en de transitie naar een duurzame energievoorziening. Zo heeft de Nederlandse regering meer maatregelen aangekondigd voor de versnelde afbouw van de gaswinning uit het Groningenveld. De afbouw van de winning en het gebruik van aardgas in Nederland moet hand in hand gaan met de ontwikkeling van duurzame alternatieven.

In het huidige Regeerakkoord zijn ambitieuze plannen aangekondigd op het gebied van klimaat en energie. Twee belangrijke pijlers onder de nationale ambitie zijn een Klimaatwet en een Klimaat- en Energieakkoord.³⁰ Op 6 september 2013 hebben ruim veertig organisaties, waaronder de overheid, werkgevers, vakbeweging, natuur- en milieuorganisaties, maatschappelijke organisaties en financiële instellingen, zich aan het Energieakkoord voor duurzame groei³¹ verbonden. Op 28 juni 2019 heeft het kabinet het Klimaatakkoord³² gepresenteerd en is het kabinet begonnen met de uitvoering.

In deze paragraaf zal ten eerste aandacht worden besteed aan het proces tot beëindiging van de gaswinning in Groningen, inclusief de geleidelijke afbouw van GasTerra. Ten tweede zal er aandacht worden besteed aan de transitie naar een duurzame energievoorziening, met name in relatie tot de winning van delfstoffen, windenergie en aardwarmte (geothermie). Ten derde zal er gekeken worden naar de rol van gas in het energiesysteem van nu en in de toekomst. Met het verstrekken van deze informatie heeft de NL-EITI MSG als doel het publieke debat over het gebruik van delfstoffen voor de samenleving, met name bij de transitie naar een duurzame samenleving, te voeden.

30 <https://zoek.officiëlebekendmakingen.nl/kst-32813-157.html>

31 <https://www.energieakkoordser.nl/energieakkoord.aspx>

32 <https://www.klimaatakkoord.nl>

2.2.2. Einde gaswinning in Groningen en geleidelijke afbouw van GasTerra

Einde gaswinning in Groningen

In 2018 heeft de Nederlandse regering besloten de gaswinning uit het Groningenveld op zo kort mogelijke termijn volledig te beëindigen.³³ Uit de cijfers van Gasunie Transport Services (GTS) blijkt dat vanaf medio 2022 de gaswinning in Groningen nihil kan zijn, als er tenminste niet sprake is van een strenge winter of andere uitzonderlijke omstandigheden. Op basis van het GTS-advies is de verwachting dat volledige sluiting van het veld uiterlijk in 2026, en mogelijk eerder haalbaar is.³⁴ Volgens het kabinet is dit “de beste manier om de veiligheid en veiligheidsbeleving in Groningen te garanderen”. Immers, afbouw van de gaswinning uit het Groningenveld is de manier om de aardbevingsproblematiek bij de bron aan te pakken.³⁵ De minister van Economische Zaken en Klimaat heeft daarom een wetsvoorstel ingediend voor een aanpassing van de Gaswet en Mijnbouwwet³⁶. De wetswijziging is op 1 oktober 2019 in werking getreden en houdt in dat het Groningenveld alleen die hoeveelheid gas produceert die nodig is voor de leveringszekerheid³⁷. De minister vraagt GTS hem hierbij te adviseren over de benodigde minimale gaswinning uit het Groningenveld, zodat de minister de NAM kan opdragen deze hoeveelheid te winnen³⁸. De minister zal in dit proces ook SodM om advies vragen.³⁹ Voor meer informatie over de maatregelen zie de Kamerbrief van 29 maart 2018.⁴⁰

In de Kamerbrief van 30 mei 2018 inzake de gaswinning uit de kleine velden in de energietransitie⁴¹, maakt de minister van Economische Zaken en Klimaat vervolgens een onderscheid tussen veiligheid en veiligheidsbeleving: “Elke gaswinning, ook uit een klein veld, kent bepaalde risico’s, hoe klein ook. De risico’s van gaswinning uit kleine velden zijn qua omvang en impact niet vergelijkbaar met die van de gaswinning in Groningen. Dit betekent dat het passend is om voor gaswinning uit de kleine velden ander beleid te voeren dan voor het Groningenveld.” De minister kiest voor een gestage afbouw, waarbij gas wordt gewonnen zolang en in zoverre gas nog nodig is, en alleen waar dit veilig en verantwoord kan. Waar dit niet kan, wil de minister stoppen. De minister kijkt ook hoe lessen uit de Groningse praktijk op de kleine velden kunnen worden toegepast.⁴²

Wat de risico’s betreft, worden voor nieuwe gasvelden op land en bij essentiële wijzigingen in de productie van bestaande gasvelden op land, voorafgaand aan de (wijziging in de) winning, de effecten en risico’s nauwkeurig in kaart gebracht. Daarbij wordt een vaste methodiek gehanteerd, de zogenoemde Seismische Risico Analyse (SRA). Mocht uit deze analyse blijken dat de gaswinning uit dat veld zou kunnen leiden tot aardbevingen, dan worden er aan het winningsbesluit specifieke voorschriften verbonden om het risico te minimaliseren. Het gaat dan om voorschriften op het gebied van monitoring, onderzoek en beheersmaatregelen.⁴³

33 <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2018/03/29/kamerbrief-over-gaswinning-groningen>

34 <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-33529-678.html>

35 <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-33529-678.html>

36 <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-34957-47.html>

37 <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-34957-47.html>

38 In de Mijnbouwwet was vastgelegd dat ‘een eenmaal vastgesteld winningsniveau in zijn geheel mag worden geproduceerd, los van de vraag of dit volume in een gegeven jaar echt noodzakelijk is’.

39 Zie: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/blg-872653.pdf>, <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/02/21/kamerbrief-over-raming-gaswinning-groningen-2020-2021-en-verder> en <https://www.nam.nl/nieuws/2019/productie-groningen-gasveld-gasjaar-2018-2019.html>

40 <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2018/03/29/kamerbrief-over-gaswinning-groningen>

41 <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2018/05/30/Kamerbrief-over-gaswinning-uit-kleine-velden>

42 <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2018/05/30/Kamerbrief-over-gaswinning-uit-kleine-velden>

43 De Mijnbouwwet is hierop per 1 januari 2017 aangepast, d.w.z. de maatschappelijke randvoorwaarden van winning zijn aangescherpt.

In de afbouwfase van de energietransitie heeft voor het kabinet gaswinning uit kleine velden, waar dit veilig en verantwoord kan, de voorkeur boven gasimport. "Het kabinet geeft voorkeur aan gaswinning uit de Nederlandse kleine velden, zowel op land als op zee, omdat dit beter is voor het klimaat, werkgelegenheid, behoud van kennis van de diepe ondergrond en aanwezige infrastructuur.⁴⁴ Tevens remt productie in eigen land de toenemende importafhankelijkheid van andere landen."⁴⁵ Om te voorkomen dat de gaswinning, in het bijzonder uit de kleine velden op het Nederlands deel van het continentaal plat, door het slechte investeringsklimaat al op korte termijn zal eindigen, spant het kabinet zich in om economisch perspectief voor de gassector te behouden. Mede hiervoor heeft het kabinet op 19 mei 2020 een wetsvoorstel tot wijziging van de Mijnbouwwet ingediend bij de Tweede Kamer⁴⁶. In dit wetsvoorstel wordt voorgesteld de bestaande investeringsaftrek van 25% voor investeringen in de opsporing en winning van aardgas uit bepaalde marginale gasvoorkomens op de Noordzee te vervangen door een generieke investeringsaftrek van 40% voor investeringen die ten goede komen aan de opsporing en winning van koolwaterstoffen. Daarnaast worden met dit wetsvoorstel de bepalingen uit de Mijnbouwwet over het verwijderen en (in het kader van de energietransitie) hergebruiken van de olie- en gasinfrastructuur en de in dat kader te stellen financiële zekerheden verduidelijkt, geactualiseerd en aangevuld.⁴⁷ Verder werkt het kabinet voor de gaswinning uit de kleine velden aan een andere invulling van de maatschappelijke randvoorwaarden, te weten:

- 1) Gebiedsrestricties voor de winning van aardgas;
- 2) Schadeafhandeling;
- 3) Betrokkenheid van de omgeving;
- 4) Ontmanteling en verwijdering van infrastructuur.

Zie voor meer informatie hierover de Kamerbrief van 30 mei 2018.

In het licht van de beëindiging van de gaswinning in Groningen heeft de minister in 2018 na intensief overleg met Shell en ExxonMobil een Akkoord op Hoofdpijnen gesloten over de toekomst van het Gasgebouw⁴⁸. "De Staat trekt op alle punten de regie naar zich toe ten aanzien van de gaswinning uit het Groningenveld. Tegelijkertijd nemen Shell, ExxonMobil en de NAM hun verantwoordelijkheid. In het akkoord is vastgelegd dat de NAM altijd blijft betalen voor alle schade en versterking van gebouwen. Daartoe bieden Shell en ExxonMobil garanties. Als onderdeel van een kabinetsbijdrage aan het toekomstperspectief voor de regio levert de NAM 500 miljoen euro. Bovendien is overeengekomen dat Shell en ExxonMobil afstand doen van eventuele vorderingen met betrekking tot gasreserves in het Groningenveld die niet gewonnen zullen worden." Een aantal afspraken uit het Akkoord op Hoofdpijnen behoeft nadere uitwerking in overeenkomsten: "1) de garanties van Shell en ExxonMobil voor schade en versterken; 2) de wijziging in de afdrachtensystematiek voor Groningen en de vier oudere NAM-vergunningen (zie ook § 3.3. en bijlage 4); en 3) het bevestigen dat voldaan is aan de opschortende voorwaarden voor de afstand tot een mogelijke claim voor de overblijvende gasreserves." Voor meer informatie hierover zie Kamerstuk 33529, nr. 525.⁴⁹

44 <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2018/05/30/kamerbrief-over-gaswinning-uit-kleine-velden>

45 Zie Kamerbrief de dato 19 februari 2020 inzake Beantwoording vragen over het artikel 'Nederland zal veel eerder en veel meer gas moeten importeren dan tot nu werd gedacht', en de Kamerbrief de dato 6 maart 2020 inzake Beantwoording vragen over het bericht 'Stoppen met gas zorgt juist voor méér CO₂'.

46 <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/03/30/kamerbrief-over-de-rol-van-gas-in-het-energiesysteem-van-nu-en-in-toekomst>

47 <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/wetsvoorstellen/detail?id=2020Z08961&dossier=35462>

48 <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/wetsvoorstellen/detail?id=2020Z08961&dossier=35462>, zie: Memorie van Toelichting, Hoofdstuk 1, §1.

49 <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-33529-493.html> en <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-33529-525.html>

In de Kamerbrief van 21 februari 2020⁵⁰ bevestigt de minister dat “de analyses laten zien dat de gaswinning uit het Groningenveld vanaf medio 2022 in een gemiddeld jaar niet meer nodig is. Om de gaswinning zo snel mogelijk op een verantwoorde manier te beëindigen is een aantal randvoorwaarden noodzakelijk: 1) tijdige oplevering stikstofinstallatie Zuidbroek; 2) voldoende voortgang in de afbouw van de vraag naar laagcalorisch gas; 3) gasopslag Norg moet beschikbaar blijven; en 4) voldoende aanvoer van hoogcalorisch gas.”

Geleidelijke afbouw van GasTerra

In de Kamerbrief van 7 oktober 2019⁵¹ schrijft de minister de Kamer dat het gezien de ontwikkelingen rond de afbouw van de gaswinning van het Groningenveld onvermijdelijk is om het zogenaamde ‘Gasgebouw’ te ontmantelen. “Het stopzetten van de gaswinning uit Groningen luidt het einde in van de publiek-private samenwerking in GasTerra⁵², het verkoopkantoor van het Groningen gas, de kern van het Gasgebouw.” “GasTerra is een handelsonderneming, gevestigd in Groningen, met circa 150 medewerkers. GasTerra is een besloten vennootschap met als aandeelhouders de Staat 50% (ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) 10% en Energie Beheer Nederland (EBN) 40%), Shell 25% en ExxonMobil 25%. De kern van deze publiek-private samenwerking, zoals vastgelegd in de uit 1963 daterende Overeenkomst van Samenwerking, is de verkoop door GasTerra van het door de NAM geproduceerde Groningengas. Deze rol van GasTerra is wettelijk verankerd in artikel 54 Gaswet.⁵³

Met de versnelde afbouw van de gaswinning uit het Groningenveld en het nagenoeg beëindigen ervan in 2022 komt de kernactiviteit van GasTerra als verkoopkantoor van het Groningengas te vervallen. Het voorkeursscenario van de aandeelhouders is om op afzienbare termijn tot geleidelijke afbouw van de GasTerra-onderneming te komen. In de Algemene vergadering van aandeelhouders van 4 oktober 2019 hebben de aandeelhouders de directie verzocht om daarvoor een concept-afbouwplan⁵⁴ op te stellen. De aandeelhouders hechten er aan dat dit plan met de grootste zorgvuldigheid en met oog voor de medewerkers wordt vormgegeven. Op 1 juli 2020 heeft GasTerra het plan voor de afbouw van de onderneming vastgesteld. Het afbouwplan werkt toe naar beëindiging van GasTerra’s bedrijfsactiviteiten. De beëindiging is vastgesteld op 31 december 2024⁵⁵

“Tijdens het afbouwproces zal GasTerra haar wettelijke taken blijven uit voeren, dit betreft niet alleen de hiervoor genoemde taak ingevolge artikel 54 Gaswet maar ook de taak ten aanzien van de kleine velden om op verzoek van de producenten een aanbod te doen dat op marktconforme grondslagen is gebaseerd, te blijven uitvoeren. De minister zal bezien in hoeverre deze wettelijke taken in de toekomst nog noodzakelijk zijn en zo ja, of deze elders belegd kunnen worden.”

Commissie Mijnbouwschade

In het kader van de afhandeling van mijnbouwschade heeft minister Wiebes in de kamerbrief van 9 juni 2020 de Kamer laten weten dat de Commissie Mijnbouwschade sinds 1 juli 2020 operationeel is. Met het instellen van de Commissie Mijnbouwschade is er nu een landelijk loket voor mijnbouwschade.

“Vanaf 1 juli 2020 kunnen mensen die vermoeden schade te hebben als gevolg van mijnbouwactiviteiten zich wenden tot de Commissie Mijnbouwschade. Over mogelijke

50 <https://zoek.officiëlebevestigingen.nl/kst-33529-493.html>

51 <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2019/10/07/kamerbrief-geleidelijke-afbouw-gasterra>

52 Zie voor meer informatie over GasTerra ook: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/06/16/jaarverslag-beheer-staatsdeelnemingen-2019>

53 <https://wetten.overheid.nl/BWBR0011440/2020-02-01>

54 Zie voor meer details van het afbouwplan voor GasTerra: <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/kamerstukken/2019/10/07/kamerbrief-geleidelijke-afbouw-gasterra>

55 <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/09/24/afbouwplan-gasterra>

schades ten gevolge van gaswinning uit kleine gasvelden en gasopslag kan de commissie vanaf 1 juli een advies uitbrengen. Burgers met schade aan hun woning en micro-ondernemingen met schade aan hun pand kunnen de schade melden bij de commissie. De verwachting is dat binnen afzienbare tijd ook schades ten gevolge van zoutwinning bij de commissie kunnen worden gemeld. Tenslotte lopen er gesprekken met de aardwarmtesector (geothermie) en worden gesprekken met rechtsopvolgers van de voormalige steenkoolwinning opgestart. Die gesprekken moeten er toe leiden dat de commissie eind 2020 ook een advies mag uitbrengen over mogelijke schade ten gevolge van mijnbouw in deze sectoren. Tot die tijd kan de commissie helpen de juiste route te volgen bij het melden van deze schades.”

2.2.3. Energietransitie

In het beleid van de regering wordt ernaar gestreefd om het gebruik van fossiele energiebronnen, zoals olie en gas, af te bouwen. Tegelijkertijd is duidelijk dat aardgas tijdens de transitie naar een duurzame energievoorziening voorlopig nog een belangrijke rol speelt. De regering is van oordeel dat in Nederland geproduceerd aardgas, zolang we nog aardgas nodig hebben en het veilig en verantwoord geproduceerd kan worden, daarbij de voorkeur heeft boven geïmporteerd gas. Dat is van belang voor de economie en de werkgelegenheid en voor de geopolitieke positie van Nederland. Het is ook goed voor het behoud van kennis van de diepe ondergrond. En niet in de laatste plaats is het beter voor het klimaat, omdat de productie in Nederland schoner is dan die in de meeste landen van waaruit gas wordt geïmporteerd (Beleidsbrief Herijking Gaswinning Kleine Velden, mei 2018).⁵⁶

Voor de olie- en gasindustrie is de transitie naar een CO₂-neutraal energiesysteem in 2050 een belangrijk gegeven. Onder de Noordzee, maar ook op land, bevinden zich nog aanzienlijke voorraden aardgas die veilig en verantwoord kunnen worden gewonnen, en die de komende decennia ingezet kunnen worden voor onder meer de Nederlandse energievoorziening. In totaal kan de gaswinning uit de kleine velden over de periode 2018 tot 2050 nog leiden tot een te produceren gasvolume van 232 tot 335 miljard m³ per jaar, waarvan circa 60% op zee.⁵⁷ Dit levert over de periode 2018 tot 2050 aardgasbaten op van 10 tot 38 miljard euro.⁵⁸ Op dit moment wordt er jaarlijks tussen de 10 en de 15 miljard Nm³ aardgas op zee gewonnen. De binnenlandse vraag naar aardgas is 35 miljard Nm³ per jaar. Nu Nederland sinds 2018 een netto gasimporteur is geworden, wordt het belang van de eigen productie nog duidelijker zichtbaar.

NOGEPA⁵⁹ werkt met haar leden ook aan het verder terugdringen van de klimaatafdruk van gaswinning in Nederland, bijvoorbeeld door te investeren in een forse reductie van de methaanuitstoot voor 2021 met 50% (120.000 ton CO₂-equivalent).

Duurzame energie

Het stimuleren van duurzame energie is een belangrijke pijler van het klimaatbeleid van de overheid. Met de subsidieregeling Stimulering Duurzame Energieproductie (SDE+) stimuleert het ministerie van Economische Zaken en Klimaat de ontwikkeling van een duurzame energievoorziening in Nederland. De SDE+ richt zich op bedrijven en (nonprofit-)

⁵⁶ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/09/24/afbouwplan-gasterra>

⁵⁷ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2018/05/30/kamerbrief-over-gaswinning-uit-kleine-velden>

⁵⁸ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2018/05/30/kamerbrief-over-gaswinning-uit-kleine-velden>

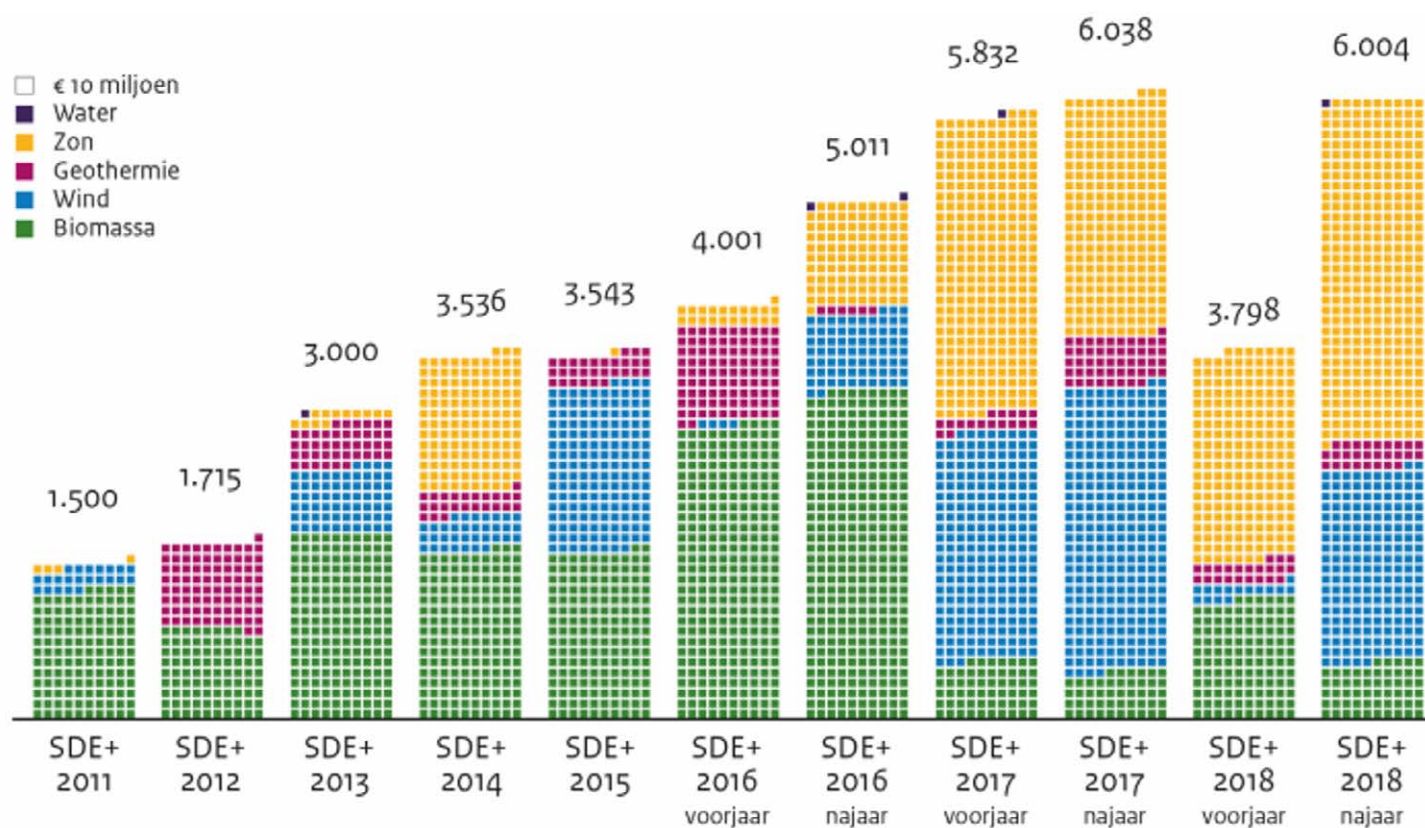
⁵⁹ NOGEPA is de Nederlandse Olie en Gas Exploratie en Productie Associatie en behartigt de belangen van de bedrijven die in Nederland een vergunning hebben voor het opsporen en winnen van aardgas.

instellingen die duurzame energie willen produceren.⁶⁰ Voor 2018 was er een budget van 12 miljard euro beschikbaar. Hiervan is uiteindelijk 9,8 miljard aan verplichtingen toegekend (zie figuur 10). Dit betrof onder andere ruim 2 miljard aan windprojecten op land⁶¹ en 486 miljoen euro aan aardwarmteprojecten.

Figuur 10 geeft de omvang weer van het budget dat aan verschillende technologieën voor het opwekken van duurzame energie is toegewezen. Op het moment van toewijzing (het moment waarop de verplichting bij afgeven van de beschikking wordt aangegaan) is de met het project op te wekken energie nog niet gerealiseerd. Betaling vindt plaats op basis van de daadwerkelijke productie.

Op de website van RVO⁶² is een overzicht van alle SDE+-projecten te vinden met een subsidiebeschikking. Per project is onder andere het vermogen van de installatie en het verleende subsidiebedrag weergegeven.

Figuur 10 – Verplichtingenbudget per technologie in verschillende SDE+-rondes (in mln. euro)

Bron: RVO⁶³

Naast de subsidie voor het opwekken van duurzame energie, wordt er ook geld vrijgemaakt voor energieonderzoek en -innovatie (zie figuur 11). "In 2018 heeft de Rijksoverheid 225 miljoen euro geïnvesteerd in energieonderzoek en -innovatie. Van de investeringen is

60 De kostprijs van duurzame energie is hoger dan die van grijze energie. De SDE+ vergoedt het verschil tussen de kostprijs van grijze energie en die van duurzame energie over een periode van 5, 8, 12 of 15 jaar, afhankelijk van de technologie.

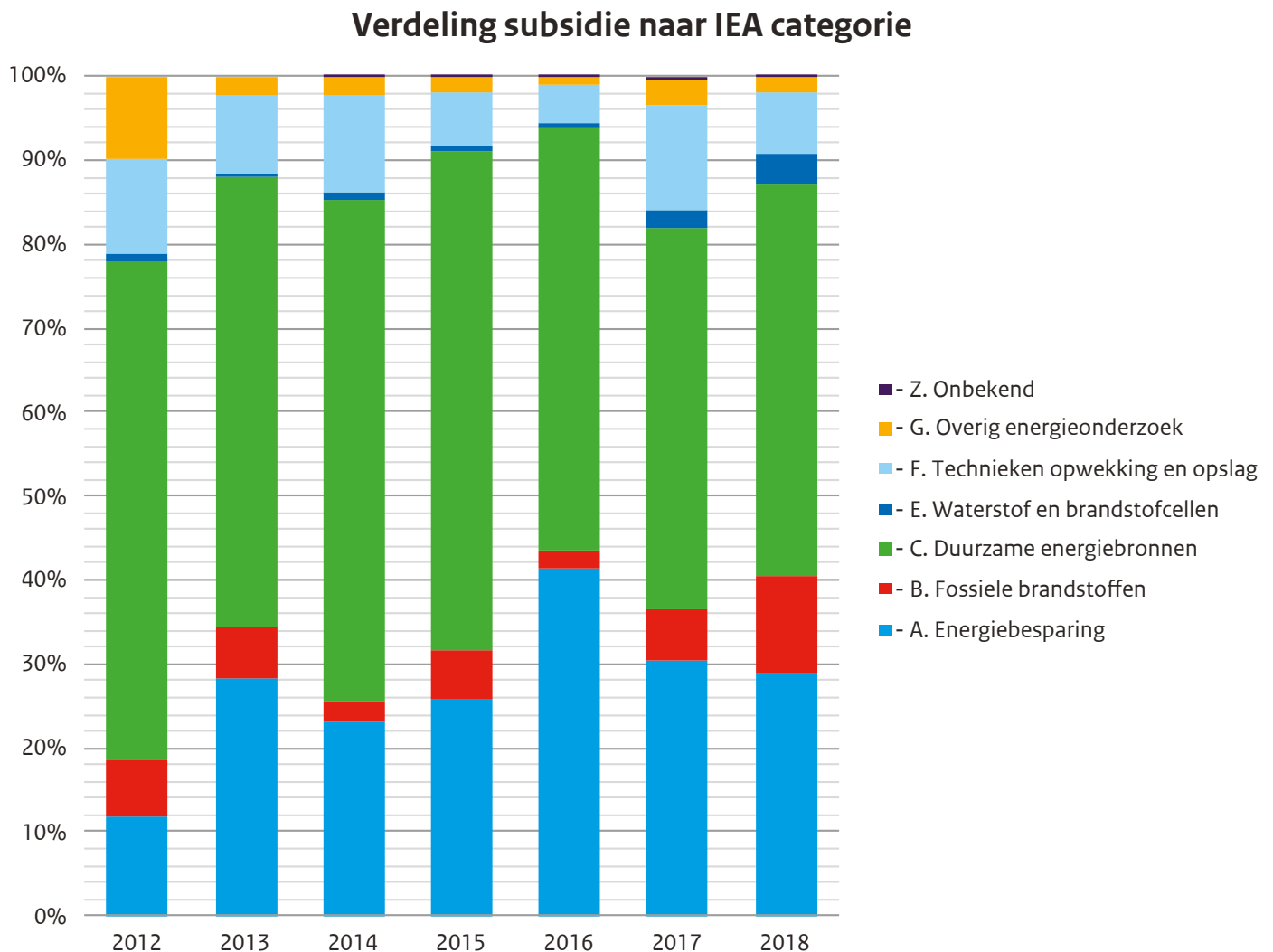
61 Voor het opzetten van windparken was de laatste grootschalige tender wind op zee (Borssele Kavel 3+4) mét SDE+-subsidie in 2016. De tenders wind op zee in 2017 (Hollandse Kust Zuid Kavel 1+2) en 2018 (SDE WOZ Hollandse Kust Zuid Kavel 3+4) gingen zonder SDE+-subsidie; deze windparken konden zonder subsidie worden gebouwd.

62 <https://www.rvo.nl/subsidie-en-financieringswijzer/sde/feiten-en-cijfers/feiten-en-cijfers-sde-algemeen>

63 Voor meer informatie zie: <https://www.rvo.nl/subsidie-en-financieringswijzer/stimulering-duurzame-energieproductie-sde/feiten-en-cijfers/feiten-en-cijfers-sde-algemeen>

ruim 43% (97 miljoen euro) besteed aan onderzoek naar energieopwekking uit duurzame energiebronnen. Ongeveer 29% (66 miljoen euro) is besteed aan energiebesparing, vergelijkbaar met eerdere jaren, met uitzondering van een piek in 2016. Er is een opvallende stijging zichtbaar in investeringen voor onderzoek op het gebied van waterstof en brandstofcellen. Hierin is ongeveer 5% (11 miljoen euro) geïnvesteerd in 2018.”⁶⁴

Figuur 11 – Verdeling publieke bestedingen aan energieonderzoek en -innovatie volgens de IEA-themaverdeling⁶⁵

Bron: RVO, Monitor Publiek Gefinancierd Energieonderzoek 2018

Voor meer informatie over subsidies die worden uitgevoerd door RVO in het kader van de energietransitie, zie

<https://www.rvo.nl/zoeken?query=energietransitie&f%5B0%5D=categorie%3A2982>

⁶⁴ https://www.rvo.nl/sites/default/files/2019/08/Publiek%20gefinancierd%20onderzoek%202018_0.pdf

⁶⁵ De afkorting IEA staat voor International Energy Agency (Nederlands: Internationaal Energieagentschap).

Windenergie

Minister Wiebes van Economische Zaken en Klimaat gaat in zijn brief aan de Tweede Kamer van 28 juni 2019⁶⁶ onder meer in op de uitkomsten van de Monitor Wind op Land 2018: "Aan het eind van 2018 stond er in Nederland 3.382 MW aan operationeel vermogen windenergie op land. Dat is goed voor ruim 56% van de landelijke doelstelling voor 2020. Ten opzichte van de monitor over 2017⁶⁷ is het operationeel vermogen wind op land netto met 133 MW toegenomen. RVO concludeert dat het (vrijwel) zeker is dat eind 2020 4.726 MW windvermogen operationeel zal zijn in Nederland. Eind 2020 zal aanvullend 516 MW geheel of gedeeltelijk gerealiseerd kunnen worden, maar dit getal is kwetsbaar vanwege zaken die het realisatieproces in de praktijk onder druk zetten, en die ik verderop in deze brief zal toelichten. Deze conclusies van de Monitor Wind op Land 2018 zijn in lijn met het verwachte opgestelde vermogen in 2020 volgens het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL). De monitor geeft verder aan dat de totale projectcapaciteit voor komende jaren is gegroeid naar 7.188 MW, bijna 20% hoger dan de doelstelling. Deze toename kan hoofdzakelijk worden verklaard door de toename van het vermogen per turbine."⁶⁸

Voor meer informatie zie de Monitor Wind op Land 2018⁶⁹ en <https://www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen/duurzame-energie-opwekken/windenergie-op-land>

Aardwarmte

Diep in de ondergrond ligt warm water opgeslagen in poreuze zand- en gesteentelagen. Hoe dieper in de aarde, hoe warmer het wordt. De energie die is opgeslagen in dit warme water wordt geothermie of aardwarmte genoemd. Vanaf een diepte van 500 meter valt het toezicht op winnen van aardwarmte onder Staatstoezicht op de Mijnen (SodM).⁷⁰

In de brief van minister Wiebes aan de Tweede Kamer van 8 februari 2018⁷¹ en in het Klimaatakkoord⁷² staan maatregelen die nodig zijn om de verdere ontwikkeling van aardwarmte te bevorderen. Volgens de minister "heeft geothermie, ook wel aardwarmte genoemd, de potentie om een belangrijke rol te spelen in de verduurzaming van de warmtevoorziening en daarmee in de transitie naar een CO₂-arme energievoorziening." Met alle maatregelen wil de overheid zorgen dat aardwarmteproductie steeds goedkoper wordt, zodat er steeds meer aardwarmteprojecten komen en in 2030 15 petajoule duurzame energie uit aardwarmte wordt opgewekt. Dat is gelijk aan het gemiddelde gas- en elektriciteitsverbruik van 2,2 miljoen huishoudens⁷³. Ook de aardwarmtesector zelf heeft een plan gemaakt om de ontwikkeling van aardwarmte in Nederland te bevorderen: het Masterplan Aardwarmte⁷⁴.

66 <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2019/06/28/kamerbrief-over-monitor-wind-op-land-2018>

67 <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2018/03/31/monitor-wind-op-land-2017>

68 <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2019/06/28/kamerbrief-over-monitor-wind-op-land-2018>

69 <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2019/04/30/monitor-wind-op-land-2018>

70 <https://www.sodm.nl/jaarverslag2019/geothermie>

71 <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/duurzame-energie/documenten/kamerstukken/2018/02/08/Kamerbrief-over-geothermie>

72 <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/duurzame-energie/documenten/rapporten/2019/06/28/klimaatakkoord>

73 <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/duurzame-energie/aardwarmte>

74 <https://www.geothermie.nl/images/Onderzoeken-en-rapporten/20180529-Masterplan-Aardwarmte-in-Nederland.pdf>

De Nederlandse geothermiesector heeft de afgelopen jaren een sterke groei doorgemaakt. Ook in de toekomst worden nieuwe projecten verwacht⁷⁵. In het Jaarverslag 2018 – Delfstoffen en Aardwarmte in Nederland is meer informatie te vinden over de vergunningen (hoofdstukken 8 en 10) en boringen, productie-installaties en productie van aardwarmte in 2018 (hoofdstuk 5).

Meer informatie over geothermie in Nederland is te vinden op de volgende websites:

- <https://www.geothermie.nl/>;
- <https://www.nlog.nl/geothermie>;
- <https://www.dago.nu/nl/geothermie>;
- <https://www.sodm.nl/sectoren/geothermie>;
- <https://www.sodm.nl/actueel/nieuws/2017/07/13/staat-van-de-sector-geothermie-ook-aardwarmte-moet-veilig-gewonnen-worden>; en
- <https://mijnbouwvergunningen.nl/cms/view/57979465/mijnbouwactiviteiten/57979491>

Andere relevante links zijn:

- EBN energiewaardeketen: <https://www.ebn.nl/energietransitie/>
- EBN Infographic 'Energie in Nederland 2019': <https://kennisbank.ebn.nl/infographic-2020/>
- SodM rapport Toekomstbeelden energietransitie: <https://www.sodm.nl/documenten/rapporten/2019/01/7/toekomstbeelden-energietransitie>
- Algemene Rekenkamer onderzoek (geplande publicatiedatum Q2 2021): <https://www.rekenkamer.nl/actueel/lopend-onderzoek/de-rol-van-staatsdeelnemingen-in-de-energietransitie>
- IEA The Netherlands Energy Policy Review 2020: <https://www.iea.org/reports/the-netherlands-2020>
- Kamerbrief over review Nederlandse energiebeleid: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/09/29/kamerbrief-over-review-nederlandse-energiebeleid>
- Klimaatnota 2020: <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2020/10/30/kabinet-vastbesloten-klimaatdoelen-te-halen>
- IEA rapport over duurzame energie: <https://www.iea.org/reports/renewables-2020>

2.2.4. De rol van gas in het energiesysteem van nu en in de toekomst

(Aard)gas speelt een belangrijke rol in de transitie naar een volledige duurzame energievoorziening in 2050. Op 30 maart 2020 stuurde minister Wiebes in dit verband drie brieven naar de kamer over gas. Eén over waterstof⁷⁶, één over groen gas⁷⁷ en een overkoepelende brief over "de rol van gas in het energiesysteem van nu en in de toekomst"⁷⁸. In deze laatste brief zet de minister uiteen welke rol gasvormige energiedragers op dit moment spelen en in de toekomst zullen blijven spelen in het Nederlandse

75 <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/duurzame-energie/documenten/kamerstukken/2018/02/08/Kamerbrief-over-geothermie>

76 <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/03/30/Kamerbrief-over-kabinetsvisie-waterstof>

77 <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/03/30/Kamerbrief-routekaart-groen-gas>

78 <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/03/30/Kamerbrief-over-de-rol-van-gas-in-het-energiesysteem-van-nu-en-in-toekomst>

energiesysteem: "Gasvormige energiedragers hebben gezien hun unieke karakteristieken een onvervangbare rol in de verduurzamingsopgave voor de Nederlandse samenleving en zullen in alle sectoren van belang blijven. Om de toekomstige gasbehoefte duurzaam in te kunnen vullen, is de ontwikkeling van CO₂-vrije gassen⁷⁹ als alternatief voor aardgas essentieel. (...) Groen gas en duurzame waterstof zijn gasvormige energiedragers met grotendeels dezelfde functionaliteit binnen het energiesysteem. Beide kunnen ingezet worden met gebruikmaking van de bestaande gasinfrastructuur. (...) Gezien de grote vraag naar gasvormige dragers (30-50% van het finale energieverbruik in Nederland in 2050) is een significante opschaling van de productie van beide gassen noodzakelijk."

Daarnaast benadrukt de minister de rol van aardgas in de geleidelijke transitie, "omdat aardgas van essentieel belang is zolang er nog onvoldoende duurzame alternatieven zijn. (...) Bijgevolg zijn aardgas, groen gas en duurzame waterstof samen de gasvormige energiedragers van nu en de toekomst, waarbij elke energiedrager zijn eigen rol heeft. Voor aardgas is dit de invulling van de bestaande gasbehoefte tot 2050."

Er is nog een discussie gaande over de wijze waarop en de snelheid waarmee Nederland 'van het gas af kan', dat wil zeggen hoe en hoe snel het gebruik van aardgas in de economie en in het bijzonder in de energievoorziening kan worden afgebouwd. Dat gaat over de effectiviteit (is het de beste manier om de uitstoot van CO₂ te reduceren?) en over de efficiency (is het de goedkoopste manier om de transitie vorm te geven?). Belangrijke factoren die daarbij een rol spelen, zijn de beschikbaarheid van duurzame energiebronnen en de vraag hoe in de stijgende vraag naar elektriciteit zal worden voorzien. De trend is immers 'all-electric', met warmtepompen in plaats van gasgestookte cv-ketels, inductiekookplaten en elektrisch rijden. En met het snel sluiten van de kolencentrales zal ruwweg één derde van de huidige elektriciteitsproductie verdwijnen.

De olie- en gassector besteedt op de website www.onsaardgas.nl aandacht aan de transitie naar een duurzame energievoorziening. In het Energieakkoord is afgesproken dat het aandeel duurzaam opgewekte energie in de totale Nederlandse energievoorziening 16% moeten zijn in 2023. Dit betekent dat we dan nog steeds 84% van onze energie uit bestaande bronnen moeten halen. In 2020 bestaat ons primair energieverbruik voor 41% uit aardgas, 38% uit olie en 11% uit kolen. Maar 7% van onze energie komt op dit moment uit hernieuwbare bronnen.⁸⁰ "Dit aandeel zal op weg naar 2050 sterk moeten groeien. Om in de tussentijd aan de Nederlandse energiebehoefte te kunnen voorzien, heeft Nederlands aardgas, de schoonste fossiele brandstof, de voorkeur boven geïmporteerd aardgas, olie en kolen⁸¹."

In deze geleidelijke transitie naar een volledig duurzame energievoorziening in 2050 werkt de sector onder andere aan CO₂-vermindering en CO₂-opslag.

Ook beschikt de gassector over een waardevolle infrastructuur die kan worden ingezet voor de energietransitie. Zo kan in sommige gevallen een nieuwe bestemming worden gevonden voor de productie-infrastructuur, bijvoorbeeld in samenhang met de komst van windparken op zee. Een beperkt deel van de platforms en een deel van de pijpleidingen kan van waarde zijn voor de productie en het transport van waterstof, geproduceerd met windenergie. Ook voor CCS (Carbon Capture and Storage, de opslag van CO₂) kan bestaande infrastructuur ingezet worden. Op land kunnen mijnbouwlocaties en leidingen worden ingezet voor een kosteneffectieve opwekking en het transport van duurzame energie (geothermie, hernieuwbare gassen, zon en wind).

79 In deze brief worden onder CO₂-vrije gassen groen gas en duurzame waterstof verstaan.

80 <https://kennisbank.ebn.nl/infographic-2020/>

81 <http://www.onsaardgas.nl/energietransitie/>

In Nederland is de afgelopen decennia een substantiële infrastructuur voor de productie en transport van olie en gas opgebouwd. Een groot deel van de olie- en gasvelden nadert echter het einde van zijn economische levensduur. Om het hergebruik van infrastructuur en samenwerking in de ontmanteling van de olie- en gasinfrastructuur in Nederland te stimuleren, heeft EBN samen met de Nederlandse olie- en gasindustrie (vertegenwoordigd door NOGEPA) Nexstep opgericht (www.nexstep.nl).

Nexstep publiceert jaarlijks een rapport⁸². Dit rapport geeft inzicht in de verwachte olie- en gasinfrastructuur die de komende tien jaar in Nederland uit productie wordt genomen en omvat wat er tot dusver is gedaan aan de herbestemming van de infrastructuur. Nexstep faciliteert, stimuleert en versnelt het hergebruik en ontmanteling van olie- en gasinfrastructuur in Nederland. De totale kosten van de ontmanteling van de infrastructuur werd in 2017 geschat op 7 miljard euro. Nexstep streeft ernaar deze kosten met 30% te verminderen.⁸³

De kennis en kunde van de olie- en gasindustrie kan ook worden ingezet voor de ontwikkeling van aardwarmte als energiebron. Denk aan het veilig boren naar aardwarmte, zonder dat onbedoeld grondwaterlagen of eventuele gaslagen worden geraakt. Ook hier kan de aardgassector samen met de geothermiesector een belangrijke bijdrage leveren aan de energietransitie.⁸⁴

De olie- en gasindustrie is zich ook aan het oriënteren op grootschalige productie van waterstof⁸⁵. In 2017, 2018 en 2019 heeft de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) een R&D waterstoftender gedraaid, waaruit ook een haalbaarheidsonderzoek⁸⁶ is gekomen betreffende het gebruik van een platform op zee als locatie voor elektrolyse. De partijen zijn bezig met de voorbereiding en het rondkrijgen van de financiering voor de pilot⁸⁷.

Waterstof is goed te gebruiken als brandstof voor industrie en vervoer en mogelijk ook voor huizen. Het is makkelijk in grote hoeveelheden op te slaan. Daardoor is waterstof ook een goede reserve binnen de energiemix van de toekomst. Gasunie kan al in 2030 een nationale infrastructuur klaar hebben voor het gebruik van waterstof als vervanger van fossiele brandstoffen.⁸⁸

82 <https://www.nexstep.nl/publications/>

83 https://www.nexstep.nl/wp-content/uploads/2020/07/Re-use-decommissioning-rapport-2020-ENG_final.pdf

84 <https://www.onsaardgas.nl/energietransitie/>

85 Zie bijvoorbeeld dit nieuwsartikel: <https://www.nam.nl/nieuws/2018/gzi-next-plan-voor-bouw-waterstoffabriek.html>

86 <https://projecten.topsectorenergie.nl/projecten/pre-pilot-power-to-gas-offshore-00031694>

87 Zie dit nieuwsartikel: <https://www.rvo.nl/actueel/praktijkverhalen/poshydon-eerste-pilot-voor-groene-waterstofproductie-op-zee>

88 <https://www.gasunie.nl/energietransitie/waterstof>

Voor de routekaart Groen Gas van de overheid zie:

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/03/30/Kamerbrief-routekaart-groen-gas>

Voor meer informatie over waterstof, zie de volgende links:

Algemeen:

- [kabinetsvisie waterstof](#)
- [klimaatakkoord](#)

Uitvoering met o.a. subsidies:

- www.rvo.nl/waterstof
- <https://www.topsectorenergie.nl/tki-nieuw-gas/subsidies>
- [innovatie roadmap TKI nieuw gas](#) voor achtergrond informatie

Andere relevante links zijn:

- <https://www.iea.org/commentaries/the-clean-hydrogen-future-has-already-begun>
- <https://www.dewereldvanwaterstof.nl/gasunie/het-verhaal-van-waterstof/>
- <https://www.gasunie.nl/energietransitie/waterstof>

3. De regels en spelers in de mijnbouwsector

3.1. Wettelijk en institutioneel kader

Het wettelijk kader voor de mijnbouwindustrie

Het wettelijk kader voor de mijnbouwindustrie is in Nederland vastgelegd in:

- de Mijnbouwwet;
- het Mijnbouwbesluit; en
- de Mijnbouwregeling.

De Mijnbouwwet is een Nederlandse wet van 1 januari 2003, die de Mijnwet 1810, de Mijnwet 1903, de Wet opsporing delfstoffen en de Mijnwet continentaal plat heeft vervangen. De Mijnbouwwet integreerde deze wetten in één wet, die zowel voor het Nederlands territorium (op land) als voor het Nederlands deel van het continentaal plat (op zee) geldt. In de Mijnbouwwet staan de regels voor het onderzoek naar en de opsporing en winning van delfstoffen en aardwarmte, de opslag van delfstoffen en met de mijnbouw verwante activiteiten. De Mijnbouwwet richt zich op delfstoffen, te weten aardgas, aardolie en zout, voor zover deze activiteiten plaatsvinden op een diepte van meer dan 100 meter beneden de oppervlakte van de aardbodem, en aardwarmte voor zover deze activiteiten plaatsvinden op een diepte van meer dan 500 meter beneden de oppervlakte van de aardbodem⁸⁹.

Naast het wettelijk kader van de Mijnbouwwet heeft de industrie te maken met andere wetgeving en algemene maatregelen van bestuur, zoals uitvoeringsmaatregelen op het gebied van o.a. omgeving, ruimtelijke ordening, milieu, natuur, water en externe veiligheid.

Zie voor een overzicht van de wetgeving van de mijnbouwindustrie en de actuele links naar deze wetgeving het Nederlands Olie en Gas Portaal (<https://www.nlog.nl/wetgeving-en-procedures>) en het NL-EITI-rapport 2017.

Het proces van vergunningverlening

“Voor de opsporing en winning van delfstoffen en aardwarmte of de opslag van stoffen zijn verschillende vergunningen nodig. De eerste stap tot het daadwerkelijk ontplooiën van deze activiteiten is het aanvragen van een opsporingsvergunning, een winningsvergunning of een opslagvergunning, op grond van de Mijnbouwwet.⁹⁰

De minister van Economische Zaken en Klimaat is (hierna: de minister) daarvoor het bevoegd gezag. Deze vergunningen hebben het karakter van een concessie; ze geven de vergunninghouder het exclusieve recht om in een bepaald gebied een bepaalde activiteit uit te mogen voeren⁹¹.” Zo geeft de opsporingsvergunning de vergunninghouder het alleenrecht om in een bepaald gebied opsporingsactiviteiten uit te voeren. De winningsvergunning geeft de vergunninghouder het alleenrecht om in een bepaald gebied winningsactiviteiten uit te voeren.

Voor meer informatie over het proces van vergunningverlening zie het Nederlands Olie en Gas Portaal (www.nlog.nl)⁹², het NL-EITI-rapport 2017 en www.mijnbouwvergunningen.nl. Voor meer informatie over het juridische kader voor mijnbouwactiviteiten zie ook bijlage 2 van de Structuurvisie Ondergrond.⁹³

⁸⁹ Zie Mijnbouwwet, artikel 2.

⁹⁰ De algemene en specifieke bepalingen voor de aanvraag van vergunningen voor het opsporen en winnen van delfstoffen en aardwarmte staan in hoofdstuk 2 van de Mijnbouwwet (art. 6-24a). De algemene bepalingen voor de aanvraag van vergunningen voor het opslaan van stoffen en voor het opsporen van CO₂-opslagcomplexen staan in hoofdstuk 3 van de Mijnbouwwet (art. 25-31).

⁹¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2018/06/11/structuurvisie-ondergrond>

⁹² <https://www.nlog.nl/administratieve-procedures>

⁹³ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2018/06/11/structuurvisie-ondergrond>

Er geldt in Nederland een open ronde voor het aanvragen van vergunningen. Dit betekent dat er op elk gewenst moment een aanvraag kan worden ingediend. Voor het beoordelen van een aanvraag gelden technische en financiële criteria, die zijn te vinden in de Mijnbouwwet (artikelen 9 en 9a). Bij de beoordeling vraagt de minister advies van Staatstoezicht op de Mijnen (SodM), Energie Beheer Nederland (EBN) (voor olie en gas) en TNO - Adviesgroep Economische Zaken (unit EnergieTransitie) (zie het institutioneel kader voor de mijnbouwindustrie hieronder).

Vergunningenregister

De vergunningen die het ministerie van Economische Zaken en Klimaat verleent aan mijnbouwbedrijven in Nederland zijn te vinden op www.nlog.nl/vergunningen.

Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat publiceert nieuwe vergunningen in de Staatscourant⁹⁴. Een overzicht van de vergunningen die zijn afgegeven in het jaar 2018, is te vinden in het Jaarverslag 2018 - Delfstoffen en Aardwarmte in Nederland, overzichten 2, 3, 4, 9 en 10. Deze overzichten bevatten informatie over de vergunninghouders, data, duur en naam van de vergunning, de bedrijven die deel uitmaken van het consortium van de vergunning en het nummer van publicatie in de Staatscourant. In de hoofdstukken 3, 4 en 5 (olie en gas) en 12 (zout) van het Jaarverslag 2018 - Delfstoffen en Aardwarmte in Nederland, zijn tevens de wijzigingen in de vergunningen in 2018 te vinden.

Het institutioneel kader voor de mijnbouwindustrie

De rol en verantwoordelijkheid van de overheid

De minister vertegenwoordigt de Staat voor alle handelingen die met de opsporing en winning van delfstoffen en aardwarmte en de opslag van (delf)stoffen verband houden. Anders gezegd: de minister is het bevoegd gezag. Partijen moeten bij de minister een opsporings-, winnings- of opslagvergunning aanvragen. De minister zal de vergunning verlenen als aan de wettelijke voorwaarden is voldaan. De minister kan de vergunning weigeren of een al afgegeven vergunning wijzigen of intrekken, maar uitsluitend op basis van gronden die zijn vastgelegd in de Mijnbouwwet.

Wat betreft het omgevingsrecht is de minister het bevoegd gezag voor omgevingsvergunningen voor de aanleg van een mijnbouwlocatie, het boren en de aanleg van de benodigde installaties voor aardwarmte-, gas-, olie- of zoutwinning. Uit de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo)⁹⁵ volgt dat de minister daarnaast het bevoegd gezag is voor meldingen en/of overige omgevingsvergunningplichtige activiteiten (zoals kapmeldingen of bouwactiviteiten), als die nodig zijn voor het aanleggen van de mijnbouwlocatie. Ten slotte is de minister ook het bevoegd gezag voor Barmm-meldingen ('Besluit algemene regels milieu mijnbouw'⁹⁶) en voor de Mijnbouwmilieuvergunning.

Soms zijn er meerdere bestuursorganen als bevoegd gezag aan te merken. Meestal komen de verschillende bestuursorganen dan overeen dat de coördinatie van de omgevingsvergunning (en voor zover van toepassing de m.e.r.⁹⁷) bij één bevoegd gezag wordt neergelegd. Op grond van de rijkscoördinatieregeling is dit vaak de minister.

94 <https://www.officielebekendmakingen.nl/>

95 <https://wetten.overheid.nl/BWBR0024779/2018-07-28>

96 <https://wetten.overheid.nl/BWBR0023771/2017-05-01>

97 <http://www.commissiemer.nl/onze-diensten/wat-is-mer>

Adviseurs en toezichthouder

Op basis van de Mijnbouwwet wordt de minister van Economische Zaken en Klimaat bij de delfstoffenwinning in Nederland bijgestaan door diverse adviseurs, te weten:

- Energie Beheer Nederland (EBN) (voor olie en gas);
- de Mijnraad;
- de Technische commissie bodembeweging (Tcbb);
- TNO - Adviesgroep Economische Zaken (unit EnergieTransitie)
- Staatstoezicht op de Mijnen (SodM).

Op de rol en verantwoordelijkheden van EBN, als adviseur en participant in de olie- en gaswinning, wordt uitgebreid ingegaan in § 3.4.

SodM is de onafhankelijk toezichthouder op de delfstoffen- en energiewinning in Nederland. SodM ziet toe op de veiligheid en milieubescherming bij mijnbouwactiviteiten, het gasnetwerk en wind op zee. SodM houdt niet alleen toezicht vanuit een technisch perspectief, maar neemt ook nadrukkelijk maatschappelijke belangen mee in het toezicht. De taken van SodM zijn onder andere vastgelegd in de Mijnbouwwet⁹⁸ en de Gaswet⁹⁹. SodM houdt toezicht op de naleving van wet- en regelgeving. Indien nodig kan SodM de naleving afdwingen. Daarnaast heeft SodM de taak om de minister van Economische Zaken en Klimaat gevraagd en ongevraagd te adviseren over mijnbouwactiviteiten. SodM heeft daarvoor gespecialiseerde kennis in huis en een goed overzicht van de verschillende sectoren.¹⁰⁰

Specifiek voor het Groningenveld en de Waddenzee zijn de volgende organisaties ingesteld:

- de Commissie Bodemdaling Groningen¹⁰¹; en
- de Auditcommissie gaswinning onder de Waddenzee.

Voor de rollen en verantwoordelijkheden van bovengenoemde organisaties, met uitzondering van EBN, zie het NL-EITI-rapport 2017.

Maatschappelijke uitgaven

Vrijwillige uitgaven

In Nederland zijn mijnbouwbedrijven niet wettelijk of contractueel verplicht sociale bestedingen (cash en/of in natura) te doen. Mijnbouwbedrijven in Nederland doen dit vrijwillig, onder meer door het inzetten van kennis en middelen ten behoeve van lokale (burger- en dorps-)initiatieven, bijvoorbeeld op basis van thema's als werkgelegenheid, educatie, leefbaarheid en duurzaamheid.

Quasi-fiscale uitgaven

Er zijn in Nederland geen quasi-fiscale uitgaven van staatsbedrijven buiten de nationale begroting om, zoals voor sociale voorzieningen of publieke infrastructuur.

98 <https://wetten.overheid.nl/BWBR0014168/2020-07-01>

99 <https://wetten.overheid.nl/BWBR0011440/2020-07-10>

100 <https://www.sodm.nl/over-ons>

101 <https://www.commissiebodemdaling.nl/>

3.2. Fiscale regelgeving

3.2.1. Aardgas en aardolie

Net als alle rechtspersonen die in Nederland activiteiten verrichten, zijn de bedrijven die actief zijn in de exploratie en productie van olie en/of gas (hierna: 'de E&P-bedrijven') vennootschapsbelasting verschuldigd over de winsten die zij met hun activiteiten behalen. Naast de vennootschapsbelasting betalen de E&P-bedrijven nog een drietal heffingen, de zogenaamde mijnbouwheffingen. Dat is om zeker te stellen dat de E&P-bedrijven een in de ogen van de Nederlandse overheid 'fair share' betalen in relatie tot de opbrengsten van de winning van de in de Nederlandse bodem aanwezige natuurlijke rijkdommen, die immers eigendom van de Staat zijn. De overheid wil daarom een deel van de zogenaamde 'mineral rent' incasseren, dat is het verschil tussen de opbrengst van de olie of het gas en de productiekosten.

De eerste mijnbouwheffing is het winstaandeel, dat net als de vennootschapsbelasting de door de bedrijven behaalde winst als grondslag heeft. De andere twee mijnbouwheffingen zijn de cijns, met omzet als grondslag, en het oppervlakterecht, waarbij de heffing gebaseerd is op de oppervlakte van het gebied waarvoor een winningsvergunning is verleend, dan wel een opsporingsvergunning voor de zeezijde.

De drie mijnbouwheffingen werden aanvankelijk (voor vergunningen toegekend tussen 1965 en 2003) als onderdeel van de vergunningsvoorwaarden opgenomen in de opsporings- of winningsvergunning van de bedrijven. De regels rond de heffingen waren vastgelegd in een Koninklijk Besluit, dat werd uitgevaardigd op grond van de Mijnwet 1810, en later ook op grond van de Mijnwet continentaal plat. Sinds 2003 zijn de drie heffingen vastgelegd in hoofdstuk 5 van de Mijnbouwwet 2003, het hoofdstuk dat de financiële bepalingen rond de opsporing en winning van aardgas en aardolie regelt. In dit hoofdstuk is eveneens een eenmalige afdracht opgenomen, die E&P-bedrijven moeten betalen aan de provincie waar zij activiteiten uitvoeren.

Voor winningsvergunningen die verleend zijn vóór 1965 was het heffingsregime vastgelegd in civielrechtelijke overeenkomsten tussen de Nederlandse Staat en de vergunninghouder. Dit zijn de zogenaamde pre-1965-heffingen. Daarvan is dus ook sprake bij het Groningenveld, waarvoor de concessie in 1963 werd verleend. Tot 1 januari 2018 ging het bij de pre-1965-heffingen om:

1. het Staatsaandeel, geheven naar een tarief van 10% over de winst;
2. de Aanvullende Betaling, die vanaf 1984 werd geheven en als gevolg waarvan de totale belastingopbrengsten over de winst rond de 50% gingen bedragen; en
3. de Meeropbrengstregeling (MOR), uit 1972, waarbij de inkomsten van de overheid uit het Groningenveld tot 85% van de winst werden verhoogd. Dit werd ingegeven door de sterke stijging van deze opbrengsten, als gevolg van de hoge olieprijs. In 1975 is deze overeenkomst aangepast, waarbij over een deel van de MOR de inkomsten van de Staat werden verhoogd tot 95%.

Naast de hiervoor vermelde heffingen heeft de Staat ook inkomsten door Staatsdeelname in de olie- en gaswinning. De Mijnbouwwet kent aan de Staat, vertegenwoordigd door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat, het recht toe om via EBN (zie § 3.4.) deel te nemen in de opsporing en winning van olie en gas. EBN betaalt vennootschapsbelasting en dividenden aan de Staat.

Ten slotte zijn de E&P-bedrijven onderworpen aan dezelfde overige belastingen die voor andere ondernemingen in Nederland gelden, waaronder omzetbelasting, loonbelasting, dividendbelasting en in voorkomende gevallen milieuheffingen.¹⁰²

Het totaal aantal in Nederland gevestigde E&P-bedrijven en niet in Nederland gevestigde E&P-bedrijven die een belang in een Nederlandse opsporings- of winningsvergunning bezitten, bedraagt 34.

Beleidsverantwoordelijk voor de uitvoering van de fiscale regelgeving in Nederland is het ministerie van Financiën. De uitvoering ervan is opgedragen aan de Belastingdienst, die deel uitmaakt van het ministerie van Financiën. De Mijnbouwwet valt echter onder de beleidsverantwoordelijkheid van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Het betreft immers een veelomvattende wet, die tevens een financieel hoofdstuk bevat.

Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat heeft de heffing en invordering van de in de Mijnbouwwet geregelde mijnbouwheffingen in die wet aan de Belastingdienst geattribueerd (artikel 71 Mijnbouwwet 2003). Daartoe zijn tevens de algemene bepalingen rond de heffing en invordering van belastingen uit de Algemene wet inzake rijksbelastingen en de Invorderingswet 1990 van overeenkomstige toepassing verklaard (artikelen 72 en 73 Mijnbouwwet 2003). De uitvoering van de afdrachten aan de provincies is in de Mijnbouwwet opgedragen aan Gedeputeerde Staten van iedere provincie (artikel 79 Mijnbouwwet 2003).

In bijlage 4 wordt het fiscale regime waaraan de E&P-bedrijven zijn onderworpen, in meer detail besproken. Het overzicht bevat specifiek de regelingen voor de vennootschapsbelasting, de mijnbouwheffingen, de pre-1965-heffingen en de regionale afdracht aan de provincie, gemeente en het waterschap. Tevens wordt kort beschreven welk regime geldt voor de overige hiervoor genoemde belastingen.

3.2.2. Zout

Net als alle vennootschappen die in Nederland activiteiten verrichten, zijn de bedrijven die zout winnen vennootschapsbelasting verschuldigd aan de Nederlandse Staat over de winsten die zij met hun activiteiten behalen. Naast de vennootschapsbelasting betalen de zoutbedrijven andere afdrachten aan de Staat. Deze afdrachten zijn gebaseerd op de Mijnbouwwet en vastgelegd in de voorschriften die zijn verbonden aan de winningsvergunningen die aan deze bedrijven zijn verleend. Het gaat hier om een aan de winst gerelateerd winstaandeel, dan wel een op de geproduceerde zouthoeveelheid gebaseerde afdracht.

3.3. Ontwikkelingen in 2018

Pre-1965-heffingen

Onlangs is de Mijnbouwwet gewijzigd waardoor met ingang van 1 januari 2018 ook op de in 1963 verleende winningsvergunning voor het Groningenveld het financieel regime uit hoofdstuk 5 van de Mijnbouwwet van toepassing is. Alleen voor de vier vóór 1962 verleende winningsvergunningen is het heffingsregime nog vastgelegd in een privaatrechtelijke overeenkomst tussen de Staat en de vergunningshouder, de NAM. Deze is voor het laatst gewijzigd in 2018 (zie Staatscourant 2018, 54377). Op deze vergunningen is het Staatsaandeel van toepassing. Het Staatsaandeel bestaat uit een aandeel van 10%

¹⁰² De opsomming is niet uitputtend. In voorkomende gevallen zal er tevens sprake zijn van verschuldigdheid van assurantiebelasting, onroerende zaakbelasting en bepaalde retributies aan Staatstoezicht op de Mijnen. In bijlage 4 worden alleen de belangrijkste belastingen besproken.

in de winst (het winstdeel) en een oppervlaktedeel overeenkomstig de tarieven uit de Mijnbouwwet. Zie voor meer details bijlage 4.

Betrokkenheid van de omgeving

In de Kamerbrief van 30 mei 2018 over de rol van gaswinning uit kleine gasvelden in de energietransitie¹⁰³ gaat minister Wiebes in op de betrokkenheid van de omgeving. Aanleiding hiervoor is dat omwonenden van kleine gasvelden zich meestal vooral zorgen maken over eventuele schade aan hun woning en de afhandeling daarvan. Burgers vragen zich daarbij soms ook af waarom gaswinning nog nodig is, terwijl de overheid zich richt op een duurzame energievoorziening.¹⁰⁴ Met het oog op de veiligheid van burgers is de Mijnbouwwet per 1 januari 2017 gewijzigd, waarmee er in de besluitvorming nu meer expliciete aandacht daarvoor is gekomen, bijvoorbeeld door de verplichting van een representatieve nulmeting aan gebouwen. Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) heeft ook websites gemaakt om de burger beter te informeren. Deze websites zijn:

- <https://mijnbouwvergunningen.nl/>. Op deze website is informatie te vinden over mijnbouwactiviteiten en vergunningsprocedures; en
- <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/gaswinning-uit-kleine-gasvelden>. Op deze pagina is informatie te vinden over het beleid ten aanzien van de gaswinning uit kleine velden en nut en noodzaak daarvan.

Tevens is informatie te vinden op het Nederlands Olie en Gas Portaal (www.nlog.nl). Het Nederlands Olie en Gas Portaal geeft informatie over delfstoffen en geothermie in Nederland en het Nederlandse deel van het continentaal plat. Doelstelling is om de door de rijksoverheid verstrekte informatie op dit gebied op eenvoudige en overzichtelijke wijze te ontsluiten. Het portaal wordt in opdracht van het ministerie van EZK beheerd door TNO - Geologische Dienst Nederland.

Ook de mijnbouwsector zelf heeft vanwege de lokale onrust rond diverse gaswinningsprojecten, na gesprekken met onder andere gemeenten, provincies, maatschappelijke organisaties, waterbedrijven, waterschappen, kennisinstellingen en buurtorganisaties, nagedacht over het beter betrekken van de omgeving. Dit heeft geleid tot de door de sector opgestelde Gedragscode 'gaswinning kleine velden'¹⁰⁵. Onderdeel hiervan is dat de betreffende mijnbouwonderneming in de investeringsfase, ter compensatie van de ervaren overlast, middelen ter beschikking stelt ten behoeve van de lokale omgeving. Hiertoe wordt door de mijnbouwonderneming per project met de belanghebbenden een projectafstemmingsprogramma opgesteld. De minister wil op basis van de evaluatie van deze gedragscode van de sector, die medio 2018 is afgerond, beoordelen of dit beter moet.¹⁰⁶ NOGEPa heeft in de periode eind 2018 tot begin 2019 een evaluatieronde uitgevoerd, met behulp van omwonenden, belangengroepen en gemeentes. Naar aanleiding hiervan is de gedragscode herzien. Zowel EBN als EZK hebben met deze nieuwe versie van de gedragscode ingestemd. Zie voor meer informatie: <https://www.onsaardgas.nl/evaluatie-gedragscode-gaswinning-kleine-velden/>

¹⁰³ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/gaswinning-uit-kleine-gasvelden/documenten/kamerstukken/2018/05/30/Kamerbrief-over-gaswinning-uit-kleine-velden>

¹⁰⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/gaswinning-uit-kleine-gasvelden/documenten/kamerstukken/2018/05/30/Kamerbrief-over-gaswinning-uit-kleine-velden>

¹⁰⁵ <https://www.nogepa.nl/gedragscode/>

¹⁰⁶ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/gaswinning-uit-kleine-gasvelden/documenten/kamerstukken/2018/05/30/Kamerbrief-over-gaswinning-uit-kleine-velden>

3.4. Energie Beheer Nederland

Inleiding

EBN zet zich op grond van de Mijnbouwwet¹⁰⁷ in het algemeen belang in voor het planmatig beheer en de doelmatige opsporing en winning van de Nederlandse aardolie en aardgasbronnen. EBN is een besloten vennootschap met de Nederlandse Staat als enige (100%) aandeelhouder. De aandelen worden beheerd door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat¹⁰⁸. De Staatsmijnen, de voorloper van EBN, kregen bijna 60 jaar geleden de taak om het economisch en maatschappelijk belang van de Nederlandse Staat te behartigen in het Gasgebouw en meer algemeen in het zoeken naar en het winnen van, aanvankelijk, aardgas en aardolie in de Nederlandse ondergrond. Deze taak is inmiddels verankerd in de Mijnbouwwet en EBN voert deze uit. Daarnaast adviseert EBN de minister van Economische Zaken en Klimaat over delen van het energiebeleid.

Publieke taken EBN

De Mijnbouwwet legt de wijze vast waarop de Staat deelneemt in de winning en opsporing van aardgas en aardolie. Hiertoe geeft de Mijnbouwwet aan EBN een aantal publieke taken. EBN is een zogenaamde beleidsdeelneming, dat wil zeggen dat zij een rol speelt bij de uitvoering van het overheidsbeleid. De Staat heeft voor het overige geen belangen in E&P-bedrijven.

De publieke taken van EBN staan in artikel 82, lid 1, van de Mijnbouwwet. Die betreffen:

1. het deelnemen in de opsporing en winning van aardolie en aardgas;
2. het uitvoeren van haar taken in het Gasgebouw, waaronder het 40%-aandeelhouderschap van GasTerra en de deelneming in de Maatschap Groningen tussen de NAM en EBN; en
3. het adviseren van de minister van Economische Zaken en Klimaat.

Wat de eerste taak betreft is in afdeling 5.2.3, artikelen 93 t/m 97b van de Mijnbouwwet vastgelegd dat EBN participeert in de winningswerkzaamheden, tenzij dat naar het oordeel van de minister leidt tot financieel nadeel voor de Staat. Het belang van de vergunninghouders in de winning is vastgesteld op 60% en dat van EBN op 40%. Bij enkele oudere vergunningen is de verhouding 50%/50%. De deelneming wordt vastgelegd in een Overeenkomst van Samenwerking (OvS) tussen EBN en de vergunninghouder. Deze overeenkomst moet worden goedgekeurd door de minister van Economische Zaken en Klimaat. In de overeenkomst wordt onder meer vastgelegd dat EBN 40% van de kosten van de mijnbouwwerkzaamheden betaalt en eigenaar wordt van 40% van het geproduceerde gas, olie en condensaat (een bijproduct van olie- en gaswinning) en van alle aangelegde infrastructuur. EBN neemt dus deel op basis van een contractuele samenwerking met de vergunninghouder, op gelijke voorwaarden, maar wordt zelf geen vergunninghouder of operator. Op vergelijkbare wijze neemt EBN deel in opsporingswerkzaamheden als de vergunninghouder daarom verzoekt. Dit is geregeld in de artikelen 87 t/m 92 van de Mijnbouwwet.

Voor individuele deelnemingen betekent dit in de praktijk dat de operator (dat is de partij in de vergunning die de feitelijke werkzaamheden uitvoert) een plan maakt voor de ontwikkeling van het gas- of olieveld en het budget begroot dat hij nodig heeft voor het uitvoeren van de activiteiten. Na goedkeuring door EBN en eventuele mede-vergunninghouders mag de operator de voorgestelde activiteiten uitvoeren. De kosten van de op-

¹⁰⁷ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0014168/2019-04-10>

¹⁰⁸ Zie ook: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/06/16/jaarverslag-beheer-staatsdeelnemingen-2019>

sporing en winning worden door de mede-vergunninghouders en EBN vergoed naar rato van deelname, in het geval van EBN doorgaans 40%. EBN financiert haar investeringen zelf. Hiertoe leent zij geld van externe geldverstrekkers. EBN ontvangt geen subsidie of andere bijdragen van de overheid voor het deelnemen in olie- en gaswinning.

In 2018 had EBN een omzet van ruim 2,6 miljard euro, vooral uit de verkoop van aardgas. De operationele kosten in de deelnemingen van EBN bedroegen dat jaar bijna 1,4 miljard euro en de afschrijvingen ruim 400 miljoen euro. EBN droeg in 2018 962 miljoen euro af aan de Staat. Het jaarverslag van EBN, dat is te vinden op www.ebn.nl, geeft een uitgebreide toelichting op de financiële resultaten en de vermogenspositie van EBN.

In 2018 had EBN 195 deelnemingen in olie- en gaswinning (zie bijlage 5 voor een overzicht van deze deelnemingen). Daarnaast heeft EBN via EBN Capital B.V., een dochtermaatschappij van EBN, een belang van 45% in NOGAT B.V., een gastransportpijpleidingsysteem op zee. EBN neemt via EBN Capital B.V. ook deel in een aantal andere pijpleidingsystemen op zee: de WGT (40%), de WGT Extensie (40%), de NOGAT Extensie (40%) en de NGT Extensie (12%). Anders dan bij NOGAT B.V. gaat het hierbij om contractuele samenwerkingsverbanden. Met deze leidingen wordt aardgas vanaf de Noordzee naar land getransporteerd.

Ten slotte neemt EBN deel in de gasopslagen PGI Alkmaar (40%), UGS Norg (40%), UGS Grijskerk (38,8%) en via EBN Capital B.V. voor 38% in UGS Bergermeer.

Wat de tweede taak betreft, heeft EBN een 40% belang in de Maatschap Groningen en een 40% belang in GasTerra B.V. EBN kan met deze positie in het Gasgebouw de publieke belangen die ermee gemoeid zijn, bewaken. Zie voor meer informatie over het Gasgebouw en de bijbehorende overeenkomsten § 2.1. en het NL-EITI-rapport 2017.

De derde taak die EBN heeft op basis van de Mijnbouwwet is om de minister van Economische Zaken en Klimaat desgevraagd de inlichtingen te verstrekken die nodig zijn voor de beoordeling van de uitvoerbaarheid van het voorgenomen energiebeleid, in het bijzonder ten aanzien van opsporing, winning, beheer en afzet van aardolie en aardgas. Ten behoeve van de vergunningverlening voor opsporing en winning adviseert EBN met name over de economische aspecten van de aanvraag. Zij geeft daarbij onder meer advies over het effect van staatsdeelneming (door EBN) en het effect op de staatsbaten. Bij nieuwe maatschappijen adviseert EBN bovendien over de financiële capaciteiten van de betreffende maatschappij(en). Ook bij het overdragen, verlengen en wijzigen van vergunningen adviseert EBN, wanneer het ministerie daarom verzoekt.

De rol van EBN in de energietransitie

EBN vervult een voortrekkersrol in het ontmantelingsvraagstuk van de olie- en gasinfrastructuur en het mogelijk hergebruik van die infrastructuur voor duurzame energieproductie en -opslag, zoals CO₂-opslag, waterstof en groen gas. EBN draagt naar rato van haar belang bij aan de opruimkosten van de betreffende infrastructuur. Om het hergebruik van infrastructuur en samenwerking in de ontmanteling van de olie- en gasinfrastructuur in Nederland te stimuleren, heeft EBN samen met de Nederlandse olie- en gasindustrie (vertegenwoordigd door NOGEPA) Nexstep opgericht (www.nexstep.nl). Nexstep is een nationaal platform voor 're-use & decommissioning'. Via Nexstep wordt kennis en ervaring gedeeld over het ontmantelen van infrastructuur en kunnen samenwerking, innovatie en doelmatige wet- en regelgeving gestimuleerd worden (zie ook § 2.2.2.)

EBN is ook partner in samenwerkingsverbanden in CO₂-opslagprojecten (Porthos en Athos).

EBN speelt vanuit het publieke belang een verbindende en aanjagende rol in het vormgeven van de publiek-private samenwerking in de energiewinning in Nederland en ziet voor haar organisatie een rol en verantwoordelijkheid om een essentiële bijdrage te leveren aan de maatschappelijke ambities ten aanzien van het klimaat. De aandacht verschuift daarbij van de gaswaardeketen naar een duurzamere energiewaardeketen waarin verschillende opties zijn geïntegreerd.

Zo richt EBN zich op het versnellen van de ontwikkeling van duurzame warmtebronnen, zoals aardwarmte (geothermie), en het verkennen van andere duurzame alternatieven zoals groen gas, waterstof en energieopslag. In 2019 kondigde het ministerie van Economische Zaken en Klimaat aan om mandaat te verlenen aan EBN voor deelname in aardwarmte projecten (geothermieprojecten), waarmee EBN zich kan inzetten voor het versnellen van de ontwikkeling van duurzame warmte en het versterken van de aardwarmtesector. EBN zet sinds 2019 concrete stappen in het gestructureerd in kaart brengen van de potentie van aardwarmte in de Nederlandse ondergrond via het SCAN-programma (Seismische Campagne Aardwarmte Nederland).

Overeenkomst tussen Staat en EBN over financiële afdrachten

EBN is net als alle bedrijven vennootschapsbelasting verschuldigd aan de Staat. Daarnaast keert zij jaarlijks een bijzondere winstuitkering uit aan de Staat. De berekeningswijze van de bijzondere winstuitkering is geregeld in artikel 20.1 van de statuten van EBN. In een overeenkomst tussen Staat en EBN van 7 september 2016 zijn nadere afspraken gemaakt over de betaaldata van deze bijzondere winstuitkering.

Op grond van artikel 20, lid 2, van de statuten van EBN staat de netto winst van EBN, na vermindering met de wettelijke reserveringen en de bijzondere winstuitkering aan de Staat, ter vrije beschikking van de algemene vergadering van aandeelhouders. Dat wil feitelijk zeggen dat de Staat, als 100% aandeelhouder, daarover beschikt.

In de overeenkomst tussen Staat en EBN van 7 september 2016 is vastgelegd dat vanaf het boekjaar 2016 van het jaarlijkse nettoresultaat, dat resteert na uitkering van de bijzondere winstuitkeringen, 60% wordt toegevoegd aan het eigen vermogen en 40% als dividend aan de aandeelhouder wordt uitgekeerd. In de algemene vergadering van aandeelhouders waarin de jaarrekening 2018 is vastgesteld is in aanvulling hierop overeengekomen om de nettowinst 2018 geheel toe te voegen aan het eigen vermogen en geen dividend uit te keren. Dit om het eigen vermogen van EBN verder te versterken.

De algemene systematiek van EBN's gasverkopen aan GasTerra

EBN verkoopt al haar 'kleine velden' gas (gas dat niet uit de winningsvergunning Groningen wordt gewonnen) aan GasTerra door middel van Natural Gas Sales Agreements (NGSAs). In artikel 54, lid 1, onderdeel b, van de Gaswet is vastgelegd dat GasTerra op verzoek van de houder van een winningsvergunning gas afneemt onder redelijke voorwaarden en tegen betaling van een op marktconforme grondslag bepaalde vergoeding. Conform artikel 56, lid 1, Gaswet heeft GasTerra voor 2018 daar het volgende over gerapporteerd:

- GasTerra biedt de producenten een regime aan: het Seller's Nomination Regime (SNR), waarbij de producent op dagbasis zijn productie nomineert;
- De producenten van gas uit Nederlandse kleine velden ontvangen van GasTerra een op marktconforme grondslag bepaalde vergoeding, die bekend staat als de Norm Inkoop Prijs (NIP). De NIP wordt gebaseerd op de prijzen op de virtuele handelsplaats, de TTF. Het gas wordt geprijsd middels een combinatie van 60% TTF Month-ahead en 40% TTF Day-ahead.

Voor de winningsvergunning Groningen, waar EBN geen gas in eigendom krijgt maar haar aandeel in de verkoopopbrengsten ontvangt, geldt een ander regime. In artikel 54, lid 1, onderdeel a, van de Gaswet is GasTerra aangewezen als de rechtspersoon die zorgdraagt voor afname van het gas uit de winningsvergunning Groningen. De NAM verkoopt namens de Maatschap Groningen het gas onder het Technische Leverings Contract (TLC) tegen een transferprijs aan GasTerra. De transferprijs resulteert door de transfersom (het handelsresultaat van GasTerra minus de operationele kosten minus een vaste winst) te delen door het volume dat de NAM voor de Maatschap aan GasTerra heeft geleverd.

3.5. Contract transparantie

In sommige landen worden de voorwaarden waaronder mijnbouwbedrijven hun werkzaamheden kunnen uitvoeren, direct onderhandeld tussen het desbetreffende bedrijf en de overheid, waarbij het resultaat wordt vastgelegd in contracten. In Nederland is dit anders geregeld: er worden op grond van wettelijke bepalingen vergunningen verleend die de vergunninghouder het alleenrecht geeft om in een bepaald gebied activiteiten uit te voeren (zie § 3.1.).

Het beleid van de overheid is gericht op een zo groot mogelijke transparantie. De vergunningen worden gepubliceerd in de Staatscourant en zijn tevens te vinden in het vergunningenregister op www.nlog.nl. Ze zijn dus openbaar en voor iedereen toegankelijk. De gegevens van de vergunning en het nummer van publicatie in de Staatscourant zijn te vinden in het Jaarverslag 2018 - Delfstoffen en Aardwarmte in Nederland (zie ook § 3.1.).

De Belastingdienst ontvangt de vergunning van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en heft op basis hiervan de mijnbouwafdrachten. Hiervoor gelden de financiële afdrachtbepalingen die sinds 1 januari 2003 zijn vastgelegd in de Mijnbouwwet ter vervanging van de daarvoor bestaande wettelijke regelingen. In hoofdstuk 5 van de Mijnbouwwet¹⁰⁹ staat beschreven welke afdrachten de mijnbouwbedrijven aan de Staat moeten betalen in het kader van het opsporen en winnen van koolwaterstoffen.¹¹⁰ Het bovenstaande geldt voor alle vergunningen die zijn verleend na 1965 en sinds 2018 ook voor de winningsvergunning Groningen. Voor de andere vier vergunningen¹¹¹ die zijn verleend vóór 1965 liggen de afdrachten aan de overheid nog altijd vast in contracten. De vergunningen zijn destijds gepubliceerd in de Staatscourant¹¹².

Voor de winningsvergunning Groningen en specifiek het Groningenveld is destijds, bij de vergunningverlening, een aantal overeenkomsten gesloten tussen diverse partijen, die samen de basis vormen van het Gasgebouw. Een aantal van deze overeenkomsten – of onderdelen van deze overeenkomsten – is in de loop van de tijd openbaar gemaakt. Zie het NL-EITI-rapport 2017 voor een overzicht van deze overeenkomsten.

In het kader van de afbouw van de gaswinning in het Groningenveld is tussen de Staat en de NAM overeengekomen dat met ingang van 1 januari 2018 de wettelijke afdrachten uit de Mijnbouwwet van toepassing zijn op de opbrengsten en de kosten van het Groningenveld. Dit vloeit voort uit het Akkoord op Hoofdlijnen met Shell en ExxonMobil over de afbouw van de winning in het Groningenveld. De minister van Economische Zaken en Klimaat heeft gezegd dat hij streeft naar maximale transparantie over nieuwe

¹⁰⁹ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0014168/2019-04-10>

¹¹⁰ De Mijnbouwwet kent de afdracht van oppervlakterecht (artikel 53), cijns (artikel 60) en winstaandeel (artikel 65).

¹¹¹ Schoonebeek (KB 3 mei 1948, nr. 19 (Stcrt. 1948, nr. 10)), Rijswijk (KB 3 januari 1955, nr. 69 (Stcrt. 1955, nr. 21)), Tubbergen (KB 11 maart 1953, nr. 14 (Stcrt. 1953, nr. 80)) en Rossum-De Lutte (KB 12 mei 1961, nrs. 37 en 38 (Stcrt. 1961, nr. 116)).

¹¹² Met uitzondering van Groningen is bij deze vergunningen geen sprake van staatsparticipatie.

afspraken. Zo is het Akkoord op Hoofdpijnen (geschoond van bedrijfsgevoelige informatie) als de Overeenkomst van Samenwerking van 1963 te vinden als bijlage bij de Kamerbrief 'Akkoord op Hoofdpijnen met Shell en ExxonMobil'¹¹³. In de Kamerbrief van 1 oktober 2018¹¹⁴ is dit nader uitgewerkt. De minister van Economische Zaken en Klimaat zegt hier: "Omdat ik naar maximale transparantie streef, vindt u in de bijlagen de gesloten overeenkomsten. Bepaalde passages zijn echter bedrijfsvertrouwelijk, deze kan ik daarom helaas niet openbaar maken. Zo zien de gelakte passages¹¹⁵ in de garantieovereenkomsten op de aard en de omvang van de garanties en gaan de niet openbare passages in de financiële overeenkomst over de afronding van de oude afdrachtensystematiek."

De overheid heeft vanaf 2005 ook het beleid ten aanzien van EBN en de afspraken met EBN meer expliciet vastgelegd. Over de rol van EBN als partner van zowel de overheid als de mijnbouwbedrijven (zie ook § 3.4) zijn langs drie wegen afspraken gemaakt.

Ten eerste staan de taken van EBN sinds 2008 beschreven in de Mijnbouwwet (artikel 82). Daarnaast heeft EBN statuten, die door de Staat zijn goedgekeurd. Deze statuten zijn door EBN gedeponereerd bij de Kamer van Koophandel en hiermee openbaar. Ten derde staan in de paragrafen 5.2.2. en 5.2.3. van de Mijnbouwwet de bepalingen die moeten worden opgenomen in de Overeenkomsten van Samenwerking tussen EBN en de vergunninghouders. (De artikelen 87-92 hebben betrekking op de opsporingsovereenkomst, de artikelen 93-97b op de winningsovereenkomst.)

Overeenkomsten van Samenwerking

De Overeenkomsten van Samenwerking (OvS) tussen EBN en de vergunninghouder(s) zijn private overeenkomsten. De OvS regelt met name de wijze van operationele en financiële samenwerking tussen EBN en de vergunninghouder. Belangrijkste onderdelen van deze overeenkomsten van samenwerking zijn afspraken ten aanzien:

- aanwijzing van de operator (operationele uitvoerder) en de uitvoering van de taken;
- de zeggenschap binnen het samenwerkingsverband;
- de begrotingscyclus, zoals meerjarenplannen en jaarplannen;
- de wijze van financiering;
- de verzekeringen;
- aansprakelijkheden;
- periodieke rapportages;
- boekhoudprocedures;
- de wijze van behandeling van boorvoorstellen;
- de eigendomsrechten van mijnbouwwerken;
- de eigendomsrechten van de koolwaterstoffen;
- de wijze van verkoop van de koolwaterstoffen;
- het opruimen van de mijnbouwinstallaties.

De bepalingen in de OvS zijn hetzelfde voor alle deelnemende partijen.

¹¹³ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2018/06/25/Kamerbrief-akkoord-op-hoofdpijnen-met-shell-en-exxonmobil>

¹¹⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2018/10/01/Kamerbrief-uitwerking-akkoord-op-hoofdpijnen-met-shell-en-exxonmobil>

¹¹⁵ De gelakte passages zijn gemaakt op basis van de regels die zijn opgesteld in het kader van 'Wet Openbaarheid van bestuur'-procedures, zie: <https://wob.nl/alles-over-de-wob/>

3.6. Uiteindelijke belanghebbende (UBO)

De afkorting UBO staat voor 'ultimate beneficial owner' of uiteindelijk belanghebbende. Dit is de persoon die de uiteindelijke eigenaar is of de uiteindelijke zeggenschap heeft over een onderneming of rechtspersoon die in Nederland is opgericht. De definitie van een UBO is nader uitgewerkt in artikel 3 van het Uitvoeringsbesluit Wwft¹¹⁶ 2018¹¹⁷.

Op grond van de (gewijzigde) vierde Europese anti-witwasrichtlijn dienen alle EU-lidstaten een UBO-register op te stellen over vennootschappen en andere juridische entiteiten.¹¹⁸ Doel van deze richtlijn is voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld of terrorismefinanciering.

In Nederland werken het ministerie van Financiën, het ministerie van Justitie en Veiligheid en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat sinds 2015 gezamenlijk aan de implementatie van de nationale UBO-wetgeving.

De Implementatiewet¹¹⁹ waarin de oprichting van het UBO-register is geregeld, is op 27 september 2020 in werking getreden¹²⁰.

Alle wetgevingsstukken in het kader van de UBO-implementatie zijn te vinden via https://www.eerstekamer.nl/wetsvoorstel/35179_implementatiewet_registratie. In de memorie van toelichting wordt onder andere ingegaan op de betrokken stakeholders, de consultatiereacties en adviezen van adviesorganen. De consultatie zelf van de wet en het besluit met reacties is te vinden via: <https://www.internetconsultatie.nl/implementatiewetregistratieuiteindelijkbelanghebbenden/details> en <https://www.internetconsultatie.nl/ubo>.

Het register waarin de UBO-informatie wordt opgenomen, zal integraal onderdeel worden van het handelsregister en valt daarmee onder beheer van de Kamer van Koophandel. Een deel van de UBO-informatie, zoals de naam en de woonstaat, is via het register openbaar toegankelijk.¹²¹ Voor de bescherming van de privacy van de UBO's zijn waarborgen opgesteld.

Juridische entiteiten zijn verantwoordelijk voor het bijhouden en registreren van hun UBO's. In het register moeten hiervoor documenten worden aangeleverd, zie artikel 15a van de Handelsregisterwet 2007. Op onvolledige of onjuiste opgave van UBO's staan bestuursrechtelijke (in de Handelsregisterwet 2007) alsook strafrechtelijke (in de Wet op de economische delicten) sancties. Daarnaast zijn Wwft-instellingen (de poortwachters) verplicht om in het kader van hun cliëntenonderzoek het register te raadplegen en ontdekte discrepanties tussen hun eigen onderzoek en de gegevens in het register te melden. Een terugmeldverplichting geldt ook voor bevoegde autoriteiten, indien en voor zover een dergelijke terugmelding de uitoefening van de wettelijke taak of bevoegdheid niet onnodig doorkruist.

¹¹⁶ Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft).

¹¹⁷ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0041193/2020-05-21>

¹¹⁸ Richtlijn (EU) 2015/849 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2015 inzake de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld of terrorismefinanciering.

¹¹⁹ https://www.eerstekamer.nl/wetsvoorstel/35179_implementatiewet_registratie en <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2020-231.html>

¹²⁰ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2020-232.html>

¹²¹ De minister van Financiën heeft mede namens de minister van Justitie en Veiligheid in oktober 2019 formeel advies aangevraagd aan de Autoriteit Persoonsgegevens over de vraag of de UBO-informatie in het afgesloten gedeelte niet alleen voor bevoegde autoriteiten en de FIU-Nederland, maar ook voor Wwft-instellingen toegankelijk zou moeten zijn.

In het UBO-register staan onder meer natuurlijke personen geregistreerd met aandelen, stemrechten of eigendomsbelang van meer dan 25%. Het belang van deze personen is weergegeven in bandbreedtes: groter dan 25%-50%, groter dan 50%-75% en groter dan 75%-100%.

Zie voor meer informatie:

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/financiele-sector/ubo-register>

4. Kerngegevens delfstoffenwinning in Nederland in 2018

4.1. Inleiding

Het Jaarverslag - Delfstoffen en Aardwarmte in Nederland wordt jaarlijks samengesteld door TNO, in opdracht van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Dit jaarverslag is een goede bron voor kerngegevens rond de delfstoffen en aardwarmte-sector in Nederland. De digitale versie van dit verslag is te vinden op het Nederlands Olie en Gas Portaal onder Publicaties (<https://www.nlog.nl/publicaties>). De gegevens in dit hoofdstuk zijn afkomstig uit dit jaarverslag. Er zal dan ook veelvuldig naar dit jaarverslag verwezen worden voor details.

Het Nederlands Olie en Gas Portaal heeft tevens een datacentrum waar gegevens over de opsporing en winning van energie en delfstoffen uit de diepe ondergrond kunnen worden gezocht en gedownload: <https://www.nlog.nl/datacenter/>.

Naast de in dit hoofdstuk genoemde gegevens, is in dit jaarverslag ook gedetailleerde informatie te vinden over aardgasvoorraad, aardolievoorraad en toekomstig binnenlands aanbod van aardgas (H1 en 2), productie van gas, olie en condensaat (H3), ondergrondse opslag (H4), aardwarmte (H5), steenzout (H6)¹²², steenkool (H7), vergunningen (H8, 9 en 10), seismisch onderzoek (H11), olie- en gasboringen beëindigd in 2018 (H12) en platforms en pijpleidingen, Nederlands continentaal plat (H13). Verder bevat het jaarverslag diverse overzichten met betrekking tot de hierboven genoemde onderwerpen, de aardgasbaten en de instanties betrokken bij de mijnbouw (A-Z).

Het Nederlands Olie en Gas Portaal biedt tevens een interactieve kaart waarop informatie over de opsporing en winning van energie en delfstoffen uit de diepe ondergrond wordt weergegeven: <https://www.nlog.nl/kaart-boringen>.

4.2. Aardolie en aardgas

Aardolie en aardgasvoorkomens

Per 1 januari 2019 waren er in Nederland 54 aangetoonde aardolievoorkomens en 486 ontdekte aardgasvoorkomens. Zie figuur 1.2. (p. 15) en overzicht A van het Jaarverslag 2018 - Delfstoffen en Aardwarmte in Nederland voor een overzicht van deze voorkomens.

Aardgas- en aardolievoorraad

De raming van de aangetoonde aardgasvoorraad per 1 januari 2019 bedraagt 246 miljard Nm³. Hiervan bevindt zich 73 miljard Nm³ in het Groningen gasveld. Deze grote verlaging ten opzichte van 1 januari 2018 is toe te schrijven aan de afwaardering van de Groningen reserves. De kleine velden op het Nederlands territorium bevatten 70 miljard Nm³ aan aardgas en die op het Nederlandse deel van het continentaal plat 103 miljard Nm³. De aardolievoorraad per 1 januari 2019 bedraagt 28,6 miljoen Sm³, waarvan 16,8 miljoen Sm³ in olievelden op het Nederlands territorium en 11,8 miljoen Sm³ in velden op het continentaal plat.

Aardgaswinning

In 2018 bedroeg de aardgasproductie uit de Nederlandse gasvelden 35,1 miljard Nm³. De gasvelden op het territorium produceerden 23,9 miljard Nm³. Van deze productie kwam 5,1 miljard Nm³ uit kleine velden en 18,8 miljard Nm³ uit het Groningen gasveld. De gasvelden op het continentaal plat produceerden 11,1 miljard Nm³. De totale productie in 2018 is daarmee 16,2% lager dan in 2017. Zie hoofdstuk 3 van het Jaarverslag 2018 - Delfstoffen en Aardwarmte in Nederland voor details.

¹²² Hoofdstuk 6 gaat zowel over steenzout als magnesiumzout

Aardoliewinning

In 2018 werd in totaal 1,06 miljoen Sm³ aardolie gewonnen, 5,3% minder dan in 2017. De velden op het territoire produceerden 0,51 miljoen Sm³, een stijging van 21,3% vergeleken met 2017. De productie op het continentaal plat bedroeg 0,56 miljoen Sm³, een daling van 21,1%. De olieproductie in 2018 bedroeg gemiddeld 2.916 Sm³ per dag. Zie hoofdstuk 3 van het Jaarverslag 2018 - Delfstoffen en Aardwarmte in Nederland voor details.

Opsporings- en winningsvergunningen aardgas en aardolie in 2018

Tabel 2 – Overzicht opsporings- en winningsvergunningen aardgas en aardolie in 2018

Type vergunning	Op land		Op zee	
Opsporings-vergunning	In behandeling	5	In behandeling	17
	Verleend		Verleend	1
	Verlenging	1	Verlenging	9
	Verkleind		Verkleind	
	Vervallen	1	Vervallen	
Winnings-vergunning	In behandeling	2	In behandeling	5
	Verleend		Verleend	1
	Verlenging		Verlenging	4
	Verkleind		Verkleind	1
	Vervallen		Vervallen	

Bron: Jaarverslag 2018 – Delfstoffen en Aardwarmte in Nederland

Zie hoofdstuk 8 en 9 van het Jaarverslag 2018 - Delfstoffen en Aardwarmte in Nederland voor details.

Boringen koolwaterstoffen

In 2018 zijn in totaal 13 boringen naar olie en gas verricht op het territoire (land) en het continentaal plat (zee). Dat zijn er drie minder dan in 2017. Van de zes exploratieboringen hebben drie gas aantreffen en één olie, wat een technisch succespercentage van 67% betekent. Voorts zijn er zeven productieboringen gezet. Zie hoofdstuk 12 van het Jaarverslag 2018 - Delfstoffen en Aardwarmte in Nederland voor details.

Export en import van aardgas

In 2018 bedroeg de import van aardgas 10,1 miljard euro. Dat is 1,8% van de totale invoer in 2018. De export in 2018 bedroeg 8,5 miljard euro. Dat is 1,3% van de totale uitvoer in 2018. Het import volume van aardgas in 2018 bedroeg 57,739 miljoen m³. Het exportvolume van aardgas in 2018 bedroeg 51,649 miljoen m³.

4.3. Zout

In 2018 is er één winningsvergunningaanvraag ingediend. Per 1 januari 2019 waren er 16 winningsvergunningen en waren er geen opsporingsvergunningen van kracht. De productie van steenzout in 2018 bedroeg 6,7 miljoen ton (keukenzout en magnesiumzout).¹²³ Van deze 6,7 miljoen ton zout werd 2,7 miljoen ton door AkzoNobel Hengelo gewonnen, 3,0 miljoen ton door AkzoNobel Delfzijl, 0,7 miljoen ton door Frisia en 0,3 miljoen ton door Nedmag.¹²⁴ Er werd in ons land circa 2,9 miljoen ton zout gebruikt.¹²⁵ Zie hoofdstuk 6

¹²³ <https://nlog.nl/archief>

¹²⁴ <https://nlog.nl/archief>

¹²⁵ www.cbs.nl

van het Jaarverslag 2018 – Delfstoffen en Aardwarmte in Nederland voor meer details.¹²⁶

Er zijn in de Nederlandse zoutsector ongeveer 790 mensen werkzaam. De indirecte werkgelegenheid wordt geschat op 2000 arbeidsplaatsen (voltijdsequivalenten).¹²⁷

Volgens het CBS werd er in 2018 in Nederland 0,4 miljoen ton aan zoutproducten ingevoerd. De uitvoer bedroeg in 2018 zo'n 4,5 miljoen ton.

4.4. De sociale en economische betekenis van de delfstoffenindustrie in Nederland

Toegevoegde waarde¹²⁸

De totale toegevoegde waarde van de delfstoffenwinning in 2018 was 7,3 miljard euro en 0,9% van het bruto binnenlands product (bbp).

Aardgasbaten

In 2018 bedroegen de aardgasbaten 2,7 miljard euro, dat is 0,8% van de totale rijksinkomsten.

Werkgelegenheid

Bij de winning van delfstoffen ging het in 2018 om 0,11% van de totale werkgelegenheid, dat wil zeggen circa 8000 arbeidsplaatsen (voltijdsequivalenten), met een man-vrouwverhouding van 7000 mannen tegenover 1000 vrouwen. Dat was 87,5% resp. 12,5% van de totale werkgelegenheid in de delfstoffenwinning en 0,16% resp. 0,03% van de totale werkgelegenheid in Nederland.

Een vergelijkbare man-vrouwverdeling vinden we terug bij de NL-EITI MSG. De NL-EITI MSG heeft 18 leden waarvan 13 mannen en 5 vrouwen. De NL-EITI MSG is hierin afhankelijk van wie de bedrijven en instellingen die lid zijn afvaardigen. Eind 2020 heeft de MSG besloten bij de benoeming van nieuwe leden naar diversiteit te kijken.

De EITI-standaard 2019 vereist dat de informatie met betrekking tot de werkgelegenheid in de extractieve sector wordt uitgesplitst naar gender en indien beschikbaar wordt uitgesplitst naar bedrijf en beroepsniveau. In dit rapport wordt de informatie uitgesplitst naar gender omdat deze cijfers beschikbaar zijn bij het CBS. De NL-EITI MSG heeft de ambitie om in het volgende rapport de man-vrouwverhouding binnen de delfstoffenindustrie per in Nederland opererend bedrijf op te nemen.

Overheidsbeleid ten aanzien van vrouwen aan de top

In Nederland is het aandeel vrouwen aan de top nog steeds aanzienlijk lager dan het aandeel mannen, vooral in het bedrijfsleven. Het aandeel vrouwen aan de top is het afgelopen decennium wel behoorlijk toegenomen en binnen de groep van beursgenoteerde bedrijven scoort Nederland in Europa (boven)gemiddeld wat betreft het aandeel vrouwen aan de top. Bij de Rijksoverheid en andere non-profitorganisaties is het aandeel vrouwen aan de top met gemiddeld 34% respectievelijk 40% aanzienlijk hoger dan de gemiddeld 15% bij de 5000 grootste bedrijven. In de subtop (de eerste hiërarchische laag onder de

¹²⁶ <https://www.nlog.nl/jaarverslagen>

¹²⁷ www.cbs.nl

¹²⁸ Het CBS berekent de economische groei met behulp van het bruto binnenlands product (bbp). Het bbp is de totale toegevoegde waarde van alle in een land geproduceerde finale goederen en diensten. De toegevoegde waarde is de totale waarde van de geproduceerde goederen en diensten, minus de waarde van wat er bij de productie is verbruikt (het zogenoemde intermediair verbruik).

top) zijn vrouwen beter vertegenwoordigd. Er lijkt daarmee voldoende potentieel aanwezig voor een verdere verhoging van het aandeel vrouwen aan de top.¹²⁹

Internationaal gezien scoort Nederland bij beursgenoteerde bedrijven bovengemiddeld wat betreft het aandeel vrouwen in de raden van commissarissen in Europa, maar scoort het vooralsnog slechts gemiddeld wat betreft het aandeel vrouwen in de raden van bestuur. Wat betreft het aandeel vrouwelijke managers over alle managementlagen, van het management van een bedrijf tot aan het management van een afdeling, scoort Nederland (ver) beneden het Europese gemiddelde.¹³⁰

Op 3 december 2019 heeft een meerderheid van de Tweede Kamer ingestemd met het voorstel van de SER¹³¹ van 20 september 2019¹³² om een bindend quotum in te voeren van minimaal 30 procent vrouwen in de raad van commissarissen van beursvennootschappen. De Tweede Kamer stemde hierover naar aanleiding van een motie die door twee Kamerleden was ingediend waarin zij de regering verzochten om de maatregelen uit het SER-advies over te nemen die ten doel hebben om het aandeel vrouwen in de top van het bedrijfsleven te vergroten.

Kort gezegd pleit de SER in het advies voor de invoer van een bindend quotum van minimaal 30 procent vrouwen en 30 procent mannen voor de samenstelling van de raad van commissarissen. Het quotum wordt van toepassing op beursgenoteerde ondernemingen. Indien deze beursgenoteerde ondernemingen het quotum niet halen, dan is een eerstvolgende benoeming die niet bijdraagt aan het behalen van het quotum nietig. Het gevolg is dat er dan geen nieuwe bestuurder wordt benoemd en de stoel leeg blijft, totdat er een vrouw wordt benoemd. Het is nog niet bekend wanneer het quotum wordt ingevoerd^{133, 134}.

129 <https://www.cpb.nl/sites/default/files/omnidownload/cpb-notitie-vrouwen-aan-de-top.pdf>

130 <https://www.cpb.nl/sites/default/files/omnidownload/cpb-notitie-vrouwen-aan-de-top.pdf>

131 De Sociaal-Economische Raad (SER) is de belangrijkste adviesraad voor regering en parlement over sociaal-economische vraagstukken. In de SER werken ondernemers, werknemers en onafhankelijke kroonleden samen.

132 <https://www.ser.nl/-/media/ser/downloads/adviezen/2019/diversiteit-in-de-top.pdf>

133 Het wetsvoorstel 'Evenwichtige verdeling van de zetels' is inmiddels naar de Tweede Kamer verzonden.

Wanneer de wet ook aanvaard wordt door de Eerste Kamer, zal het quotum in werking treden. Naar verwachting al dit in de loop van 2021 plaatsvinden (bron: SER). Zie voor meer informatie: <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2020/11/05/wet-moet-betere-man-vrouw-verhouding-in-top-bedrijfsleven-regelen>

134 <https://www.nyenrode.nl/nieuws/n/vrouwenquotum-aangenomen-door-de-tweede-kamer>

5. Opbrengsten en reconciliatie van E&P-bedrijven in 2018

5.1. Aanpak en methodologie van de reconciliatie van betaalstromen in 2018

5.1.1. Materialiteitsanalyse en omvang

In de EITI-standaard wordt materialiteit als volgt gedefinieerd: "Betalingen en inkomsten worden als materieel beschouwd als omissie of verkeerde vermelding een significante invloed heeft op de interpretatie van het EITI-rapport." De NL-EITI MSG heeft besloten een drempelwaarde in te stellen door toepassing van het Besluit rapportage van betalingen aan overheden van 10 november 2015 en de Europese jaarrekeningrichtlijn van 2013.¹³⁵ De materialiteitsdrempel voor de reconciliatiescope is ingesteld op 100.000 euro en dient te worden toegepast op elk soort betaling op het niveau van het bedrijf of de fiscale eenheid.¹³⁶

Als het bedrijf of de fiscale eenheid in relatie tot een van de in het uiteindelijke EITI-rapport opgenomen inkomstenstromen meer dan 100.000 euro heeft betaald of teruggekregen, moet het alle betalingen of terugbetalingen voor die inkomstenstroom in het betreffende jaar specificeren, ook al vallen afzonderlijke betalingen onder de drempelwaarde.

Vanwege de privacywetgeving en het gebrek aan gedetailleerde financiële informatie per bedrijf was het niet mogelijk de reconciliatiescope voor bedrijven te bepalen op basis van hun betalingen aan de overheid. De NL-EITI MSG, die de grote operators in de olie- en gassector in Nederland goed kent, besloot dan ook om alle NOGEPA-leden en EBN in de reconciliatieoefening op te nemen. De NL-EITI MSG besloot bovendien om ook niet-leden van NOGEPA een uitnodiging tot deelname te sturen.

Hiernaast heeft de NL-EITI MSG besloten om een eenzijdige openbaarmaking van de Belastingdienst en EZK op te nemen met betrekking tot de betalingen door de zoutbedrijven in 2018.

In navolging van de reconciliatieoefening koos de Independent Administrator (IA)¹³⁷ ervoor de betalingen aan de Belastingdienst als meest relevante criterium te hanteren om de dekkingsgraad voor de in de reconciliatiescope meegewogen bedrijven te berekenen, vergeleken met de totale betalingen ontvangen uit de sector als geheel. De door de meegewogen bedrijven gerapporteerde betalingen aan de Belastingdienst bedragen 85% van de totale betalingen uit de sector die de Belastingdienst heeft ontvangen, waaruit de IA afleidt dat de reconciliatie voldoende representatief is.

In de onderstaande tabel is te zien hoe de dekkingsgraad is berekend. Hieruit blijkt dat het EITI-rapport betrekking heeft op alle belangrijke operators en nagenoeg alle inkomsten die geïdentificeerd en gegenereerd zijn in de Nederlandse olie- en gassector.

¹³⁵ Richtlijn 2013/34/EU van het Europees Parlement en van de Raad van 26 juni 2013 betreffende de jaarlijkse financiële overzichten, geconsolideerde financiële overzichten en aanverwante verslagen van bepaalde ondernemingsvormen.

¹³⁶ Regime fiscale eenheden: een groep van in Nederland geregistreerde bedrijven (en in sommige gevallen ook vaste inrichtingen van buitenlandse bedrijven in Nederland) kan één enkele belastingaangifte doen en de Nederlandse vennootschapsbelasting op geconsolideerde basis berekenen door een fiscale eenheid te vormen.

¹³⁷ De onafhankelijke accountant die in opdracht van de NL-EITI MSG de betaalstromen tussen exploratie- & productiebedrijven en de Nederlandse overheid in kaart heeft gebracht en daarbij de gerapporteerde betalingen en ontvangsten met elkaar heeft vergeleken.

Tabel 3 – Dekking van de reconciliatieoefening 2018

Omschrijving	Bedrag (EUR)
Totale inningen door de Belastingdienst bij alle bedrijven	593,31
Totale inningen door de Belastingdienst bij de meegewogen bedrijven (na aanpassing)	504,27
Dekking van de reconciliatieoefening	85%

Bron: BDO

Exploratie- & productiebedrijven

Er is specifieke wetgeving die voorkomt dat de Belastingdienst vertrouwelijke informatie over belastingbetalers vrijgeeft¹³⁸. Aangezien het NL-EITI opereert op basis van vrijwilligheid, zal de overheid zonder specifieke toestemming van de betrokkenen geen gegevens verstrekken over belastingafdrachten van de E&P-bedrijven. Om het EITI-rapport te kunnen opstellen, heeft de NL-EITI MSG exploratie- & productiebedrijven (hierna: 'E&P-bedrijven') expliciet om toegang tot hun betalingen aan de Belastingdienst, aan het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en aan de staatsdeelneming Energie Beheer Nederland (EBN) gevraagd. Het verzoek is naar alle NOGEPA-leden verstuurd, aangezien die organisatie de grootste in Nederland actieve bedrijven vertegenwoordigt. Verzoeken om toestemming zijn ook verzonden naar niet-leden van NOGEPA die bereid waren deel te nemen aan het EITI-proces: Jetex Petroleum Ltd, NGT (Noordgastransport B.V.) en NOGAT B.V. (Northern Offshore Gas Transport).

NOGEPA-leden

NOGEPA is een associatie van 13 bedrijven met vergunningen voor het zoeken naar en exploiteren van gasvelden. NOGEPA is onderdeel van de NL-EITI MSG en is in naam van de leden betrokken bij het EITI-proces. De volgende bedrijven (groepen) zijn NOGEPA-lid:

Tabel 4 – Lijst van NOGEPA-leden die in de reconciliatiescope 2018 zijn meegewogen

Nr.	Operator (*)	In scope
1	Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (NAM)	✓
2	Total E&P Nederland B.V.	✓
3	Wintershall Noordzee B.V. (BASF)	✓
4	RockRose	✓
5	Neptune Energy Netherlands B.V.	✓
6	Spirit Energy Nederland B.V.	✓
7	Hansa Hydrocarbons Ltd	✓
8	Vermilion Energy Netherlands B.V.	✓
9	TAQA Energy B.V.	✓
10	Petrogas E&P Netherlands B.V.	✓
11	Tulip Oil Netherlands B.V.	✓
12	Dana Petroleum Netherlands B.V.	✓
13	ONE-Dyas B.V.	✓

(*) Deze lijst bevat geen bedrijven uit dezelfde groep. Alleen één bedrijf uit elke groep is opgenomen.

Bron: BDO

¹³⁸ Publicatie van belastingafdrachten die herleidbaar zijn tot specifieke particulieren of bedrijven is bij wet verboden (Algemene wet inzake rijksbelastingen, artikel 67).

Niet-leden van NOGEPA

Bovendien heeft de NL-EITI MSG besloten om Energie Beheer Nederland (EBN) en de twee (2) gastransportpijpleidingbedrijven NGT (Noordgastransport B.V.) en NOGAT B.V. (Northern Offshore Gas Transport) in de reconciliatiescope op te nemen. Verder is ook Jetex Petroleum Ltd in de reconciliatiescope 2018 opgenomen.

Tabel 5 – Lijst van niet-NOGEPA-leden die in de reconciliatiescope 2018 zijn meegewogen

Nr.	Bedrijf	In scope
Staatsdeelneming		
1	Energie Beheer Nederland (EBN)	✓
Transport van olie en gas		
2	NGT (Noordgastransport B.V.)	✓
3	NOGAT B.V. (Northern Offshore Gas Transport)	✓
E&P-bedrijven		
4	Jetex Petroleum Ltd	✓

Bron: BDO

5.1.2. Betaalstromen

Ter voorbereiding op het tweede Nederlandse EITI-rapport heeft de multi-stakeholdergroep (de NL-EITI MSG) nagedacht over welke betaalstromen in de reconciliatiescope moesten worden opgenomen. Een Independent Administrator (IA) heeft een voorlopige analyse uitgevoerd om de scope voor de reconciliatieoefening voor het boekjaar eindigend op 31 december 2018 te kunnen evalueren. Deze voorlopige analyse heeft betrekking op de olie- en gaswinning in Nederland.

De onderstaande tabel is gebaseerd op de evaluatie van de heffing op mijnactiviteiten in Nederland en is een samenvatting van de afdrachten door Nederlandse E&P bedrijven aan de Nederlandse overheid.

Tabel 6 – Betalingen door E&P-bedrijven aan de Nederlandse overheid

Inkomstenstroom	Betaald aan	Definitie	In scope
Vennootschapsbelasting	Belastingdienst	Op grond van de Wet op vennootschapsbelasting 1969 zijn alle naamloze vennootschappen (nv's), besloten vennootschappen (bv's) en daarmee vergelijkbare rechtspersonen in Nederland voor hun gehele winst onderworpen aan de heffing van vennootschapsbelasting ('Vpb'). Buiten Nederland gevestigde rechtspersonen zijn in Nederland aan de heffing van Vpb onderworpen voor de winsten die uit activiteiten in Nederland voortvloeien. Het tarief van de Vpb bedraagt 20% over de eerste 200.000 euro aan winst, en 25% over het meerdere.	✓

Inkomstenstroom	Betaald aan	Definitie	In scope
Winstaandeel	Belastingdienst	Het winstaandeel is een mijnbouwheffing gespecificeerd in paragraaf 5.1.1 van de Mijnbouwwet en wordt in rekening gebracht bij de houder van een winningsvergunning. De hoogte van het winstaandeel bedraagt 50%, berekend op basis van de winst-en-verliesrekening van de vergunninghouder.	✓
Oppervlakterecht	Belastingdienst	Het oppervlakterecht is een mijnbouwheffing gespecificeerd in paragraaf 5.1.1 van de Mijnbouwwet. Het oppervlakterecht wordt jaarlijks in rekening gebracht bij de houder van een offshore opsporings- of winningsvergunning. De heffing wordt berekend en betaald op basis van het in de vergunning gespecificeerde grondoppervlak.	✓
Cijns	Belastingdienst	Cijns is een mijnbouwheffing gespecificeerd in paragraaf 5.1.1 van de Mijnbouwwet. Cijns wordt in rekening gebracht bij de bezitter van een winningsvergunning. Cijns heeft in theorie betrekking op zowel offshore als onshore winningsvergunningen, maar voor offshore geldt een tarief van 0%. De heffing wordt berekend en betaald op basis van de omzet behaald in het jaar waarin de belasting wordt geheven.	✓
Staatsaandeel <i>NAM-specifiek</i>	EZK	Staatsaandeel is gebaseerd op een private overeenkomst tussen de Nederlandse overheid, Shell, ExxonMobil en de NAM. De heffing bedraagt 10% van de winst uit bepaalde concessies van vóór 1965.	✓
Aanvullende Betaling <i>NAM-specifiek</i>	EZK	De Aanvullende Betaling werd overeengekomen met de Nederlandse overheid op basis van een privaatrechtelijke overeenkomst, met als gevolg dat het totaal aan belastinginkomsten (inclusief privaatrechtelijke belastingen) gebaseerd zou worden op een samengesteld tarief van ca. 50%.	✓
Meeropbrengstregeling (MOR) <i>NAM-specifiek</i>	EZK	De Meeropbrengstregeling (MOR) is een heffing conform de overeenkomst uit 1972 tussen de Nederlandse overheid, Shell, Esso, DSM en de NAM. De regeling was bedoeld om het aandeel van de overheid in de gasopbrengsten van Slochteren uit de concessie Groningen te verhogen tot 85%. De overeenkomst werd in 1975 aangepast, waarop het aandeel verhoogd werd tot 95%.	✓

Inkomstenstroom	Betaald aan	Definitie	In scope
Dividenden <i>EBN-specifiek</i>	EZK	Als staatsdeelneming keert EBN dividenden uit over haar winst, na goedkeuring door het bestuur.	✓
Retributies	EZK / SodM	Retributies worden op grond van artikel 133 van de Mijnbouwwet in rekening gebracht. Een retributie is een vergoeding voor diensten die aan olie- en gasbedrijven worden verleend, zoals het verlenen of overdragen van vergunningen, het goedkeuren van winningsplannen en vergelijkbare dienstverlening door EZK. SodM brengt mijnbouwbedrijven kosten in rekening voor de uitvoering van de toezichthoudende taken die het uit hoofde van de Mijnbouwwet heeft.	
Staatsdeelneming (ontvangsten van EBN uit de verkoop van koolwaterstoffen)	EBN	Vaak is de Nederlandse overheid betrokken bij olie- en gaswinningsprojecten in Nederland. Het belang van de overheid in dit soort projecten bedraagt 40 of 50%. EBN, een 100% staatsdeelneming, behartigt de belangen van de Nederlandse overheid als medevergunningshouder of als financieel begunstigde. Staatsdeelneming is het aandeel dat EBN heeft in de verkoop van koolwaterstoffen aan de operators, GasTerra of andere klanten.	
Vergoeding kostenaandeel EBN	EBN	Uitgaande kasstroom in verband met de vergoeding van EBN aan operators voor het aandeel van EBN in de kosten van olie- en gasvergunningen.	

Bron: BDO

Milieubelastingen

Nederland kent een aantal milieubelastingen, die worden geheven op grond van de Wet belastingen op milieugrondslag. Deze belastingen hebben tot doel het gebruik en verbruik van energie en milieubelastende goederen en diensten te belasten. Voor de E&P-bedrijven is de energiebelasting relevant (inclusief de extra ODE voor duurzame energie), die wordt geheven op de levering van gas of elektriciteit aan verbruikers. Het tarief wordt berekend op basis van een aflopend bedrag per kubieke meter (gas) of kilowattuur (elektriciteit).

Energiebelasting en de ODE worden in de regel niet door de E&P-bedrijven zelf aan de overheid afgedragen, maar door de energiebedrijven – de leveranciers van gas en elektriciteit. Deze bedrijven brengen de energiebelasting via de prijzen van gas en elektriciteit in rekening. Voor zover de E&P-bedrijven rechtstreeks gas en/of elektriciteit aan klanten leveren, brengen ook zij de energiebelasting en de ODE via de prijzen in rekening bij hun klanten. Om deze reden zijn de energiebelasting en de ODE niet meegenomen in de reconciliatie.

Indien een gebruiker echter zelf energie opwekt om die te gebruiken op de plaats waar zij wordt opgewekt, moet die gebruiker de energiebelasting en de ODE zelf afdragen. Dit

is bij E&P-bedrijven en zoutbedrijven soms het geval. Het E&P-bedrijf of het zoutbedrijf is dan de belastingbetaler. Er zijn vele uitzonderingen op het bovenstaande. Rechtstreekse afdrachten van energiebelasting en de ODE door E&P-bedrijven aan de overheid zijn daarom niet materieel en vallen buiten de scope van de reconciliatie.

Sociale betalingen

In Nederland zijn delfstoffenbedrijven niet wettelijk of contractueel verplicht om sociale bestedingen (cash en/of in natura) te doen. Dit werd gedurende de voorlopige analyse door de IA door verschillende stakeholders bevestigd.

Toch zijn er diverse bedrijven die op vrijwillige basis sociale activiteiten in Nederland ondersteunen. De bedrijven werd dus ook gevraagd melding te maken van eventuele sociale investeringen. Deze betalingen worden hieronder in § 5.2.7 nader gespecificeerd.

5.1.3. Overheidsinstanties

De overheidsinstanties die verslag moesten uitbrengen voor het NL-EITI-rapport 2018 waren:

Belastingdienst	De Nederlandse Belastingdienst
EZK	Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Daarnaast is EBN gevraagd als onderdeel van de overheid deel te nemen aan de NL-EITI-reconciliatie 2018. Volgens de definitie in Vereiste 2.6 van de EITI-standaard moet EBN als een staatsdeelneming beschouwd worden. De resultaten van EBN zijn immers uiteindelijk –indirect – inkomsten voor de Staat, omdat de Staat alle aandelen van EBN in bezit heeft.

5.1.4. Rapportage op projectniveau

EITI-data moeten uitgesplitst naar bedrijven, overheidsinstanties en inkomstenstromen weergegeven worden. De NL-EITI MSG heeft besloten een drempelwaarde in te stellen door toepassing van het Besluit rapportage van betalingen aan overheden van 10 november 2015 en de Europese jaarrekeningrichtlijn van 2013 (Richtlijn 2013/34/EU). Volgens deze regelgeving moet “onder een project [...] worden verstaan, de operationele activiteiten die worden beheerst door één enkele overeenkomst of één enkele licentie, huurovereenkomst, concessie of soortgelijke juridische overeenkomsten, en die de basis voor betalingsverplichtingen ten aanzien van een overheid vormen. Indien een veelvoud van dergelijke overeenkomsten van dien aard wezenlijk met elkaar zijn verbonden, moet dit niettemin als een project worden beschouwd.”

Bovendien bepaalt EU-richtlijn 2013/34/EU het volgende: “Ondernemingen die actief zijn in de winningsindustrie of in de houtkap van oerbossen, dienen niet te worden verplicht betalingen uit te splitsen en toe te rekenen op basis van een project, indien die betalingen verricht zijn met betrekking tot verplichtingen die hun eerder op het niveau van de entiteit dan op projectniveau worden opgelegd. Indien bijvoorbeeld een onderneming meer dan één project in een gastland heeft, en de regering van het gastland vennootschapsbelastingen op de onderneming heft met betrekking tot het totale inkomen van de onderneming in het land en niet met betrekking tot een specifiek project of een specifieke activiteit aldaar, zou het de onderneming toegestaan zijn de daaruit voortvloeiende betaling(en) van vennootschapsbelastingen te vermelden zonder een bepaald project dat met de betaling verband houdt, te specificeren.”

Daarom worden alle betaalstromen die binnen de reconciliatiescope 2018 vallen naar

projecten uitgesplitst, met uitzondering van:

- Vennootschapsbelasting, winstaandeel, staatsaandeel en Aanvullende Betaling: Deze belastingen worden op entiteitsniveau betaald en niet op projectniveau; daarom kan hierover niet per project worden gerapporteerd;
- Dividenden: de dividenden die EBN aan EZK betaalt, worden op basis van de jaarwinst berekend en daarom kan hierover niet per project worden gerapporteerd;
- Staatsdeelneming en vergoedingen van het kostenaandeel van EBN: over de inkomsten uit de verkoop van koolwaterstoffen die van GasTerra, de operators en andere klanten worden ontvangen en over de vergoedingen van het kostenaandeel van EBN aan de operators kan niet per project worden gerapporteerd. Deze informatie is overigens via het informatiesysteem van EBN ook niet op te roepen. Met betrekking tot de ontvangsten van en vergoedingen aan de NAM is echter afgesproken dat de gegevens door EBN en de NAM met het volgende uitsplitsingsniveau zullen worden gerapporteerd en op dat niveau in de reconciliatie zullen worden gebruikt:
 - Groningen: ontvangsten in verband met het aandeel van EBN in de gasbaten uit het Groningenveld;
 - Vóór 1965 verleende vergunningen: ontvangsten in verband met inkomsten uit olie, condensaat, zwavel en andere koolwaterstoffen, of inkomsten uit ondergrondse opslagen; en
 - Na 1965 verleende vergunningen: ontvangsten in verband met inkomsten uit olie, condensaat, zwavel en andere koolwaterstoffen, of inkomsten uit ondergrondse opslagen.

Voor de betaalstromen die per project gerapporteerd dienen te worden, is specifieke informatie aan het rapportageformulier toegevoegd, zodat de veldnaam en het vergunningsnummer kunnen worden aangegeven. In de tabel hieronder wordt aangegeven over welke betalingen op projectniveau gerapporteerd moet worden:

Tabel 7 – Lijst van betaalstromen waarover per project gerapporteerd dient te worden

Betaalstroom	Betaald aan	Gerapporteerd op projectniveau
Vennootschapsbelasting	Belastingdienst	X
Winstaandeel	Belastingdienst	X
Oppervlakterecht	Belastingdienst	✓
Cijns	Belastingdienst	✓
Staatsaandeel	EZK	X
Aanvullende Betaling	EZK	X
Meeropbrengstregeling (MOR)	EZK/NAM	✓
Dividenden	EZK	X
Retributies	EZK/SodM	✓
Staatsdeelneming	EBN	X
Vergoeding kostenaandeel EBN	EBN	X

Bron: BDO

5.1.5. Verzameling, volledigheid en betrouwbaarheid van gegevens

Om de volledigheid en betrouwbaarheid van de data te waarborgen, heeft de NL-EITI MSG besloten dat alle door de E&P-bedrijven en de overheidsinstanties ingeleverde rapporten ondertekend moeten zijn door een bevoegd functionaris. Alle van de rapporterende bedrijven en instanties ontvangen formulieren waren door een bevoegd functionaris ondertekend, behalve die van de volgende instantie:

Overheidsinstanties
EZK

5.1.6. Reconciliatiemethodologie

De Independent Administrator (IA) heeft zijn werk uitgevoerd in lijn met de International Standard on Related Services (ISRS 4400 – Opdrachten tot het verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden met betrekking tot financiële informatie). De gevolgde procedures zijn beschreven in de 'NL-EITI Terms of Reference' en op 3 december 2019 goedgekeurd door de NL-EITI MSG.

De uitgevoerde reconciliatieprocedures waren niet bedoeld als audits of controles in lijn met de 'International Standards on Auditing' of de 'International Standards on Review Engagements'. De IA kan dus geen garantie bieden met betrekking tot andere transacties dan de transacties die expliciet in het rapport zelf zijn beschreven. Als de IA extra procedures had uitgevoerd, zouden er misschien andere zaken aan het licht zijn gekomen, waarover dan wellicht verslag zou zijn uitgebracht.

Het reconciliatieproces bestaat uit de volgende stappen:

- de inzameling van betalingsdata van overheidsinstanties en E&P-bedrijven, de basis van de reconciliatieoefening;
- vergelijking van de door de overheidsinstanties en de E&P-bedrijven gerapporteerde bedragen, om te bepalen of er verschillen tussen de twee bronnen bestaan; en
- contact met overheidsinstanties en E&P-bedrijven om eventuele verschillen te kunnen verklaren.

De acceptabele foutmarge voor reconciliatieverschillen (na aanpassing) tussen betalingen van E&P-bedrijven en inkomsten van de overheid is vastgesteld op 1% van de totale inkomsten uit delfstofwinning, zoals gerapporteerd door de overheidsinstanties.

5.2. Reconciliatie van gerapporteerde betalingen door E&P-bedrijven in 2018

De totale ontvangsten van E&P-bedrijven bedroegen in 2018 volgens opgave van de Belastingdienst en EZK 1.902,65 miljoen euro. De ontvangsten van de bedrijven binnen de reconciliatiescope bedroegen 1.813,61 miljoen euro en de ontvangsten van de andere bedrijven 89,04 miljoen euro.

Tabel 8 – Totale ontvangsten door de overheid van E&P-bedrijven

		Betalingen van meegewogen bedrijven (EUR)	Betalingen van andere bedrijven (EUR)	Totale betalingen (EUR)	Dekking van de reconciliatie (%)
	Belastingdienst	504,27	89,04	593,31	85%
1	Vennootschapsbelasting	394,37	69,24	463,61	
2	Winsttaandeel	77,11	17,10	94,21	
3	Oppervlakterecht	24,75	-	24,75	
4	Cijns	8,04	2,70	10,74	
	EZK	1.308,14	-	1.308,14	100%
5	Oppervlakterecht	2,33	-	2,33	
6	Staatsaandeel	(7,10)	-	(7,10)	
7	Aanvullende Betaling	(65,72)	-	(65,72)	
8	Meeropbrengstregeling (MOR)	764,43	-	764,43	
9	Dividenden	613,72	-	613,72	
10	Retributies	0,48	-	0,48	
	SodM	1,20	-	1,20	100%
11	Retributies	1,20	-	1,20	
	Totale betalingen	1.813,61	89,04	1.902,65	95%

Bron: BDO

In verband met de voorschriften op het gebied van gegevensbescherming wordt in dit rapport géén onderverdeling gegeven van de betalingen van andere bedrijven (buiten de reconciliatiescope). In bijlage 6 vindt u een lijst van de andere bedrijven.

5.2.1. Uitkomsten van de reconciliatioefening

Van alle 17 bedrijven (of groepen) en 2 overheidsinstanties zijn rapporten ontvangen. Hieronder vindt u de gerapporteerde kasstromen opgeteld. Een overzicht per bedrijf is te vinden in bijlage 7.

- De bedrijven rapporteerden aanvankelijk een totale afdracht van 1.820,24 miljoen euro aan de overheid. Die afdracht was 61,26 miljoen euro hoger dan de door de overheid gerapporteerde inkomsten;
- 6,63 miljoen euro van dit verschil was verklaarbaar van bedrijfskant, terwijl 54,63 miljoen euro verklaarbaar was van overheidskant.

Tabel 9 – Uitkomsten van de reconciliatieoefening

Opgetelde betalingen	Aanvankelijk gerapporteerd (miljoen EUR)	Verklaarbare verschillen (miljoen EUR)		Aangepaste rapportage (miljoen EUR)
		Bedrijven	Overheid	
Bedrijven	1.820,24	(6,63)	-	1.813,61
Overheid	1.758,98	-	54,63	1.813,61
Verschil	61,26	(6,63)	(54,63)	-

Bron: BDO

Alle opgeloste verschillen zijn door de betrokken partijen besproken en goedgekeurd.

5.2.2. Betalingen per bedrijf

Gedetailleerde uitkomsten van de reconciliatieoefening per bedrijf zijn te vinden in de volgende tabel, waarin de verschillen worden vermeld die na reconciliatie zijn vastgesteld tussen het bedrag dat de E&P-bedrijven binnen de scope melden te hebben betaald, en het bedrag dat de overheidsinstanties melden te hebben ontvangen.

Tabel 10 – Uitkomsten van de reconciliatieoefening per bedrijf

Nr.	Bedrijf	Winnings-bedrijven (miljoen EUR)	Overheid (miljoen EUR)	Verschil (miljoen EUR)
1	Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (NAM)	998,87	998,87	-
2	Energie Beheer Nederland (EBN)	800,16	800,16	-
3	Wintershall Noordzee B.V. (BASF)	24,01	24,01	-
4	NGT (Noordgastransport B.V.)	18,13	18,13	-
5	Dana Petroleum Netherlands B.V.	13,55	13,55	-
6	Vermilion Energy Netherlands B.V.	12,76	12,76	-
7	NOGAT B.V.	10,58	10,58	-
8	TAQA Energy B.V.	1,26	1,26	-
9	Petrogas E&P Netherlands B.V.	0,97	0,97	-
10	Tulip Oil Netherlands B.V.	0,49	0,49	-
11	Hansa Hydrocarbons	0,29	0,29	-
12	Jetex Petroleum	0,27	0,27	-
13	Spirit Energy	0,12	0,12	-
14	ONE-Dyas	(3,51)	(3,51)	-
15	Neptune Energy Netherlands B.V.	(3,33)	(3,33)	-
16	RockRose Energy	(15,36)	(15,36)	-
17	Total E&P Nederland B.V.	(45,65)	(45,65)	-
	Totale betalingen	1.813,61	1.813,61	-

Bron: BDO

In bijlage 7 vindt u een tabel met de geconsolideerde cijfers per bedrijf (op basis van de rapportageformulieren van de E&P-bedrijven en overheidsinstanties) en aanpassingen door de IA na de reconciliatiewerkzaamheden.

5.2.3. Betalingen per inkomstenstroom

Gedetailleerde uitkomsten van de reconciliatieoefening per inkomstenstroom zijn te vinden in de volgende tabel.

Tabel 11 – Uitkomsten van de reconciliatieoefening per inkomstenstroom

Nr.	Inkomstenstroom	Winnings-bedrijven (miljoen EUR)	Overheid (miljoen EUR)	Verschillen (miljoen EUR)
	Belastingdienst	504,27	504,27	-
1	Vennootschapsbelasting	394,37	394,37	-
2	Winsttaandeel	77,11	77,11	-
3	Oppervlakterecht	24,75	24,75	-
4	Cijns	8,04	8,04	-
	EZK	1.308,14	1.308,14	-
5	Oppervlakterecht	2,33	2,33	-
6	Staatsaandeel	(7,10)	(7,10)	-
7	Aanvullende Betaling	(65,72)	(65,72)	-
8	Meeropbrengstregeling (MOR)	764,43	764,43	-
9	Dividenden	613,72	613,72	-
10	Retributies	0,48	0,48	-
	SoDM	1,20	1,20	-
11	Retributies	1,20	1,20	-
	Totale betalingen	1.813,61	1.813,61	-

Bron: BDO

In bijlage 8 vindt u een tabel met de geconsolideerde cijfers per inkomstenstroom (op basis van de rapportageformulieren van de E&P-bedrijven en de overheidsinstanties) en aanpassingen na de reconciliatie.

5.2.4. Rapportage op projectniveau

De in de reconciliatiescope meegewogen bedrijven werd verzocht de betalingen, voor zover de belastingen per project werden geheven, per project te rapporteren. Van de betalingen waarover per project moest worden gerapporteerd, werd 99,88% ook daadwerkelijk per project aangegeven:

Tabel 12 – Betalingen per project zoals gerapporteerd door de E&P-bedrijven

		Per project te rappor- teren	Betalingen van bedrijven (miljoen EUR)	Betalingen die door be- drijven per project zijn gerapporteerd (miljoen EUR)	%
	Belastingdienst		32,79	32,79	100%
1	Oppervlakterecht	✓	24,75	24,75	100%
2	Cijns	✓	8,04	8,04	100%
	EZK		767,24	767,03	99,97%
3	Oppervlakterecht	✓	2,33	2,33	100%
4	Meeropbrengstregeling (MOR)	✓	764,43	764,43	100%
5	Retributies	✓	0,48	0,27	56,25%
	SoDM		1,20	0,47	39,17%
6	Retributies	✓	1,20	0,47	39,17%
	Totale betalingen		801,23	800,29	99,88%

Bron: BDO

Alle door de bedrijven gerapporteerde betalingen werden waar vereist naar projecten uitgesplitst, met uitzondering van de retributies. Sinds de inwerkingtreding van de Retributieregeling (1 januari 2018), zoals opgenomen in de Mijnbouwregeling, vraagt Ministerie van Economische Zaken en Klimaat een vergoeding voor de kosten die de Minister maakt voor het verlenen, wijzigen of intrekken van een vergunning, ontheffing of instemming met betrekking tot mijnbouw, of het beoordelen van een melding voor een handeling met een mobiele installatie, waarvoor de vaste bedragen in de Mijnbouwregeling zijn opgenomen (Mijnbouwwet, Staatsblad 2016, nr. 552, Mijnbouwbesluit, Staatsblad 2016, nr. 557, Mijnbouwregeling Staatscourant 2017, nr. 70222).

Ook de overheidsinstanties werd gevraagd de betalingen, voor zover de belastingen per project werden geheven, per project te rapporteren. Alle door de overheidsinstanties gerapporteerde betalingen werden waar vereist naar projecten uitgesplitst, met uitzondering van de retributies. EZK splitste de retributies niet naar afzonderlijke betalingen en projecten uit.

In bijlagen 9.1 t/m 9.4 vindt u de onderverdeling van de door de bedrijven gerapporteerde betalingen naar afzonderlijke betaalstromen, bedrijven en projecten.

5.2.5. Betalingen aan Energie Beheer Nederland (EBN)

Als niet-uitvoerende partner is EBN betrokken bij bijna alle olie- en gaswinningsprojecten in Nederland. Het belang in dit soort projecten bedraagt 40 of 50%.

EBN vervult in de olie- en gassector een tweeledige functie:

- Als staatsdeelneming beheert EBN de belangen van de Nederlandse overheid in olie- en gasprojecten.
- Als bedrijf ontplooit het activiteiten en draagt het belastingen af aan de overheid. Bovendien keert het dividenden uit op basis van geboekte winsten.

Hoewel EBN een staatsdeelneming is, wordt het gerund als een private onderneming, met een onafhankelijk bestuur en financiële autonomie. Alle vergaarde inkomsten, inclusief de verkoop van het overheidsaandeel in productie, zijn in de jaarverslagen opgenomen. De Nederlandse overheid ontvangt dividenden op basis van geboekte winsten na belastingheffing.

Om de inkomsten van de Nederlandse staat uit deze olie- en gasprojecten niet dubbel te tellen, werden alleen betalingen van EBN naar de Belastingdienst en EZK als directe inkomsten uit de sector opgevat, zoals gepresenteerd in § 5.2.3. Inkomsten die EBN van E&P-bedrijven heeft gekregen voor haar aandeel in de diverse olie- en gasprojecten en de betalingen die EBN aan de operators heeft gedaan voor haar aandeel in de operationele en geactiveerde uitgaven zijn in deze paragraaf apart vermeld en worden niet als extra inkomsten voor of heffingen door de overheid gezien.

Volgens door EBN verstrekte gegevens waren de inkomsten voor het staatsaandeel in de diverse olie- en gasprojecten en de betalingen aan operators voor kosten en capex in 2018, onderverdeeld naar operators, als volgt:

Tabel 13 – Ontvangsten EBN uit de verkoop van koolwaterstoffen, vergoedingen voor pijplijnen en gasopslag en betalingen voor kosten en capex in 2018¹³⁹

		Ontvangsten van EBN uit de verkoop van koolwaterstoffen (miljoen EUR)	Betalingen door EBN in verband met kosten en capex in vergunningen (miljoen EUR)	Netto kasstroom (miljoen EUR)	Gereconcileerd
1	Hansa Hydrocarbons	-	(0,77)	(0,77)	✓
2	Wintershall Noordzee B.V. (BASF) ¹⁴⁰	8,11	(59,75)	(51,64)	✓
3	Spirit Energy	-	(15,01)	(15,01)	✓
4	NAM	1.412,81	(507,33)	905,48	✓
	<i>Groningen</i>	1.212,69	(321,54)	891,15	✓
	<i>Vóór 1965 verleende vergunningen (Schoonebeek)</i>	45,96	(31,38)	14,58	✓
	<i>Na 1965 verleende vergunningen</i>	154,16	(154,41)	(0,25)	✓
5	ONE-Dyas	-	(44,22)	(44,22)	✓
6	RockRose Energy	-	-	-	✓

¹³⁹ De ontvangsten uit de verkoop van koolwaterstoffen zijn gerelateerd aan de verkoop van aardgas (14 miljard Nm³) en van olie en condensaat (2,3 miljoen vaten). De ontvangsten van overige afnemers zijn gerelateerd aan de verkoop van olie en condensaat door EBN aan afnemers die geen operator zijn, zoals chemische bedrijven of oliehandelaren. Zoals ook in bijlage 5 is te zien participeert EBN in de meeste winningsvergunningen met een belang van 40%. Zoals aangegeven in hoofdstuk 4.1 is de productie per winningsvergunning opgenomen in het jaarverslag 2018 - Delfstoffen en Aardwarmte in Nederland, dat is te vinden op <https://www.nlog.nl/jaarverslagen>. Hierbij is ook de operator van de betreffende vergunning aangegeven. De productie- en afvoercijfers zijn per vergunning, en daarnaast ook op het niveau van veld, put- of mijnbouwwerk te raadplegen in het datacenter van het Nederlands Olie en Gas Portaal: <https://www.nlog.nl/datacenter/>. Ook hierbij is de betreffende operator vermeld.

¹⁴⁰ De ontvangsten van Wintershall Noordzee B.V. (BASF) hebben betrekking op inkomsten uit pijpleidingvergoedingen voor Northsea betaald aan EBN Capital BV.

		Ontvangsten van EBN uit de verkoop van koolwaterstoffen (miljoen EUR)	Betalingen door EBN in verband met kosten en capex in vergunningen (miljoen EUR)	Netto kasstroom (miljoen EUR)	Gereconcileerd
7	TAQA Energy B.V. ¹⁴¹	34,85	(33,38)	1,47	✓
8	Total E&P Nederland B.V.	-	(72,34)	(72,34)	✓
9	Dana Petroleum Netherlands B.V.	18,27	(14,83)	3,44	✓
10	Vermilion Energy Netherlands B.V.	0,04	(18,42)	(18,38)	✓
11	Neptune Energy Netherlands B.V.	-	(118,72)	(118,72)	✓
12	Petrogas E&P Netherlands B.V.	-	(28,51)	(28,51)	✓
13	Tulip Oil Netherlands B.V.	-	(25,09)	(25,09)	✓
14	Jetex Petroleum	-	(0,45)	(0,45)	✓
15	GasTerra	1.235,87	-	1.235,87	✗
16	Andere klanten van EBN	27,27	-	27,27	✗
	Totaal	2.737,22	(938,82)	1.798,40	

Bron: BDO

Alle bovenstaande, van operators ontvangen en aan operators gedane betalingen konden zonder verschillen worden gereconcileerd.

Voorts werden de ontvangsten uit de verkoop van koolwaterstoffen aan GasTerra en andere klanten van EBN alleen door EBN gerapporteerd.

Zoals in de tabel hieronder aangegeven, bedroegen de ontvangsten van EBN uit de verkoop van koolwaterstoffen en vergoedingen voor pijplijnen en gasopslag 2.737,22 miljoen euro in 2018 en vergoedingen voor kosten en capex, dividenden, vennootschapsbelasting en MOR in totaal 2.044,75 miljoen euro; er was dus een netto kasoverschot van 692,47 miljoen euro.

¹⁴¹ De ontvangsten en betalingen met TAQA Energy omvatten opbrengsten uit gasopslag en betalingen voor kosten en capex met betrekking tot gasopslagdiensten voor respectievelijk 34,61 miljoen euro en 16,5 miljoen euro.

Tabel 14 – Samenvatting transacties EBN in 2018

		Inkomende kas- stromen (miljoen EUR)	Uitgaande kas- stromen (miljoen EUR)	Netto kasstroom (miljoen EUR)
Ontvangsten				
Ontvangsten uit de verkoop van koolwaterstoffen	GasTerra, operators en andere klanten	2.737,22		2.737,22
Betalingen				
Betalingen voor kosten en capex in vergunningen	Operators		(938,82)	(938,82)
Dividenden	EZK		(613,72)	(613,72)
Meeropbrengst-regeling (MOR)	NAM		(305,77)	(305,77)
Vennootschaps-belasting	Belasting-dienst		(186,44)	(186,44)
Totaal		2.737,22	(2.044,75)	692,47

Bron: BDO

5.2.6. Sociale betalingen

Hoewel er in Nederland geen verplichte sociale betalingen zijn, hebben bijna alle E&P-bedrijven in 2018 vrijwillige sociale betalingen gedaan. Echter, alleen TAQA Energy B.V., Wintershall Noordzee B.V. en ONE-Dyas hebben melding gemaakt van vrijwillige sociale betalingen in 2018, voor een bedrag van in totaal 144.450 euro.

Tabel 15 – Sociale betalingen in 2018

Entiteit	Locatie	Omschrijving van de betaling	Betaling (EUR)
TAQA	Alkmaar	Ondersteuning plaatselijke culturele activiteiten	100.000
Wintershall	Utrecht/Delft	Sponsoring	3.000
ONE-Dyas		Sponsoring, bio kinderrehabilitatie en bijdrage aan Clingendael 2018	41.450
Totaal			144.450

Bron: BDO

5.2.7. Milieubetalingen

De totale afdrachten energiebelasting bedroegen in 2018 2.455.173 euro en de ODE (opslag duurzame energie) bedroegen 453.733 euro.

Deze betalingen werden door de E&P-bedrijven aan de Belastingdienst gedaan.

5.2.8. Betalingen van zoutbedrijven

De NL-EITI MSG heeft besloten om een eenzijdige openbaarmaking van de Belastingdienst en EZK op te nemen met betrekking tot de betalingen door de zoutbedrijven in 2018.

De totale afdrachten aan de Belastingdienst voor de vennootschapsbelasting bedroegen in 2018 20.224 euro.

Verder rapporteerde EZK betalingen ontvangen van zoutbedrijven in 2018 voor heffingen verbonden aan de geproduceerde hoeveelheden voor 2.599.101 euro.

5.3. Rijksbegroting

In Nederland komen de opbrengsten van de delfstoffenwinning ten goede aan de algemene middelen van het Rijk. De baten worden op artikel 5 van de begroting van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat verantwoord. Daarna vloeien ze naar de Staatskas. Voor meer informatie over de Rijksbegroting 2018 zie:

<https://www.rijksbegroting.nl/2018/voorbereiding/begroting>

In Nederland is er geen sprake van overdracht van middelen naar niet-rijksoverheden.

6. Aanbevelingen van de Independent Administrator aan de NL-EITI MSG

6.1. Aanbevelingen naar aanleiding van de oefening 2018

6.1.1. Genderbalans in de vertegenwoordiging van de NL-EITI MSG

Overeenkomstig Vereiste 1.4 van de EITI-standaard 2019, moeten de multi-stakeholdergroep en elke vertegenwoordiging afwegen of de genderbalans bij hen kan worden verbeterd, om gendergelijkheid te bevorderen.

Uit informatie over de samenstelling van de NL-EITI MSG, die gepubliceerd is in het jaarlijkse voortgangsrapport 2019, blijkt dat in de NL-EITI MSG 5 van de 18 MSG-leden vrouwen zijn.

Aanbevolen wordt dat de multi-stakeholdergroep met alle vertegenwoordigers bespreekt hoe gendergelijkheid kan worden gewaarborgd.

6.1.2. Vergroot de deelname en de betrokkenheid van bedrijven aan/bij het EITI-rapportageproces.

Ondanks de voortdurende inspanningen van de NL-EITI MSG om meer E&P-bedrijven bij het EITI-rapportageproces te betrekken, deed slechts één niet-lid van NOGEPA mee aan het NL-EITI-rapport 2018. Bovendien daalde de dekkingsgraad van de reconciliatie-oefening van 95,34% in 2017 naar 85% in 2018.

Hierbij moet opgemerkt worden dat een aantal E&P-bedrijven bereidheid toonde om aan toekomstige NL-EITI-rapportages mee te werken.

Aanbevolen wordt de inspanningen en maatregelen voort te zetten om de deelname van E&P-bedrijven aan het NL-EITI-rapportageproces te vergroten. Tevens wordt sterk aanbevolen om ook de zoutbedrijven in de reconciliatie op te nemen. De betrokkenheid kan mogelijk worden vergroot door de laatste ontwikkelingen rond het EITI-proces in Nederland en wereldwijd rechtstreeks naar de vergunninghouders te communiceren. De NL-EITI MSG zou kunnen overwegen om een mechanisme op te zetten dat rechtstreekse informatie-uitwisseling tussen de E&P-bedrijven en het secretariaat van het NL-EITI mogelijk maakt.

6.2. Follow-up aanbevelingen 2017

Aanbevelingen in het NL-EITI-rapport 2017	Implementatie	Opmerkingen
1 .Het ontbreken van een EITI-database		
Aanbevolen wordt dat het NL-EITI-secretariaat na de huidige reconciliatieoefening een database aanlegt. Het NL-EITI-secretariaat moet vervolgens overleg plegen met de overheidsinstanties en vragen om regelmatig de juiste gegevens te verstrekken, zodat de database up-to-date kan worden gehouden. Het is dan ook belangrijk dat nieuwe spelers in de extractieve sector zich voor of tijdens het verkrijgen van hun winningsvergunning bij het NL-EITI-secretariaat registreren. Een regelmatige evaluatie – samen met de overheidsinstanties – van de E&P-bedrijven met een vergunning wordt ook aanbevolen. Alle al eerder in de reconciliatie-oefening opgenomen E&P-bedrijven en overheidsinstanties moeten elk één persoon aanwijzen die verantwoordelijk is voor uitgebreide EITI-rapportage. Het bedrijf of de instantie moet de naam en contactgegevens van deze persoon aan het NL-EITI secretariaat doorgeven.	Loopt	Het NL-EITI-secretariaat houdt een lijst bij van E&P-bedrijven die deelnemen aan het EITI-proces. Op deze lijst zijn ook de namen van de contactpersonen en hun contactgegevens vermeld.
2. Beperkte autorisatie van E&P-bedrijven voor de openbaarmaking van gegevens		
Aanbevolen wordt dat de opheffing van de geheimhoudingsplicht ook moet gaan gelden voor alle overheidsinstanties die betrokken zijn bij het verzamelen van de inkomsten van E&P-bedrijven. De opheffing zou betrekking moeten hebben op alle soorten betalingsstromen in het EITI-proces.	Ja	Voor de reconciliatie-oefening 2018 zijn 3 verschillende verzoeken aan de bedrijven gedaan (Belastingdienst, EZK en EBN).
3. Het gebrek aan rapportageformulieren voor en kwaliteitsgarantie door overheidsinstanties in de EITI-rapportage		
Aanbevolen wordt dat het toekomstige rapportageproces door overheidsinstanties wordt besproken en dat er aparte formulieren komen voor het EITI-rapport van 2018. Er moet met name duidelijkheid komen over de vraag of EBN zowel binnenkomende als uitgaande betalingen moet melden. Ook de mate van detail in de rapportage moet worden gespecificeerd. Daarnaast moet duidelijk worden of GasTerra betalingen met betrekking tot de verkoop van staatsgas moet rapporteren. De NL-EITI MSG moet ook bepalen welke garanties overheidsinstanties aan de IA moeten geven. Zo kunnen de rapportageformulieren bijvoorbeeld door een overheidsfunctionaris worden ondertekend.	Ja	De rapportageformulieren zijn digitaal, in de vorm van Excel-bestanden, rechtstreeks naar de bedrijven en de overheidsinstanties gezonden.

Aanbevelingen in het NL-EITI-rapport 2017	Implementatie	Opmerkingen
4. Verkoop van het aandeel van de staat in productie		
Aanbevolen wordt dat de NL-EITI MSG in toekomstige NL-EITI-rapporten de vereiste gegevens over de verkoop van het staatsaandeel in productie opneemt. GasTerra zou de verkochte volumes en ontvangen inkomsten moeten rapporteren, onderverdeeld naar opkopende firma's. Bovendien moet worden vermeld dat er in de EITI-standaard van 2019 nieuwe vereisten voor transparantie in de grondstoffenhandel zijn geïntroduceerd. De deelnemende landen moeten melding maken van inkomsten uit de verkoop van het staatsaandeel in de productie van olie, gas en/of minerale delfstoffen, opgesplitst per verkoopcontract (i.p.v. per opkopende firma). Deelnemende landen worden ook aangemoedigd het proces voor het selecteren van kopers te openbaren. Het betrekken van GasTerra bij het EITI-proces wordt dan ook ten zeerste aangeraden.	Ja	De eisen op het gebied van transparantie in de grondstoffenhandel zijn in Nederland niet van toepassing.
5. Rapportage op projectniveau		
Om de EITI-implementatie verder te verbeteren zou de NL-EITI MSG met overheidsinstanties moeten samenwerken en al vroeg gesprekken moeten aangaan over de beschikbaarheid van overheidsgegevens voor rapportage op projectniveau. Conform het besluit van het EITI-bestuur van 8 maart 2018 moet de NL-EITI MSG overeenstemming zien te bereiken over een definitie van het begrip 'project' die strookt met zowel relevante nationale wetten en systemen als de internationale norm. De NL-EITI MSG moet voor het NL-EITI-rapport van 2018 in staat zijn gegevens op te splitsen per project.	Ja	Zie § 5.2.4 en bijlagen 9.1 t/m 9.4 van dit rapport.
6. Algehele dekking van het EITI-rapport		
In het licht van de huidige wetgeving in relatie tot het verstrekken van vertrouwelijke gegevens wordt aanbevolen dat de NL-EITI MSG zich richt op het verbeteren van het communicatieaspect van het EITI-proces, om meer bedrijven aan te moedigen gegevens te verstrekken; dit niettegenstaande de aanzienlijke inspanningen die al op dit vlak zijn geleverd. De NL-EITI MSG moet het EITI door een solide bewustwordingscampagne onder de aandacht brengen, bijvoorbeeld door conferenties, bijeenkomsten en workshops te organiseren.	Loopt	Ondanks de voortdurende inspanningen van de NL-EITI MSG om meer E&P-bedrijven en zoutbedrijven bij het EITI-rapportageproces te betrekken, deed slechts één niet-lid van NOGEPA mee aan het NL-EITI-rapport 2018.
7. Reconciliatieproblemen: betaalde/terugbetaalde rente		

Aanbevelingen in het NL-EITI-rapport 2017	Implementatie	Opmerkingen
Het wordt ten zeerste aangeraden om vóór het versturen van de rapportageformulieren een workshop in te plannen, zodat de IA het formulier kan presenteren en de deelnemende bedrijven kan informeren. Op die manier worden misverstanden met betrekking tot de rapportage voorkomen. Zo'n workshop is nuttig voor zowel de IA als de rapporterende bedrijven, om de praktische aspecten van het proces te verkennen en een adequate aanpak te kunnen kiezen ten behoeve van een succesvolle, soepele rapportage.	Ja	Er is een powerpointpresentatie en een training gegeven om elke deelnemer uit te leggen hoe het formulier moet worden ingevuld.
8. Late inlevering van formulieren		
Aanbevolen wordt dat de NL-EITI MSG de beschikbare opties heroverweegt om alle rapporterende bedrijven en instanties voldoende tijd te gunnen hun formulieren in te leveren. De volgende opties verdienen overweging: • het vergroten van de bekendheid van het EITI-programma en het benadrukken van het belang ervan; • het verruimen van de rapportagedeadline om bedrijven en instanties voldoende tijd te gunnen voor het inleveren van hun formulieren; • het inplannen van de rapportageperiode in een periode waarin er voldoende personeel beschikbaar is (dus niet in vakantieperioden of tijdens de afsluiting van het boekjaar).	Loopt	De rapportageformulieren werden in het algemeen op tijd ingeleverd, maar het doel van 100% werd niet gehaald.

Bijlagen

- Bijlage 1: Acties van Nederland in relatie tot het EITI in chronologische volgorde
- Bijlage 2: Overzicht NL-EITI MSG Leden
- Bijlage 3: Overzicht 'EITI Requirements' behorende bij het NL-EITI-rapport 2018
- Bijlage 4: Het fiscale regime in Nederland
- Bijlage 5: Deelnemingenlijst EBN ultimo 2018
- Bijlage 6: Lijst van E&P-bedrijven die niet in de reconciliatiescope zijn meegewogen
- Bijlage 7: Reconciliatie kasstromen per bedrijf
- Bijlage 8: Reconciliatie kasstromen per inkomstenstroom
- Bijlage 9.1: Onderverdeling van de door de bedrijven gerapporteerde oppervlakterechten naar projecten
- Bijlage 9.2: Onderverdeling van de door de bedrijven gerapporteerde cijnzen naar projecten
- Bijlage 9.3: Onderverdeling van de door de bedrijven gerapporteerde MOR-afdrachten (Meeropbrengstregeling) naar projecten
- Bijlage 9.4: Onderverdeling van de door de bedrijven gerapporteerde retributies naar projecten

Lijst van afkortingen

Barmm	Besluit algemene regels milieu mijnbouw
bbp	Bruto Binnenlands Product
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
EBN	Energie Beheer Nederland
EITI	Extractive Industries Transparency Initiative
E&P	Exploratie en productie
EU	Europese Unie
GTS	Gasunie Transport Services
IEA	International Energy Agency
m.e.r.	Milieueffectrapportage
MOR	Meeropbrengstregeling
MSG	Multi-stakeholdergroep
NAM	Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.
NGT	Noordgastransport
NL-EITI	EITI in Nederland
NOGAT	Noordelijke Offshore Gastransportleiding
NOGEPA	Nederlandse Olie en Gas Exploratie en Productie Associatie
OvS	Overeenkomst van Samenwerking
PGI	Piekgasinstallatie in Alkmaar
RVO	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
SBI	Standaard Bedrijfsindeling
SDE+	Stimulering Duurzame Energieproductie
SRA	Seismische Risico Analyse
SodM	Staatstoezicht op de Mijnen
TAQA	Abu Dhabi National Energy Company
Tcbb	Technische Commissie bodembeweging
TNO	Nederlandse Organisatie voor toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek
UBO	Ultimate Beneficial Owner (de 'uiteindelijke belanghebbende')
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
WGT	Westgastransport
Wwft	Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme

Lijst van afbeeldingen, figuren en tabellen

Afbeeldingen

Afbeelding 1 – Zoutwinlocaties in Nederland

Afbeelding 2 – Structuur en eigendomsverhoudingen van het huidige Gasgebouw

Figuren

Figuur 1 – Zout productie 2007-2018 (in 1000 ton)

Figuur 2 – Aardolie productie 1960-2018

Figuur 3 – Aardgas productie 1960-2018

Figuur 4 – Gerealiseerde en verwachte productie van aardgas uit de kleine velden van 2008 t/m 2042. Het Groningenveld is hier buiten beschouwing gelaten

Figuur 5 – In- en uitvoer van aardgas (in mln. euro)

Figuur 6 – Belang delfstoffenwinning voor de Nederlandse economie

Figuur 7 – Aardgasbaten Rijksoverheid

Figuur 8 – Totale werkgelegenheid (arbeidsvolume) delfstoffenwinning

Figuur 9 – Totale werkgelegenheid delfstoffenwinning als aandeel van de totale werkgelegenheid

Figuur 10 – Verplichtingenbudget per technologie in verschillende SDE+-rondes (in mln. euro)

Figuur 11 – Verdeling publieke bestedingen aan energieonderzoek en -innovatie volgens de IAE-themaverdeling

Tabellen

Tabel 1 – Gerealiseerde en toegestane productie Groningenveld 2014-2019

Tabel 2 – Overzicht opsporings- en winningsvergunningen aardgas en aardolie in 2018

Tabel 3 – Dekking van de reconciliatieoefening 2018

Tabel 4 – Lijst van NOGEPA-leden die in de reconciliatiescope 2018 zijn meegewogen

Tabel 5 – Lijst van niet-NOGEPA-leden die in de reconciliatiescope 2018 zijn meegewogen

Tabel 6 – Betalingen door E&P-bedrijven aan de Nederlandse overheid

Tabel 7 – Lijst van betaalstromen waarover per project gerapporteerd dient te worden

Tabel 8 – Totale ontvangsten door de overheid van E&P-bedrijven

Tabel 9 – Uitkomsten van de reconciliatieoefening

Tabel 10 – Uitkomsten van de reconciliatieoefening per bedrijf

Tabel 11 – Uitkomsten van de reconciliatieoefening per inkomstenstroom

Tabel 12 – Betalingen per project zoals gerapporteerd door de E&P-bedrijven

Tabel 13 – Ontvangsten EBN uit de verkoop van koolwaterstoffen, vergoedingen voor pijplijnen en gasopslag en betalingen voor kosten en capex in 2018

Tabel 14 – Samenvatting transacties EBN in 2018

Tabel 15 – Sociale betalingen in 2018

BIJLAGE 1

Acties van Nederland in relatie tot het EITI in chronologische volgorde

- In 2003 op de eerste EITI conferentie spreekt Nederland haar steun uit voor de EITI.
- In 2005 ondersteunt Nederland het Multi-Donor Trust Fund dat wordt beheerd door de Wereldbank, met een bijdrage van 1,5 mln USD. Nederland neemt zitting in de geleding "supporting countries" in het internationale EITI-bestuur.
- In 2010 geeft de Nederlandse overheid opdracht aan het adviesbureau Roland Berger voor de studie "Haalbaarheidsonderzoek Extractive Industries Transparency Initiative (EITI)" waarin de voor- en nadelen van een Nederlandse implementatie van de EITI worden onderzocht.
- In 2011 stuurt het kabinet de Grondstoffen Notitie aan de Tweede Kamer. Daarin wordt gesteld dat de Regering
 - "financiële steun zal geven aan EITI";
 - "op basis van de verwachte internationale ontwikkelingen in de verschillende transparantie initiatieven, waaronder die in de EU, op gepast moment EITI of een vergelijkbaar initiatief in Nederland zal invoeren";
 - "zal lobbyen bij internationale financiële instellingen om bedrijven die zich aantoonbaar houden aan EITI regels voorrang te geven bij aanbestedingsprocedures. Verlening van technische assistentie en expertise bij contractonderhandelingen over grondstoffen exploitatie aan ontwikkelingslanden zou hier ook afhankelijk gemaakt moeten worden", en
 - "zal bevorderen dat OS-landen die EITI succesvol hebben geïmplementeerd andere Afrikaanse landen kunnen bijstaan".
- In de periode van 2011 tot 2015 ondersteunt de Nederlandse overheid het EITI secretariaat met een jaarlijkse bijdrage van 250.000 USD.
- In de periode 2012 - 2013 is Nederland actief lid van het internationaal bestuur van het EITI. Nederland rouleert in een groep met Frankrijk, Duitsland, Zwitserland, Italië en de EU Commissie.
- In de periode van 2012 tot 2015 werd een BuZa-medewerker gedetacheerd bij het EITI secretariaat in Oslo.
- In 2014 geeft de overheid opdracht aan het adviesbureau Roland Berger het onderzoek uit 2010 te actualiseren naar de huidige stand der ontwikkelingen.
- In 2015 stuurt de Regering twee brieven aan de Tweede Kamer waarin zij aangeeft dat Nederland het EITI wil gaan implementeren. In opdracht van de overheid voert Royal Haskoning een scoping studie uit voor de implementatie van de EITI in Nederland.
- In 2016 begint RVO.nl als landelijk EITI-coördinator met de voorbereidende werkzaamheden voor de EITI implementatie.
- In de periode 2016-2018 is Dirk-Jan Koch, de grondstoffengezant van BZ, actief lid van het internationale EITI-bestuur.

- In 2017 wordt Dirk-Jan Koch door de ministers van EZK en voor BHOS aangesteld als trekker (champion) van de implementatie van het EITI in Nederland (NL-EITI). Diezelfde ministers installeren in het najaar van 2017 de multi-stakeholdergroep voor NL-EITI (de NL-EITI MSG).
- Op 16 april 2018 heeft de NL-EITI MSG het verzoek tot kandidaatstelling ingediend bij het internationale EITI-bestuur. Op 1 juli 2018 heeft het internationale EITI-bestuur aan Nederland de status van EITI-Kandidaat verleent. Dit houdt in dat Nederland uiterlijk eind 2019 haar eerste NL-EITI rapport moet opleveren.
- Het 1e NL-EITI rapport was in december 2019 gereed en goedgekeurd door de NL-EITI MSG en is op 14 januari 2020 gepubliceerd op de NL-EITI website. Dit rapport heeft betrekking op het fiscale jaar 2017 en is opgezet volgens de EITI-standaard 2016.
- Het 2e NL-EITI rapport was in december 2020 gereed. In januari 2021 heeft de NL-EITI MSG het rapport formeel goedgekeurd en gepubliceerd. Dit rapport heeft betrekking op het fiscale jaar 2018 en is opgezet volgens de EITI-standaard 2019.

BIJLAGE 2

Overzicht van NL-EITI MSG leden

Naam	Titel	Organisatie	Lidmaatschap
Ruud Cino	Dhr.	Min. van Economische Zaken en Klimaat	MSG-lid
Hans van Gemert	Dhr.	Min. van Economische Zaken en Klimaat	Plaatsvervangend MSG-lid
Carmen Hagenaars	Mevr.	Min. van Buitenlandse Zaken	MSG-lid
Taco Westerhuis	Dhr.	Min. van Buitenlandse Zaken	Plaatsvervangend MSG-lid
Dorris Raijmann	Mevr.	Belastingdienst	MSG-lid
Marco van Driel	Dhr.	Belastingdienst	Plaatsvervangend MSG-lid
Jo Peters	Dhr.	NOGEPA	MSG-lid
Marieke van den Akker	Mevr.	NOGEPA	Plaatsvervangend MSG-lid
Martijn van der Deijl	Dhr.	NAM B.V.	MSG-lid
Joost Kutsch Lojenga	Dhr.	Shell International B.V.	Plaatsvervangend MSG-lid
Tijmen Zaal	Dhr.	TAQA Energy B.V.	MSG-lid
Joris Hengeveld	Dhr.	Vermilion Energy Netherlands B.V.	Plaatsvervangend MSG-lid
Gerno Kwaks	Dhr.	Open State Foundation	MSG-lid
Serv Wiemers	Dhr.	Open State Foundation	Plaatsvervangend MSG-lid
Lotte Rooijendijk	Mevr.	Transparency International NL	MSG-lid
Paul Vlaanderen Lotte Rooijendijk	Dhr.	Transparency International NL	Plaatsvervangend MSG-lid
Joosje de Lang	Mevr.	FNV	MSG-lid
Henk Korthof	Dhr.	FNV	Plaatsvervangend MSG-lid

November 2020

BIJLAGE 3

Overzicht EITI Vereisten¹ behorende bij het NL-EITI-rapport 2018

Onderdeel	Onderwerp	EITI-Vereiste
	Voorwoord	
	Management samenvatting	
1.	Introductie	
2.	De delfstoffenindustrie in Nederland	
2.1.	Inleiding	
2.1.1.	Korte geschiedenis van delfstoffen in Nederland	
2.1.2.	De economische betekenis van de delfstoffenindustrie in Nederland in 2018	6.3a, b en d Sociale en economische uitgaven
2.2.	Ontwikkelingen in 2018	
2.2.1	Inleiding	
2.2.2.	Eind gaswinning Groningen en geleidelijke afbouw van GasTerra	
2.2.3.	Energietransitie	
2.2.4.	De rol van gas in het energiesysteem van nu en in de toekomst	
3.	De regels en spelers in de mijnbouwsector	
3.1.	Wettelijk en institutioneel kader	2.1 Wettelijk kader en fiscale regelgeving 2.1a Beschrijving wettelijk kader en fiscale regelgeving 2.1b Het documenteren van hervormingen 2.2a.i Proces van vergunningverlening 2.2a.ii Technische en financiële voorwaarden 2.2a.iii Informatie over de vergunninghouder(s) 2.3 Vergunningenregister 2.4 c/d/e Definitie van de voorwaarden van een vergunning/contract 6.1 en 6.2 Sociale en economische uitgaven
3.2	Fiscale regelgeving	2.1a Beschrijving wettelijk kader en fiscale regelgeving
3.2.1.	Aardgas en aardolie	
3.2.2.	Zout	
3.3.	Ontwikkelingen in 2018	
3.4.	Energie Beheer Nederland	2.6 Deelname van de Staat 4.5 Transacties gerelateerd aan SOEs 6.2 Quasi-fiscale uitgaven
3.5.	Contract transparantie	2.4c/d Het overheidsbeleid inzake de openbaarmaking van contracten
3.6.	Uiteindelijke belanghebbende (UBO)	2.5 UBO: vanaf 2020 informatie over de uiteindelijke belanghebbende
4	Kerngegevens delfstoffenwinning in Nederland in 2018	3.1 Exploratie 3.2 Productie 3.3 Export 6.3c/d/e Sociale en economische uitgaven
4.1.	Inleiding	
4.2.	Aardolie en aardgas	

¹ EITI Standaard 2019

Onderdeel	Onderwerp	EITI-Vereiste
4.3.	Zout	
4.4.	De sociale en economische betekenis van de delfstoffenindustrie in Nederland (incl. gender)	Gender: 1.4 Multi-stakeholder groep 6.3d Sociale en economische uitgaven 7.1. Publiek debat 7.4. Beoordeling van de uitkomsten en impact van de EITI implementatie
5	Opbrengsten en reconciliatie van delfstoffenbedrijven in 2018	
5.1	Aanpak en methodologie van de reconciliatie van betaalstromen in 2018	4.1 Volledige openbaarmaking van belastingen en opbrengsten 6.1b Openbaar maken van materiële en wettelijk of in contracten vastgelegde milieubetalingen van bedrijven aan overheden
5.1.1.	Materialiteitsanalyse en omvang	
5.1.2.	Betaalstromen	
5.1.3.	Overheidsinstanties	
5.1.4.	Verzameling, volledigheid en betrouwbaarheid van gegevens	
5.2	Reconciliatie van gerapporteerde betalingen aan de overheid in 2018 door delfstoffenbedrijven	4.1c Balanceren van de betalingen en opbrengsten 4.1d Geaggregeerde informatie over totaal van de verschillende inkomstenstromen 4.2 Verkoop van het staatsaandeel in de productie en andere opbrengsten in natura 4.3 Infrastructurele voorzieningen en betalingen in natura 4.4. Transport opbrengsten 4.5 Transacties in relatie tot EBN 4.6 Betalingen door mijnbouwbedrijven aan niet-rijksoverheden en ontvangsten daarvan 4.7. Niveau van rapporteren 4.9 Data kwaliteit en assurance
5.3	Rijksbegroting	5.1a Aangeven waar de opbrengsten zijn opgenomen in de Rijksbegroting 5.2 Overdracht naar niet-rijksoverheden
6	Aanbevelingen van de Independent Administrator aan de NL-EITI MSG	
	Bijlagen	
	Lijst van afkortingen	
	Lijst van afbeeldingen, figuren en tabellen	

BIJLAGE 4

Het fiscale regime in Nederland

Introductie

In deze bijlage wordt het fiscale regime waaraan de Exploratie & Productie (E&P)-bedrijven zijn onderworpen in meer detail besproken. Het overzicht bevat specifiek de regelingen voor de vennootschapsbelasting, de mijnbouwheffingen, de pre-1965-heffingen en de regionale afdracht aan provincie, gemeente en waterschap. Tevens zal kort beschreven worden welk regime er voor de overige belastingen voor de E&P-bedrijven geldt.

De vennootschapsbelasting

Op grond van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 zijn alle in Nederland gevestigde naamloze vennootschappen (nv's), besloten vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid (bv's) en daarmee vergelijkbare rechtspersonen voor hun gehele winst onderworpen aan de heffing van vennootschapsbelasting ('Vpb'). Ook verenigingen en stichtingen, en daarmee vergelijkbare rechtspersonen, zijn onderworpen aan de Vpb, maar alleen voor zover zij een onderneming drijven.

In Nederland gevestigde rechtspersonen zijn die, welke zijn opgericht naar Nederlands recht – veelal de genoemde nv's en bv's – en daarnaast die, welke zijn opgericht naar buitenlands recht, maar in Nederland hun feitelijke leiding uitoefenen. In Nederland gevestigde E&P-bedrijven zijn derhalve voor hun gehele winst aan de heffing van Vpb onderworpen.

Niet in Nederland gevestigde rechtspersonen zijn eveneens in Nederland aan de heffing van Vpb onderworpen, indien en voor zover zij in Nederland een onderneming uitoefenen middels een vaste inrichting, dan wel indien zij in Nederland over een onroerende zaak beschikken. Het bezitten van een opsporings- of winningsvergunning wordt onder Nederlands fiscaal recht aangemerkt als het drijven van een onderneming in Nederland, dan wel het bezit van een onroerende zaak in Nederland. Dat betekent dat niet in Nederland gevestigde rechtspersonen die een belang in een Nederlandse opsporings- of winningsvergunning bezitten, in Nederland aan de heffing van Vpb zijn onderworpen, ongeacht of zij als operator in de betreffende vergunning fungeren, dan wel als non-operating partner.

Het tarief van de Vpb bedraagt 20% over de eerste 200.000 euro aan winst, en 25% over het meerdere. In een bepaald jaar geleden verliezen kunnen worden verrekend met winsten over het voorafgaande jaar, en vervolgens met de winsten uit de negen jaren volgend op het verliesjaar. Als gevolg van een wettelijke wijziging wordt de termijn van voorwaartse verrekening beperkt tot zes jaar, met ingang van verliezen vanaf het boekjaar 2019.

De voor de Vpb belastbare winst wordt bepaald volgens het concept van het zogenaamde 'goed koopmansgebruik', dat is vastgelegd in de Wet op de inkomstenbelasting 2001. De winstbepalingsregels uit deze wet, die voortborduren op dit goed koopmansgebruik, zijn tevens van toepassing voor de heffing van Vpb. Het concept van goed koopmansgebruik is ontwikkeld in de jurisprudentie van de Nederlandse belastingrechters en bestaat in hoofdzaak uit een aantal beginselen waaraan een goed koopman geacht wordt zich te houden: het realiteitsbeginsel, het realisatiebeginsel, het matchingbeginsel en het voorzichtigheidsbeginsel. Daarnaast kent de Wet op de inkomstenbelasting 2001 een aantal specifieke regels, bijvoorbeeld inzake de afschrijving op gebouwen en goodwill en de waardering van onderhanden werk en pensioenvoorzieningen.

Tevens kent de Wet op de inkomstenbelasting 2001 een aantal beperkingen in de aftrek van kosten met een gemengd zakelijk en privé-karakter, alsmede een aantal maatregelen om investeringen te stimuleren. Deze stimuleringsmaatregelen bestaan in een investeringsaftrek voor investeringen tot een bepaald bedrag, alsmede voor bepaalde investeringen in milieuvriendelijke of energiebesparende bedrijfsmiddelen of in duurzame energie. Al deze bepalingen uit de Wet op de inkomstenbelasting 2001 zijn ook van toepassing op de heffing van Vpb.

De Wet op de vennootschapsbelasting 1969 kent ook een aantal faciliteiten, specifiek voor de aan de Vpb onderworpen rechtspersonen. Een voorbeeld is de deelnemingsvrijstelling voor voordelen uit deelnemingen (dividenden en waardemutaties). Andere voorbeelden zijn faciliteiten waarbij de heffing over winst die is behaald bij een fusie, (af)splitsing of in geval van herinvestering mag worden doorgeschoven, waarbij voor de heffing van Vpb aansluiting wordt beoogd bij het moment dat een bedrijf de winst uit hoofde van een bepaalde transactie daadwerkelijk realiseert (artikelen 14 tot en met 14b Wet Vpb).

Ten slotte kan worden genoemd het instituut van de fiscale eenheid, op grond waarvan verschillende tot een groep behorende vennootschappen een gezamenlijke aangifte Vpb kunnen indienen over de geconsolideerde winst van de groep. De fiscale eenheid heeft tot gevolg dat onderlinge transacties binnen de betreffende groep fiscaal niet zichtbaar zijn, en dat winsten en verliezen binnen de groep binnen een jaar met elkaar kunnen worden verrekend. Van de 34 E&P-bedrijven maakt circa de helft deel uit van een fiscale eenheid voor de Vpb.

Voor de Vpb dient één keer per jaar aangifte te worden gedaan, in principe binnen 5 maanden na afloop van het boekjaar. Voor de indiening van de aangifte kan evenwel uitstel worden verkregen. De Vpb wordt vervolgens geheven door middel van een aanslag over het betreffende jaar, die vooraf kan worden gegaan door een of meerdere voorlopige aanslagen.

De mijnbouwheffingen

Terwijl de Vpb een belasting is die op grond van een belastingwet wordt geheven en waarvan de opbrengsten in de staatskas vloeien, worden de mijnbouwheffingen geheven op grond van de Mijnbouwwet 2003. Deze wet bevat naast de regeling van de mijnbouwheffingen ook andere regelingen die in de ruimste zin met de opsporing en winning van koolwaterstoffen samenhangen: het verlenen van vergunningen, de eisen die daarbij worden gesteld, de staatsdeelneming in de vergunningen, alsmede maatregelen op het gebied van (toezicht op) arbeidsomstandigheden, milieu en veiligheid. De mijnbouwheffingen zijn geregeld in afdeling 5.1.1 van de Mijnbouwwet ('MBW') (artikelen 53 t/m 74), die deel uitmaakt van hoofdstuk 5 over de financiële bepalingen.

De opbrengsten van de mijnbouwheffingen vloeien, evenals die van de belastingen, in de staatskas, maar worden verantwoord op artikel 5 van de begroting van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. De heffing en inning van de mijnbouwheffingen is evenwel belegd bij de Nederlandse Belastingdienst. Binnen de Belastingdienst is een landelijk team werkzaam, gevestigd in Rotterdam, dat zich bezighoudt met de heffing, controle en inning van zowel de Vpb¹ als de mijnbouwheffingen van de E&P-bedrijven.

Er zijn drie mijnbouwheffingen: 1) het winstaandeel, 2) het oppervlakterecht en 3) de cijns.

¹ En van de overige belastingen die in deze paragraaf grotendeels onbesproken blijven: inkomstenbelasting, loonbelasting, omzetbelasting en accijnzen.

1. Winsttaandeel

Winsttaandeel wordt geheven van de houder van een winningsvergunning.

De grondslag is het resultaat van een door de vergunninghouder op te maken winst- en verliesrekening. Daarbij wordt dit resultaat in principe bepaald per winningsvergunning, maar de Mijnbouwwet biedt de vergunninghouder de mogelijkheid een geconsolideerde winst- en verliesrekening in te dienen voor al zijn vergunningen, waaronder ook zijn opsporingsvergunningen. Alle E&P-bedrijven maken gebruik van deze mogelijkheid.

Het tarief voor het winstaandeel bedraagt 50%. Verliezen kunnen worden verrekend met de winsten over de drie voorafgaande jaren en vervolgens over alle op het verliesjaar volgende jaren. De aangifte voor het winstaandeel – die de voornoemde winst- en verliesrekening bevat – wordt tegelijk met de aangifte voor de Vpb ingediend. Het winstaandeel wordt net als de Vpb geheven door middel van een aanslag, die kan worden voorafgegaan door een of meerdere voorlopige aanslagen.

Het resultaat wordt in grote lijnen op dezelfde wijze bepaald als het resultaat voor de heffing van Vpb, zij het dat alleen het resultaat dat is behaald met of bij de winning van koolwaterstoffen belast is, de zogenaamde 'ring fence' van het winningsbedrijf. Dit betekent dat resultaat dat is behaald met andere activiteiten, zoals het verhuren van mijnbouwinstallaties aan derden en het houden van deelnemingen, niet wordt belast met winstaandeel. De Mijnbouwwet bevat een schakelbepaling, waarin een aantal artikelen uit de Wet op de inkomstenbelasting 2001 en de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 van overeenkomstige toepassing worden verklaard voor de heffing van winstaandeel.

De Mijnbouwwet bepaalt daarnaast zelf ook met betrekking tot enkele categorieën van inkomsten en uitgaven of deze wel of niet tot het resultaat voor het winstaandeel behoren. Zo is bepaald dat tot het resultaat behoren:

- de waarde van anders dan door verkoop aan het winningsbedrijf onttrokken koolwaterstoffen;
- de verschillen tussen de volgens goed koopmansgebruik gewaardeerde begin- en eindvoorraden;
- het resultaat dat is behaald met de verkoop van een winningsvergunning (het resultaat behaald bij verkoop van een opsporingsvergunning blijft buiten het resultaat);
- de kosten van een verkennings- of opsporingsonderzoek krachtens een opsporingsvergunning, voor zover die nog niet ten laste van een andere winst- en verliesrekening zijn gebracht;
- de afschrijving op kosten die zijn gemaakt voordat de winningsvergunning werd verleend, ook weer voor zover deze niet al ten laste van een andere winst- en verliesrekening zijn gebracht, en
- resultaten uit instrumenten ter afdekking van prijs- of koersrisico's ter zake van de gewonnen koolwaterstoffen, mits de vergunninghouder de Belastingdienst daar voor het afsluiten van dat instrument om verzoekt.

Ook is bepaald dat niet tot het resultaat behoren:

- afschrijving op de koopsom van een opsporingsvergunning, behalve voor zover deze koopsom staat tegenover kosten die bij de verkoper van de vergunning nog niet ten laste van een winst-en-verliesrekening zijn gebracht, en
- de waarde van de gewonnen koolwaterstoffen die in het winningsbedrijf zelf zijn verbruikt.

Hiernaast verleent de Mijnbouwwet de vergunninghouder een zogenaamde kostenuplift van 10%: boven op de gemaakte kosten mag nog eens een extra 10% daarvan ten laste van het resultaat worden gebracht. Dat geldt voor alle kosten behalve aan de Staat verschuldigde belastingen en andere Nederlandse publiekrechtelijke lasten, alsmede afschrijvingen op de koopsom van een winningsvergunning en dotaties aan een ontmantelingsvoorziening met betrekking tot een overgenomen winningsvergunning, voor zover deze laatste twee staan tegenover kosten die al door de verkoper ten laste van een winst- en verliesrekening zijn gebracht.

De Mijnbouwwet kent een eigen stimuleringsmaatregel voor investeringen in zogenaamde marginale gasvelden op zee. Een marginaal voorkomen van aardgas in de zin van de investeringsaftrek is een gasvoorkomen dat, op verzoek van de vergunninghouder, door de minister van Economische Zaken en Klimaat als zodanig is aangewezen en dat voldoet aan criteria die zijn gebaseerd op het verwacht winbaar gasvolume, de verwachte productiviteit en de afstand tot de bestaande infrastructuur. De basis voor die criteria ligt in artikel 68a van de Mijnbouwwet; de criteria zijn uitgewerkt in de Regeling investeringsaftrek marginale gasvoorkomens continentaal plat². Indien het ministerie van Economische Zaken en Klimaat heeft vastgesteld dat sprake is van een marginaal veld, mag de vergunninghouder een investeringsaftrek toepassen van 25% van het investeringsbedrag voor installaties en putten in dat veld. Op dit moment is er een wetsvoorstel³ aanhangig op grond waarvan deze investeringsaftrek voor winningsvergunningen generiek wordt gemaakt – niet meer gekoppeld aan investeringen in een marginaal veld – en wordt verhoogd tot 40%. Deze wetswijziging dient ter stimulering van de winning van gas uit velden op zee, maar is tevens van toepassing op de gaswinning op land, zulks ter voorkoming van strijd met het EU-verbod op staatssteun. Het wordt beoogd om met de E&P-bedrijven in een convenant vast te leggen op welke wijze met de maatregel voor de gaswinning op land zal worden omgegaan.

Met het verschuldigde winstaandeel mag een bedrag worden verrekend – het zogenaamde verrekenbare bedrag – dat de forfaitair bepaalde Vpb over het resultaat belichaamt. Dat bedrag wordt bepaald door het tarief voor de Vpb toe te passen op het resultaat van de winst- en verliesrekening voor het winstaandeel, vermeerderd met de kostenuplift en verminderd met het verschuldigde winstaandeel. Indien het verrekenbare bedrag hoger is dan het verschuldigde winstaandeel, mag het meerdere worden verrekend met het verschuldigde winstaandeel in het volgende jaar. Ingeval het verrekenbaar bedrag negatief is – in geval van een verlies – moet dit negatieve verrekenbare bedrag in mindering worden gebracht op het verrekenbare bedrag over het volgende jaar.

Als gevolg van dit verrekenbare bedrag, in combinatie met het feit dat het verschuldigde winstaandeel aftrekbaar is voor de Vpb, ontstaat een situatie waarin E&P-bedrijven een gecombineerd Vpb- en winstaandeeltarief over hun winst betalen van ongeveer 50%.

Een (fictief) voorbeeld van de berekening is op de volgende pagina opgenomen.

² <https://wetten.overheid.nl/BWBR0028103/2010-09-16>

³ Het wetsvoorstel is eind mei 2020 aan de Tweede Kamer aangeboden.

Winstaandeelberekening

Vergunninghouder

(naam vergunninghouder)

	Aangifte
Omzet gas	10.000.000
Omzet olie	0
Omzet condensaat	500.000
Voorraadmutaties	0
Rentebaten	20.000
Koerswinsten	0
Overdrachtswinsten	0
Overige baten	0
	0
Totaal baten	10.520.000

Afschrijvingen vaste activa	300.000
Afschrijvingen koopsommen vergunningen	0
Ontmantelingskosten	0
Exploratiekosten	30.000
Rentekosten	0
Koersverliezen	0
Productiekosten	0
Algemene kosten	10.000
Overheadkosten	0
Afboeking preproductiekosten	0
Overige kosten	0
	0
Totaal kosten met 10% opslag	340.000

Cijns	0
Oppervlakterechten	35.000
Afschrijving bonus	0
Overige publiekrechtelijke lasten	11.000
Afboeking preproductiekosten zonder 10% op	0
Afschrijvingen zonder 10% opslag	0
Ontmantelingskosten zonder 10% opslag	0
Totaal kosten zonder 10% opslag	46.000

10% opslag	34.000
------------	--------

10% x 340.000

Resultaat winstaandeel	10.100.000
Investeringsaftrek	0
Winst	10.100.000
Te verrekenen verliezen	0
Heffingsmaatstaf	10.100.000

Baten - lasten - uplift

Tarief	50%
--------	-----

Verschuldigd winstaandeel	5.050.000
---------------------------	-----------

Fiscaal resultaat (vóór aftrek winstaandeel)	10.134.000
--	------------

Resultaat winstaandeel + uplift

Tarief eerste schijf	20,0%
Maximum eerste schijf	200.000
Tarief tweede schijf	25,0%

Fiscaal resultaat (na aftrek winstaandeel)	6.765.333
--	-----------

Fiscaal resultaat - te betalen winstaandeel

Verrekenbare bedrag boekjaar	1.681.333
Te verrekenen verrekenbare bedragen	0
Verrekenbare bedrag	1.681.333

Tarief Vpb over ↑

Verschuldigd winstaandeel	5.050.000
Verrekenbare bedrag	1.681.333
Te betalen WA	3.368.667

2. Oppervlakterecht

Eenmaal per jaar wordt oppervlakterecht geheven van degene die op 1 januari van dat jaar houder is van een opsporingsvergunning voor de zeezijde of van een winningsvergunning voor zowel de zee- als landzijde. Als een vergunning door meer dan één onderneming wordt gehouden, wordt het oppervlakterecht geheven van de operator.

De maatstaf van het oppervlakterecht is de oppervlakte in vierkante kilometers van het vergunningsgebied waarvoor de vergunning op 1 januari van het jaar van kracht is. Het tarief is een bedrag per vierkante kilometer, dat jaarlijks wordt geïndexeerd.

Voor 2020 gelden de volgende tarieven:

Voor een opsporingsvergunning:

Tijdvak	Bedrag per km²	(Tarief 2018)
1e tot en met 6e tijdvak	€ 274	€ 261
7e tot en met 9e tijdvak	€ 551	€ 523
Volgende tijdvakken	€ 825	€ 784

Voor een winningsvergunning: € 825 € 784

Oppervlakterecht wordt per vergunning aangegeven door middel van een aangifte, die uiterlijk op 1 april van het betreffende jaar moet worden ingediend. Betaling van het verschuldigde oppervlakterecht moet gelijktijdig met de indiening van de aangifte gebeuren.

3. Cijns

Cijns wordt geheven van de houder van een winningsvergunning. Indien een vergunning door meerdere ondernemingen wordt gehouden, wordt van ieder van hen cijns geheven. Iedere onderneming is cijns verschuldigd over de aan haar toekomende omzet.

De maatstaf voor de cijns is de omzet die is behaald in het jaar waarover de cijns wordt geheven. De omzet is het gewonnen aantal eenheden vermenigvuldigd met de prijs waartegen deze eenheden zijn verkocht. Bij het bepalen van het gewonnen aantal eenheden mogen bepaalde eenheden buiten beschouwing worden gelaten. Dat zijn de eenheden die zijn gebruikt voor:

- het opsporen of winnen in het gebied waarin de eenheden zijn gewonnen, en
- het voor de aflevering bewerken van die eenheden en het transport naar de plaats waar die bewerking plaatsvindt.

Daarnaast blijven de eenheden die aan de staatsdeelneming (Energie Beheer Nederland B.V. (EBN)) toekomen, buiten beschouwing.

De cijns kent een vrij ingewikkelde methodiek om het tarief te berekenen. Het tarief wordt bepaald op basis van het gewonnen aantal eenheden (bepaald bij een in de Mijnbouwwet vastgelegde druk en temperatuur). Het tarief wordt dan bepaald volgens een schijvensysteem (zie tabel 1) en berekend door:

- a. bij iedere schijf de hoeveelheid te bepalen die binnen die schijf valt, en deze hoeveelheid te vermenigvuldigen met het percentage dat behoort bij die schijf;
- b. deze producten te sommeren; en
- c. deze som te delen door het totaal van het in het vergunningsgebied gewonnen aantal eenheden.

Tabel 1 – Schijvensysteem cijns

Aardolie		
Door houder of medehouders gezamenlijk gewonnen hoeveelheden in duizenden m ³	Opbouw over deze schijf	
	Landzijde	Zeezijde
schijf 1: 0 tot 200	0%	0%
schijf 2: 200 tot 600	2%	0%
schijf 3: 600 tot 1200	3%	0%
schijf 4: 1200 tot 2000	4%	0%
schijf 5: 2000 tot 4000	5%	0%
schijf 6: 4000 tot 8000	6%	0%
schijf 7: 8000 en meer	7%	0%

Aardgas		
Door houder of medehouders gezamenlijk gewonnen hoeveelheden in miljoenen m ³	Opbouw over deze schijf	
	Landzijde	Zeezijde
schijf 1: 0 tot 200	0%	0%
schijf 2: 200 tot 600	2%	0%
schijf 3: 600 tot 1200	3%	0%
schijf 4: 1200 tot 2000	4%	0%
schijf 5: 2000 tot 4000	5%	0%
schijf 6: 4000 tot 8000	6%	0%
schijf 7: 8000 en meer	7%	0%

Het nultarief voor vergunningen op zee is een uitvloeisel van de wens het mijnbouw klimaat op zee te verbeteren (kleine veldenbeleid).

Het tarief wordt verhoogd met 25% (van dat tarief), indien in enig jaar de gewogen gemiddelde waarde van de in Nederland ingevoerde ruwe olie hoger is dan 25 euro per vat. Het tarief wordt verhoogd met 100% (wordt dus verdubbeld) met betrekking tot vergunningen waarin geen staatsdeelneming plaatsvindt.

Cijns wordt per vergunning aangegeven door middel van een aangifte, die uiterlijk op 1 april van het jaar volgend op dat waarover de cijns wordt berekend, moet worden ingediend. Betaling van de verschuldigde cijns moet gelijktijdig met de indiening van de aangifte gebeuren.

Heffingen voor vergunningen verleend vóór 1965

Voor alle vergunningen die verleend zijn vóór 1965 was het heffingsregime vastgelegd in civielrechtelijke overeenkomsten tussen de Nederlandse Staat en de vergunninghouder, de NAM, de zogenaamde pre-1965-heffingen. Met ingang van 1 januari 2018 zijn deze heffingen substantieel gewijzigd. Tot en met 2017 waren er nog drie heffingen: 1) het staatsaandeel, 2) een aanvullende betaling en 3) de meeropbrengstregeling (MOR).

1. Staatsaandeel

Staatsaandeel ('SA') is gebaseerd op een privaatrechtelijke overeenkomst tussen de Staat en de NAM en is een afdracht van 10% over de behaalde winst. Vpb en Aanvullende Betaling zijn aftrekbaar voor de heffing van SA.

2. Aanvullende Betaling

In 1984 werd het Vpb-tarief verlaagd. Om te voorkomen dat de belastingopbrengsten voor de Staat voor pre-1965-concessies zouden dalen, werd op basis van een privaatrechtelijke overeenkomst een aanvullende betaling ('Aanvullende Betaling') overeengekomen tussen de Staat en de NAM, als gevolg waarvan de belastingopbrengsten (inclusief privaatrechtelijke heffingen) in totaal gebaseerd werden op een samengesteld tarief van rond de 50%.

3. Meeropbrengstregeling

De Meeropbrengstregeling ('MOR') is een heffing uit hoofde van een overeenkomst uit 1972 tussen de Staat, Shell, Esso, DSM (nu Energie Beheer Nederland B.V. (EBN)) en de NAM. Ze was ontworpen om de inkomsten voor de overheid te verhogen tot 85% van de opbrengsten van gas van uit het Groningenveld. Dit werd ingegeven door de sterke stijging van deze opbrengsten als gevolg van de hoge olieprijsen.

In 1975 is deze overeenkomst aangepast, waarbij over een deel van de MOR de inkomsten van de Staat werden verhoogd tot 95%.

In 2018 zijn door de NAM nog betalingen verricht voor Staatsaandeel, Aanvullende Betaling en MOR op grond van de overeenkomsten zoals die vóór 1 januari 2018 golden.

Als gevolg van de financiële afspraken voortvloeiend uit het Akkoord op Hoofdpijnen van 25 juni 2018 zijn deze overeenkomsten, met ingang van 1 januari 2018, ingrijpend gewijzigd. Met terugwerkende kracht kwamen de Aanvullende Betaling en de MOR overeenkomst te vervallen en is de overeenkomst voor het Staatsaandeel gewijzigd.

Vooruitlopend op een wijziging van de Mijnbouwwet zijn voor de winningsvergunning Groningen de afdrachten vastgelegd in een privaatrechtelijke overeenkomst, waarbij de afdrachten identiek zijn aan die van de Mijnbouwwet (Staatscourant 2018, 54375). Dit houdt in dat over de resultaten uit de winningsvergunning Groningen ook winstaandeel, oppervlakterecht en cijns verschuldigd is.

Als gevolg van de inwerkingtreding van de Tijdelijke Wet Groningen in maart 2020 is met terugwerkende kracht tot 1 januari 2018 het financiële hoofdstuk uit de Mijnbouwwet ook op de winningsvergunning Groningen van toepassing en is de in 2018 gesloten privaatrechtelijke overeenkomst beëindigd. Betalingen van de NAM voor de winningsvergunning Groningen die op basis van de in 2018 gesloten overeenkomst zijn verricht, worden op grond van artikel 167d van de Mijnbouwwet ook beschouwd als betalingen onder de Mijnbouwwet.

Hierdoor is alleen voor vergunningen die verleend zijn vóór 1962 nog een privaatrechtelijke overeenkomst voor de afdrachten van toepassing. Het betreft hier het Staatsaandeel, dat met ingang van 1 januari 2018 ook inhoudelijk is gewijzigd. De afdracht van 10% over de winst ("winstdeel") is aangevuld met een oppervlaktedeel op basis van een tarief per km² (zie Staatscourant 2018, 54377)⁴.

Regionale afdrachten

Naast nationale afdrachten bestaan er in Nederland ook regionale afdrachten. Deze afdrachten worden geïnd door regionale en lokale overheden en zijn deels in de Mijnbouwwet 2003 geregeld en deels in andere wetten. De tarieven voor deze afdrachten worden veelal decentraal vastgesteld.

⁴ In 2018 is dit gewijzigde "Staatsaandeel" nog niet betaald door de NAM omdat de eerste betaling hiervan pas in 2019 heeft plaatsgevonden.

1. Afdracht aan de provincie

De houder van een winningsvergunning op land is op het moment dat hij een terrein in gebruik neemt binnen een van de 12 provincies in Nederland, en op dat terrein de voor de winning benodigde installaties aanwezig zijn, eenmalig een afdracht verschuldigd aan die provincie (Afdeling 5.1.2, artikelen 75 tot en met 80 Mijnbouwwet). De maatstaf voor deze afdracht is de oppervlakte in vierkante kilometers van het gebruikte terrein. Het tarief is een bedrag per vierkante kilometer, dat jaarlijks wordt geïndexeerd. Voor 2020 bedraagt het tarief 825 euro/km².

2. Afdracht aan het waterschap

Waterschappen innen verschillende heffingen. Het gaat hier om watersysteemheffing, zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing. Welke belastingen een bedrijf betaalt, hangt af van de situatie van het bedrijf. Voor meer informatie zie: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0005108/2018-07-01> (Waterschapswet) en <https://www.waternet.nl/zakelijk/waterschapsbelasting-voor-bedrijven/kosten-waterschapsbelasting-voor-bedrijven/>.

3. Afdracht aan de gemeente

De bedrijven betalen bovendien onroerende zaakbelasting ("ozb") aan de gemeente waarin zij een onroerende zaak bezitten. De tarieven daarvoor worden per gemeente vastgesteld door de gemeenteraad. Basis voor de ozb is de zogenaamde "WOZ-waarde" van een onroerende zaak.

In de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ) staan regels voor de waardering van onroerende zaken. Onroerende zaken zijn bijvoorbeeld: woningen, garages, bedrijfspanden, installaties zoals windmolens en elektriciteitsmasten, en grond. Gemeenten waarderen elk jaar opnieuw alle onroerende zaken in Nederland. Alle onroerende zaken krijgen zo een WOZ-waarde. De Belastingdienst, waterschappen en gemeenten gebruiken die WOZ-waarde voor het heffen van belasting:

- de Belastingdienst voor: inkomstenbelasting, vennootschapsbelasting, erf- en schenkbelasting, en verhuurderheffing;
- de waterschappen voor: waterschapsysteemheffing gebouwd;
- de gemeenten voor: onroerendezaakbelastingen (ozb) en soms voor bedrijveninvesteringszones (biz), rioolheffing en forensenbelasting.

Voor meer informatie zie:

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/waardering-onroerende-zaken-woz>.

Overige belastingen

Ten slotte in het kort een vermelding van de belangrijkste overige belastingen waaraan E&P-bedrijven in Nederland onderworpen zijn. Deze vermelding is kort, omdat zij niet de winst betreffen van de E&P-bedrijven, dan wel omdat zij niet specifiek voor de E&P-bedrijven gelden, maar voor alle ondernemingen in Nederland.

Omzetbelasting

Het Nederlandse systeem van omzetbelasting is gebaseerd op een belasting over de toegevoegde waarde. Dat wil zeggen dat de ondernemer omzetbelasting in rekening brengt over hetgeen hij aan anderen levert, en de aan hem in rekening gebrachte omzetbelasting in aftrek kan brengen. Hij betaalt derhalve de facto alleen omzetbelasting over de waarde die hij aan het geleverde product toevoegt. Deze omzetbelasting wordt door de bedrijven doorberekend in de prijzen die zij voor hun producten aan hun klanten in rekeningen

brengen, zodat deze feitelijk niet op hun opbrengsten drukt.

Omzetbelasting is verschuldigd over levering van goederen, verrichten van diensten, invoer van goederen (van buiten de Europese Unie) en zogenaamde intracommunautaire verwervingen (verwerving van goederen uit andere lidstaten van de Europese Unie). Voor de omzetbelasting behoort het Nederlandse continentale plat niet tot Nederland. Dat heeft tot gevolg dat het aan land brengen van olie of gas wordt aangemerkt als een levering die afhankelijk van de omstandigheden⁵ belast dan wel vrijgesteld plaatsvindt. De verkoop van olie of gas in Nederland is een met omzetbelasting belaste levering van goederen.

Het tarief van de omzetbelasting bedraagt 21%, maar voor een aantal leveringen en diensten gelden tarieven van 9% en 0%; het laatste met name voor leveringen van goederen die Nederland verlaten (export). De omzetbelasting is in Nederland geregeld in de Wet op de omzetbelasting 1968, maar met name ook in richtlijnen van de Europese Unie.

Loonbelasting

Evenals andere ondernemingen die in Nederland zijn gevestigd of een vaste inrichting in Nederland hebben en personeel in dienst hebben, dienen E&P-bedrijven over de aan hun personeel uitbetaalde salarissen loonbelasting in te houden en af te dragen aan de fiscus. Dit geschiedt op grond van de Wet op de loonbelasting 1964.

De loonbelasting is een voorheffing op de inkomstenbelasting, die de werknemers van de E&P-bedrijven in Nederland verschuldigd zijn. Zij kunnen de te hunnen laste ingehouden loonbelasting verrekenen met de door hen verschuldigde inkomstenbelasting. De tarieven voor de loonbelasting zijn dan ook gelijk aan die voor de inkomstenbelasting over loon. De loonbelasting is dan ook geen belasting die van de bedrijven wordt geheven, maar van hun werknemers. De bedrijven houden de belasting in op het salaris dat zij aan hun werknemers betalen, en dragen deze af aan de Belastingdienst.

Dividendbelasting

Indien een vennootschap met een in aandelen verdeeld kapitaal, dan wel een coöperatieve vereniging, winsten uitkeert aan haar aandeelhouders (dividend), dient daarop dividendbelasting te worden ingehouden en afgedragen. Dit geschiedt op grond van de Wet op de dividendbelasting 1965. In Nederland kan de aandeelhouder de te zijnen laste ingehouden dividendbelasting verrekenen met de door hem verschuldigde inkomstenbelasting of vennootschapsbelasting.

Het tarief van de dividendbelasting bedraagt 15%, maar wordt in deelnemingssituaties (waarin de aandeelhouder een belang van 5% of meer bezit) onder omstandigheden teruggebracht tot 0%. Bovendien kan het tarief worden teruggebracht tot 0%, 5% of 10% op basis van de door Nederland met andere landen gesloten verdragen ter voorkoming van dubbele belasting, dan wel de EU-moeder-dochterrichtlijn.

Milieubelastingen

Nederland kent tevens een aantal milieubelastingen, die worden geheven op grond van de Wet belastingen op milieugrondslag. Deze belastingen hebben tot doel het gebruik en verbruik van energie en milieubelastende goederen en diensten te belasten. De meest relevante voor de E&P-bedrijven is de energiebelasting (inclusief de opslag duurzame energie "ODE"), die wordt geheven op de levering van gas of elektriciteit aan de

⁵ Het voert te ver om deze omstandigheden hier te beschrijven.

verbruikers daarvan. Het tarief is bepaald op een aflopend bedrag per kubieke meter (gas) of kilowattuur (elektriciteit).

De energiebelasting en de ODE worden door middel van doorberekening in de prijzen voor elektriciteit in rekening gebracht door de leveranciers van elektriciteit. Deze leveranciers dragen de belasting af aan de Belastingdienst.

In geval van het zelf opwekken van elektriciteit voor gebruik op de locatie waarop ze wordt opgewekt, dient de gebruiker de energiebelasting en ODE zelf af te dragen. Dat komt incidenteel voor bij E&P- en zoutwinningsbedrijven.

Accijnzen en invoerrecht

Accijnzen worden in Nederland geheven op grond van de Wet op de accijns. Deze belasting heeft tot doel het verbruik van een aantal producten, waaronder minerale oliën, te belasten. De minerale oliën waarover accijns wordt geheven, zijn eindproducten, dat wil zeggen producten die kunnen worden gebruikt als motorbrandstof of als brandstof voor verwarming. Ruwe aardolie (crude) wordt niet met accijns belast. Hierdoor hebben E&P-bedrijven zelf niet te maken met de heffing van accijns. E&P-bedrijven gebruiken bij hun E&P-activiteiten wel eindproducten die zijn belast met accijns, bijvoorbeeld gasolie die wordt gebruikt op platforms die binnen de 12-mijlszone in zee staan. Aardgas wordt in beginsel niet belast met accijns, hierover wordt energiebelasting geheven (zie hiervoor).

Invoerrecht wordt geheven op grond van het Douane Wetboek van de Unie (DWU), Verordening (EU) nr. 952/2013 van de Europese Unie. Ruwe aardolie (crude) en aardgas dat wordt gewonnen buiten het douanegebied⁶ van de Europese Unie is bij binnenkomst in het douanegebied onderworpen aan douaneformaliteiten en aan de heffing van invoerrecht. Het invoerrecht dat wordt geheven over ruwe aardolie en aardgas, bedraagt 0%.

⁶ De 12-mijlszone van Nederland behoort tot het douanegebied van de Europese Unie, de andere winningsgebieden (bv. het continentaal plat) niet.

BIJLAGE 5

Naam deelneming	Type deelneming	Ingangs datum	Naam operator	EBN% gas	EBN% olie	EBN% Overig	Actief
A12a	OvS Winning	27-10-05	Petrogas E&P Netherlands B.V.	50	50	0	Ja
A12b/B10a	OvS Opsporing	17-01-08	Petrogas E&P Netherlands B.V.	50	50	0	Ja
A12d	OvS Winning	27-10-05	Petrogas E&P Netherlands B.V.	40	40	0	Ja
A15a	OvS Winning	01-01-13	Petrogas E&P Netherlands B.V.	40	40	0	Ja
A18a	OvS Winning	27-10-05	Petrogas E&P Netherlands B.V.	40	0	0	Ja
A18c	OvS Winning	27-10-05	Petrogas E&P Netherlands B.V.	40	40	0	Ja
AKKRUM	OvS Opsporing	09-08-13	Vermilion Energy Netherlands B.V.	40	40	0	Ja
AKKRUM 11	OvS Winning	25-05-12	Tulip Oil Netherlands B.V.	40	40	0	Ja
ALKMAAR	OvS Winning	10-03-09	TAQA Piek Gas B.V.	40	0	0	Ja
ALKMAAR UGS	OvS + SI Opslag	08-10-96	TAQA Piek Gas B.V.	0	0	40	Ja
ANDEL Va	OvS Winning	05-08-15	Vermilion Energy Netherlands B.V.	40	40	0	Ja
ANDEL Vb	OvS Winning	05-08-15	Vermilion Energy Netherlands B.V.	40	40	0	Ja
B10c/B13a	OvS Winning	27-10-05	Petrogas E&P Netherlands B.V.	50	50	0	Ja
B16a	OvS Opsporing	16-03-01	Petrogas E&P Netherlands B.V.	50	50	0	Ja
B18a	OvS Winning	02-12-08	Spirit Energy Nederland B.V.	50	50	0	Ja
BEIJERLAND	OvS Winning	30-09-98	Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.	40	40	0	Ja
BERGEN II	OvS Winning	05-03-09	TAQA Onshore B.V.	40	0	0	Ja
BERGERMEER	OvS Winning	05-03-09	TAQA Onshore B.V.	40	0	0	Ja
BERGERMEER UGS	OvS + SI Opslag	20-08-09	TAQA Onshore B.V.	0	0	38	Ja
BOTLEK II	OvS Winning	04-03-14	Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.	50	50	0	Ja
BOTLEK MAAS	OvS Winning	22-04-14	ONE-Dyas B.V.	50	50	0	Ja
D09 & E07	OvS Opsporing	10-12-15	Neptune Energy Netherlands B.V.	40	40	0	Ja
D12a	OvS Winning	29-01-97	Wintershall Noordzee B.V.	50	50	0	Ja
D12b	OvS Winning	17-01-18	Wintershall Noordzee B.V.	40	40	0	Ja
D15a/D15b	OvS Winning	06-12-96	Neptune Energy Netherlands B.V.	50	50	0	Ja
D18a	OvS Winning	04-02-14	Neptune Energy Netherlands B.V.	50	50	0	Ja
DE MARNE	OvS Winning	07-06-96	Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.	50	50	0	Ja
DONKERBROEK	OvS Winning	25-05-12	Tulip Oil Netherlands B.V.	40	40	0	Ja
DONKERBROEK-WEST	OvS Winning	10-11-11	Tulip Oil Netherlands B.V.	40	40	0	Ja
DRENTH Ila	OvS Winning	04-03-13	Vermilion Energy Netherlands B.V.	40	0	0	Ja
DRENTH IIb	OvS Winning	23-11-12	Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.	40	0	0	Ja
DRENTH IIIa	OvS Winning	04-03-13	Vermilion Energy Netherlands B.V.	50	0	0	Ja
DRENTH IV	OvS Winning	02-02-09	Vermilion Energy Netherlands B.V.	40	0	0	Ja
DRENTH V	OvS Winning	20-06-15	Vermilion Energy Netherlands B.V.	40	0	0	Ja
DRENTH VI	OvS Winning	20-06-15	Vermilion Energy Netherlands B.V.	40	0	0	Ja
E10	OvS Opsporing	05-08-08	Neptune Energy Netherlands B.V.	40	40	0	Ja
E11	OvS Opsporing	13-07-09	Neptune Energy Netherlands B.V.	40	40	0	Ja
E15a	OvS Winning	21-05-03	Wintershall Noordzee B.V.	40	40	0	Ja
E15b	OvS Winning	05-03-09	Wintershall Noordzee B.V.	40	40	0	Ja
E15c	OvS Opsporing	05-08-08	Neptune Energy Netherlands B.V.	40	40	0	Ja
E16a	OvS Winning	07-10-08	Neptune Energy Netherlands B.V.	40	40	0	Ja
E17a/E17b	OvS Winning	27-03-08	Neptune Energy Netherlands B.V.	50	50	0	Ja
E18a/E18c	OvS Winning	21-05-03	Wintershall Noordzee B.V.	50	50	0	Ja
ENGELLEN	OvS Opsporing	22-03-10	Vermilion Energy Netherlands B.V.	40	40	0	Ja
F02a	OvS Winning	13-05-09	Dana Petroleum Netherlands B.V.	40	0	0	Ja
F03a	OvS Winning	25-11-08	Spirit Energy Nederland B.V.	40	0	0	Ja
F03b	OvS Winning	13-12-07	Neptune Energy Netherlands B.V.	40	0	0	Ja
F06a	OvS Winning	17-01-02	Total E&P Nederland B.V.	40	0	0	Ja
F06b	OvS Opsporing	08-01-10	Dana Petroleum Netherlands B.V.	40	40	0	Ja
F10	OvS Opsporing	02-11-15	Wintershall Noordzee B.V.	40	40	0	Ja
F11a	OvS Opsporing	02-11-15	Wintershall Noordzee B.V.	40	40	0	Ja
F13a	OvS Winning	21-05-03	Wintershall Noordzee B.V.	40	40	0	Ja
F15a	OvS Winning	06-05-91	Total E&P Nederland B.V.	50	50	0	Ja
F15d	OvS Winning	29-06-94	Total E&P Nederland B.V.	50	50	0	Ja
F16a/F16b	OvS Winning	21-05-03	Wintershall Noordzee B.V.	40	40	0	Ja
F17a diep	OvS Winning	31-05-17	Wintershall Noordzee B.V.	40	40	0	Ja
F17a ondiep	OvS Opsporing	30-12-09	ONE-Dyas Energie Resources B.V.	40	40	0	Ja
F17c	OvS Winning	08-06-98	Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.	40	40	0	Ja
F18b diep	OvS Opsporing	30-12-09	Wintershall Noordzee B.V.	40	40	0	Ja
FOLLEGA	OvS Opsporing	24-04-13	Vermilion Energy Netherlands B.V.	40	40	0	Ja
G14/G17b	OvS Winning	26-11-07	Neptune Energy Netherlands B.V.	40	40	0	Ja
G16a	OvS Winning	06-01-92	Neptune Energy Netherlands B.V.	40	0	0	Ja
G16b	OvS Winning	29-06-05	Neptune Energy Netherlands B.V.	40	40	0	Ja
G17a	OvS Winning	20-07-07	Neptune Energy Netherlands B.V.	40	40	0	Ja
G17c/G17d	OvS Winning	31-05-02	Neptune Energy Netherlands B.V.	50	50	0	Ja
G18	OvS Opsporing	21-01-13	ONE-Dyas B.V.	40	40	0	Ja
GasTerra	Overig	04-04-63		0	0	40	Ja
GORREDIJK	OvS Winning	02-11-93	Vermilion Energy Netherlands B.V.	50	50	0	Ja
GRIJPSKERK	OvS + SI Opslag	18-12-95	Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.	0	0	38,8	Ja
GRONINGEN	OvS Winning	04-04-63	Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.	40	0	0	Ja
H16	OvS Opsporing	21-01-13	ONE-Dyas B.V.	40	40	0	Ja
HARDENBERG	OvS Winning	17-11-92	Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.	50	50	0	Ja
HEMELUM	OvS Opsporing	09-07-13	Vermilion Energy Netherlands B.V.	40	40	0	Ja
IJmuiden Terminal	OvS Winning	01-11-12	Wintershall Noordzee B.V.	0	0	40	Ja
IJSSELMUIDEN	OvS Opsporing	17-07-14	Vermilion Energy Netherlands B.V.	40	40	0	Ja
J03a	OvS Winning	12-01-96	Total E&P Nederland B.V.	50	50	0	Ja
J03b/J06	OvS Winning	06-11-92	Spirit Energy Nederland B.V.	50	50	0	Ja

Naam deelneming	Type deelneming	Ingangs datum	Naam operator	EBN% gas	EBN% olie	EBN% Overig	Actief
J09	OvS Opsporing	18-12-14	Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.	40	40	0	Ja
K01a	OvS Winning	12-11-97	Total E&P Nederland B.V.	40	40	0	Ja
K01b/K02a	OvS Winning	17-07-10	Total E&P Nederland B.V.	40	40	0	Ja
K01c	OvS Opsporing	06-04-12	Neptune Energy Netherlands B.V.	40	40	0	Ja
K02b	OvS Winning	21-02-06	Neptune Energy Netherlands B.V.	50	50	0	Ja
K02c	OvS Winning	19-10-04	Total E&P Nederland B.V.	40	40	0	Ja
K03a	OvS Winning	23-12-99	Neptune Energy Netherlands B.V.	40	0	0	Ja
K03b	OvS Winning	04-09-01	Total E&P Nederland B.V.	40	40	0	Ja
K03c	OvS Winning	18-04-06	Neptune Energy Netherlands B.V.	40	40	0	Ja
K03d	OvS Winning	04-09-01	Total E&P Nederland B.V.	40	40	0	Ja
K04a	OvS Winning	04-09-95	Total E&P Nederland B.V.	50	50	0	Ja
K04b/K05a	OvS Winning	01-06-93	Total E&P Nederland B.V.	50	50	0	Ja
K05b	OvS Winning	04-07-97	Total E&P Nederland B.V.	50	50	0	Ja
K06/L07	OvS Winning	20-06-75	Total E&P Nederland B.V.	40	0	0	Ja
K07	OvS Winning	08-07-81	Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.	40	0	0	Ja
K08/K11a	OvS Winning	26-10-77	Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.	40	0	0	Ja
K09a/K09b	OvS Winning	11-08-86	Neptune Energy Netherlands B.V.	40	0	0	Ja
K09c	OvS Winning	18-12-87	Neptune Energy Netherlands B.V.	50	50	0	Ja
K12	OvS Winning	18-02-83	Neptune Energy Netherlands B.V.	40	0	0	Ja
K14a	OvS Winning	16-01-75	Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.	40	0	0	Ja
K15	OvS Winning	14-10-77	Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.	40	0	0	Ja
K17	OvS Winning	19-01-89	Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.	40	0	0	Ja
K18a	OvS Winning	15-03-07	Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.	40	0	0	Ja
K18b	OvS Winning	15-03-07	Wintershall Noordzee B.V.	40	0	0	Ja
L01a	OvS Winning	08-07-98	Total E&P Nederland B.V.	40	0	0	Ja
L01d	OvS Winning	15-04-98	Total E&P Nederland B.V.	40	40	0	Ja
L01e	OvS Winning	08-01-98	Total E&P Nederland B.V.	40	40	0	Ja
L01f	OvS Winning	19-03-04	Total E&P Nederland B.V.	40	40	0	Ja
L02	OvS Winning	15-03-91	Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.	40	0	0	Ja
L03	OvS Opsporing	19-10-16	Neptune Energy Netherlands B.V.	40	40	0	Ja
L04a	OvS Winning	30-12-81	Total E&P Nederland B.V.	40	0	0	Ja
L04c	OvS Winning	22-10-96	Neptune Energy Netherlands B.V.	50	50	0	Ja
L05a	OvS Winning	15-03-91	Neptune Energy Netherlands B.V.	40	0	0	Ja
L05a-Olie	OvS Winning	01-01-13	Neptune Energy Netherlands B.V.	0	40	0	Ja
L05b	OvS Winning	23-08-03	Wintershall Noordzee B.V.	40	40	0	Ja
L05c	OvS Winning	16-12-97	Wintershall Noordzee B.V.	40	40	0	Ja
L06a	OvS Winning	02-09-11	Wintershall Noordzee B.V.	40	40	0	Ja
L06b	OvS Winning	29-08-03	Wintershall Noordzee B.V.	40	40	0	Ja
L08a	OvS Winning	19-07-88	Wintershall Noordzee B.V.	40	0	0	Ja
L08b/L08d	OvS Winning	28-04-94	Wintershall Noordzee B.V.	50	50	0	Ja
L09	OvS Winning	15-04-96	Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.	50	50	0	Ja
L10/L11a	OvS Winning	01-01-76	Neptune Energy Netherlands B.V.	40	0	0	Ja
L11b	OvS Winning	29-05-84	ONE-Dyas B.V.	40	0	0	Ja
L11c	OvS Winning	21-12-18	ONE-Dyas B.V.	40	40	0	Ja
L11d	OvS Winning	21-12-18	ONE-Dyas B.V.	40	40	0	Ja
L12a	OvS Winning	22-03-10	Neptune Energy Netherlands B.V.	40	0	0	Ja
L12b/L15b	OvS Winning	22-03-10	Neptune Energy Netherlands B.V.	50	50	0	Ja
L12c	OvS Winning	06-08-08	ONE-Dyas B.V.	50	50	0	Ja
L12d	OvS Winning	25-09-08	ONE-Dyas B.V.	40	0	0	Ja
L13	OvS Winning	26-10-77	Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.	40	0	0	Ja
L15c	OvS Winning	07-09-90	Neptune Energy Netherlands B.V.	50	50	0	Ja
L15d	OvS Winning	06-08-08	ONE-Dyas B.V.	50	50	0	Ja
L16a	OvS Winning	17-01-02	Wintershall Noordzee B.V.	40	0	0	Ja
LEMSTERLAND	OvS Opsporing	24-04-13	Vermilion Energy Netherlands B.V.	40	40	0	Ja
M01a	OvS Winning	25-07-07	ONE-Dyas B.V.	50	50	0	Ja
M02a	OvS Opsporing	23-03-12	ONE-Dyas B.V.	40	40	0	Ja
M03	OvS Opsporing	21-01-13	ONE-Dyas B.V.	40	40	0	Ja
M04a	OvS Opsporing	22-04-11	ONE-Dyas B.V.	40	40	0	Ja
M07	OvS Winning	15-07-02	ONE-Dyas B.V.	50	50	0	Ja
M09a	OvS Winning	10-04-90	Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.	40	0	0	Ja
M10a/M11	OvS Opsporing	27-02-08	Tulip Oil Netherlands B.V.	40	40	0	Ja
MARKNESSE	OvS Winning	20-08-10	Tulip Oil Netherlands B.V.	40	40	0	Ja
MIDDELIE	OvS Winning	01-01-12	Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.	40	40	0	Ja
N01	OvS Opsporing	21-01-13	ONE-Dyas B.V.	40	40	0	Ja
N04	OvS Opsporing	26-05-15	ONE-Dyas B.V.	40	40	0	Ja
N05	OvS Opsporing	26-06-15	ONE-Dyas B.V.	40	40	0	Ja
N07a	OvS Winning	06-04-05	Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.	50	50	0	Ja
N07b	OvS Winning	14-02-15	Neptune Energy Netherlands B.V.	50	50	0	Ja
N07c	OvS Winning	26-05-15	ONE-Dyas B.V.	50	50	0	Ja
N08	OvS Opsporing	26-05-15	ONE-Dyas B.V.	40	40	0	Ja
NGT Extensie	Overig	17-11-97	Neptune Energy Holding Netherlands B.V.	0	0	12	Ja
NOGAT B.V.	Overig	27-12-01	Neptune Energy Holding Netherlands B.V.	0	0	45	Ja
NOGAT Extensie (A6/F3 pijpleiding)	Overig	01-10-98	Wintershall Noordzee B.V.	0	0	40	Ja
NOORD-FRIESLAND	OvS Winning	30-03-69	Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.	40	0	0	Ja
NORG	OvS + SI Opslag	18-12-95	Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.	0	0	40	Ja
OOSTEREND	OvS Winning	14-07-88	Vermilion Energy Netherlands B.V.	50	50	0	Ja
OOSTERWOLDE	OvS Opsporing	22-03-10	Vermilion Energy Netherlands B.V.	40	40	0	Ja

Naam deelneming	Type deelneming	Ingangs datum	Naam operator	EBN% gas	EBN% olie	EBN% Overig	Actief
OPMEER	OvS Opsporing	07-05-13	Vermilion Energy Netherlands B.V.	40	40	0	Ja
P04, P07 & P08b	OvS Opsporing	19-11-16	Jetex Petroleum Ltd	40	40	0	Ja
P06	OvS Winning	14-04-82	Wintershall Noordzee B.V.	40	0	0	Ja
P09a/P09b/P09d	OvS Winning	29-06-93	Wintershall Noordzee B.V.	40	0	0	Ja
P09c/P09e/P09f	OvS Winning	05-08-08	Wintershall Noordzee B.V.	50	0	0	Ja
P10a	OvS Winning	28-04-06	Dana Petroleum Netherlands B.V.	40	40	0	Ja
P10b	OvS Winning	16-12-09	Dana Petroleum Netherlands B.V.	40	40	0	Ja
P10c	OvS Opsporing	01-09-16	Jetex Petroleum Ltd	40	40	0	Ja
P11a	OvS Winning	24-12-15	ONE-Dyas B.V.	40	40	0	Ja
P11b	OvS Winning	04-11-04	Dana Petroleum Netherlands B.V.	50	50	0	Ja
P12a	OvS Winning	08-03-90	Wintershall Noordzee B.V.	50	50	0	Ja
P15a/P15b	OvS Winning	31-07-08	TAQA Offshore B.V.	40	0	0	Ja
P15c	OvS Winning	27-11-91	TAQA Offshore B.V.	50	50	0	Ja
P18a	OvS Winning	28-11-91	TAQA Offshore B.V.	50	50	0	Ja
P18b	OvS Winning	18-12-18	ONE-Dyas B.V.	40	40	0	Ja
P18c	OvS Winning	27-11-91	TAQA Offshore B.V.	50	50	0	Ja
P18d	OvS Winning	05-11-13	ONE-Dyas B.V.	40	40	0	Ja
PAPEKOP	OvS Winning	28-08-07	Vermilion Energy Netherlands B.V.	40	40	0	Ja
Q01a-ondiep/Q01b-ondiep	OvS Winning	23-12-17	Petrogas E&P Netherlands B.V.	40	0	0	Ja
Q01-diep	OvS Winning	23-12-17	Wintershall Noordzee B.V.	40	0	0	Ja
Q02c	OvS Winning	22-12-93	Petrogas E&P Netherlands B.V.	50	50	0	Ja
Q04	OvS Winning	21-12-99	Wintershall Noordzee B.V.	40	40	0	Ja
Q05d	OvS Winning	18-06-02	Wintershall Noordzee B.V.	50	50	0	Ja
Q07/Q10a	OvS Winning	26-10-17	Tulip Oil Netherlands Offshore B.V.				Ja
Q13a	OvS Winning	29-09-08	Neptune Energy Netherlands B.V.	40	40	0	Ja
Q16a	OvS Winning	12-06-95	ONE-Dyas B.V.	50	50	0	Ja
Q16b/Q16c-diep	OvS Winning	14-05-13	ONE-Dyas B.V.	40	40	0	Ja
S03a	OvS Winning	08-08-13	ONE-Dyas B.V.	40	40	0	Ja
S03b	OvS Opsporing	21-11-17	ONE-Dyas B.V.	40	40	0	Ja
SCHAGEN	OvS Opsporing	04-05-10	Tulip Oil Netherlands B.V.	40	40	0	Ja
SCHOONEBEEK	OvS Winning	18-01-08	Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.	0	40	0	Ja
STEENWIJK	OvS Winning	02-09-97	Vermilion Energy Netherlands B.V.	50	50	0	Ja
T01	OvS Winning	07-02-13	ONE-Dyas B.V.	40	40	0	Ja
TERSCHELLING	OvS Opsporing	16-09-13	Tulip Oil Netherlands B.V.	40	40	0	Ja
TWENTHE	OvS Winning	12-05-81	Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.	50	50	0	Ja
UTRECHT	OvS Opsporing	22-03-10	Vermilion Energy Netherlands B.V.	40	40	0	Ja
WAALWIJK	OvS Winning	17-07-89	Vermilion Energy Netherlands B.V.	50	50	0	Ja
WGT	Overig	04-04-84	Wintershall Noordzee B.V.	0	0	40	Ja
WGT Extensie	Overig	01-01-91	Wintershall Noordzee B.V.	0	0	40	Ja
ZUID-FRIESLAND III	OvS Winning	09-07-13	Vermilion Energy Netherlands B.V.	40	40	0	Ja
ZUIDWAL	OvS Winning	02-08-86	Vermilion Energy Netherlands B.V.	50	50	0	Ja

BIJLAGE 6

Lijst van E&P-bedrijven die niet in de reconciliatiescope zijn meegewogen

Nr.	Naam bedrijf
1	Aceiro Energy B.V.
2	AU Energy B.V.
3	Centrica Nederland B.V.
4	ExxonMobil Global Holding Investment B.V.
5	Faroe Petroleum (UK) Ltd.
6	Gas Plus International B.V.
7	Gas Storage Ltd.
8	Gas-Union GmbH
9	Gazprom EP International B.V.
10	Hague and London Oil B.V.
11	International Petroleum B.V.
12	Overseas Gas Storage Ltd
13	Parkmead (E&P) Ltd.
14	Petro Ventures (Netherlands) B.V.
15	Production North Sea Netherlands Ltd.
16	Rosewood Exploration Ltd
17	SHV Holdings NV
18	Tullow Netherlands Holding Coöperatief UA
19	XTO Netherlands Ltd.

Bron: Belastingdienst

BIJLAGE 7

Reconciliatie kasstromen per bedrijf

miljoen EUR

Nr.	Bedrijf	Aanvankelijk ingeleverde formulieren			Aanpassingen			Uiteindelijke bedragen		
		Bedrijf (a)	Overheid (b)	Verschil (a-b)	Bedrijf (d)	Overheid (e)	Verschil (d-e)	Bedrijf (f) (a+d)	Overheid (g) (b+e)	Verschil (f-g)
1	Hansa Hydrocarbons	0,29	0,40	(0,11)	-	(0,11)	0,11	0,29	0,29	-
2	Wintershall	24,05	24,01	0,04	(0,04)	-	(0,04)	24,01	24,01	-
3	Spirit Energy	0,12	(7,33)	7,45	-	7,45	(7,45)	0,12	0,12	-
4	NAM	998,15	947,93	50,22	0,72	50,94	(50,22)	998,87	998,87	-
5	ONE-Dyas	(3,51)	(3,62)	0,11	-	0,11	(0,11)	(3,51)	(3,51)	-
6	RockRose Energy	(11,49)	(3,33)	(8,16)	(3,87)	(12,03)	8,16	(15,36)	(15,36)	-
7	TAQA	1,87	1,26	0,62	(0,62)	-	(0,62)	1,26	1,26	-
8	TOTAL	(45,65)	(60,91)	15,26	-	15,26	(15,26)	(45,65)	(45,65)	-
9	Dana Petroleum	13,55	13,97	(0,42)	-	(0,42)	0,42	13,55	13,55	-
10	Vermilion Energy	12,86	12,12	0,73	(0,10)	0,64	(0,74)	12,76	12,76	-
11	Neptune Energy	(3,51)	4,18	(7,68)	0,18	(7,50)	7,68	(3,33)	(3,33)	-
12	Petrogas	0,98	0,68	0,30	-	0,30	(0,30)	0,98	0,98	-
13	Tulip Oil	0,49	0,49	-	-	-	-	0,49	0,49	-
14	Jetex Petroleum	-	0,27	(0,27)	0,27	-	0,27	0,27	0,27	-
15	NGT	18,13	18,13	-	-	-	-	18,13	18,13	-
16	NOGAT	10,58	10,58	-	-	-	-	10,58	10,58	-
17	EBN	803,34	800,16	3,18	(3,18)	-	(3,18)	800,16	800,16	-
	Totaal	1.820,24	1.758,98	61,26	(6,63)	54,63	(61,27)	1.813,61	1.813,61	-

Bron: BDO

BIJLAGE 8

Reconciliatie kasstromen per inkomstenstroom

miljoen EUR

Nr.	Omschrijving van de betaling	Aanvankelijk ingeleverde formulieren			Aanpassingen			Uiteindelijke bedragen		
		Bedrijf (a)	Overheid (b)	Vershil (a-b)	Bedrijf (d)	Overheid (e)	Vershil (d-e)	Bedrijf (f) (a+d)	Overheid (g) (b+e)	Vershil (f-g)
	Belastingdienst	512,06	451,97	60,10	(7,79)	52,31	(60,10)	504,27	504,27	-
1	Vennootschapsbelasting	401,47	355,00	46,47	(7,10)	39,37	(46,47)	394,37	394,37	-
2	Winstaandeel	78,08	63,43	14,65	(0,97)	13,68	(14,65)	77,11	77,11	-
3	Oppervlakte-recht	24,48	25,45	(0,98)	0,27	(0,70)	0,98	24,75	24,75	-
4	Cijns	8,04	8,08	(0,05)	-	(0,05)	0,05	8,04	8,04	-
	EZK	1.308,17	1.305,81	2,36	(0,04)	2,33	(2,37)	1.308,14	1.308,14	-
5	Oppervlakte-recht	2,33	-	2,33	-	2,33	(2,33)	2,33	2,33	-
6	Winstaandeel	(7,10)	(7,10)	-	-	-	-	(7,10)	(7,10)	-
7	Aanvullende Betaling	(65,72)	(65,72)	-	-	-	-	(65,72)	(65,72)	-
8	Meeropbrengstregeling (MOR)	764,43	764,43	-	-	-	-	764,43	764,43	-
9	Dividenden	613,72	613,72	-	-	-	-	613,72	613,72	-
10	Retributies	0,51	0,48	0,04	(0,04)	-	(0,04)	0,48	0,48	-
	SoDM	-	1,20	(1,20)	1,20	-	1,20	1,20	1,20	-
11	Retributies SodM	-	1,20	(1,20)	1,20	-	1,20	1,20	1,20	-
	Totaal	1.820,24	1.758,98	61,26	(6,63)	54,63	(61,27)	1.813,61	1.813,61	-

Bron: BDO

BIJLAGE 9.1

Onderverdeling van de door de bedrijven gerapporteerde oppervlakterechten naar projecten

Bedrijf / Fiscale eenheid	Betaalstroom	Overheids-instantie	Vergunnings-nummer	Veldnaam	Datum	Betaling (EUR)	Terug-betaling (EUR)	Netto betaling (EUR)
Hansa Hydrocarbons Limited	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Blok G18	4 Quads	30-04-2018	105.627		105.627
Hansa Hydrocarbons Limited	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Blok H16	4 Quads	30-04-2018	18.959		18.959
Hansa Hydrocarbons Limited	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Blok M3	4 Quads	30-04-2018	106.070		106.070
Hansa Hydrocarbons Limited	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Blok N1	4 Quads	30-04-2018	56.507		56.507
Wintershall Noordzee B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	D12a		25-04-2018	167.776		167.776
Wintershall Noordzee B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	D12b		25-04-2018	32.144		32.144
Wintershall Noordzee B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	E15a		25-04-2018	30.576		30.576
Wintershall Noordzee B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	E15b		25-04-2018	16.464		16.464
Wintershall Noordzee B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	E18a		25-04-2018	59.584		59.584
Wintershall Noordzee B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	F10		25-04-2018	104.661		104.661
Wintershall Noordzee B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	F11		25-04-2018	20.880		20.880
Wintershall Noordzee B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	F13a		25-04-2018	3.136		3.136
Wintershall Noordzee B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	F14		25-04-2018	135.980		135.980

Bedrijf / Fiscale eenheid	Betaalstroom	Overheidsinstantie	Vergunningsnummer	Veldnaam	Datum	Betaling (EUR)	Terugbetaling (EUR)	Netto betaling (EUR)
Wintershall Noordzee B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	F16		25-04-2018	141.120		141.120
Wintershall Noordzee B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	F18 Deep		25-04-2018	16.213		16.213
Wintershall Noordzee B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	K18b		25-04-2018	121.520		121.520
Wintershall Noordzee B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	L16a		25-04-2018	186.592		186.592
Wintershall Noordzee B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	L5b		25-04-2018	185.808		185.808
Wintershall Noordzee B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	L5c		25-04-2018	6.272		6.272
Wintershall Noordzee B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	L6a		25-04-2018	260.288		260.288
Wintershall Noordzee B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	L6b		25-04-2018	47.040		47.040
Wintershall Noordzee B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	L8a		25-04-2018	166.992		166.992
Wintershall Noordzee B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	L8b		25-04-2018	65.072		65.072
Wintershall Noordzee B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	P12		25-04-2018	75.264		75.264
Wintershall Noordzee B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	P6		25-04-2018	326.928		326.928
Wintershall Noordzee B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	F17a Deep		25-04-2018	305.239		305.239
Wintershall Noordzee B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Q4		25-04-2018	326.928		326.928
Wintershall Noordzee B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Q5d		25-04-2018	15.680		15.680
Wintershall Noordzee B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Q1		25-04-2018	326.144		326.144

Bedrijf / Fiscale eenheid	Betaalstroom	Overheidsinstantie	Vergunningsnummer	Veldnaam	Datum	Betaling (EUR)	Terugbetaling (EUR)	Netto betaling (EUR)
Spirit Energy Nederland B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	B18a		24-04-2018	5.927		5.927
Spirit Energy Nederland B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	F3a		24-04-2018	13.806		13.806
Spirit Energy Nederland B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	J3b & J6		24-04-2018	98.000		98.000
NAM B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Beijerland		30-04-2018	109.760		109.760
NAM B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Botlek II		30-04-2018	181.888		181.888
NAM B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	De Marne		30-04-2018	4.704		4.704
NAM B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Drenthe IIb		30-04-2018	1.474.704		1.474.704
NAM B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Hardenberg		30-04-2018	126.224		126.224
NAM B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Middelie		30-04-2018	740.880		740.880
NAM B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Noord-Friesland		30-04-2018	1.248.128		1.248.128
NAM B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Tietjerksteradeel		30-04-2018	322.224		322.224
NAM B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Twente		30-04-2018	215.600		215.600
NAM B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	F17c		30-04-2018	14.112		14.112
NAM B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	J9		30-04-2018	4.698		4.698
NAM B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	K7		30-04-2018	319.872		319.872
NAM B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	K8*		30-04-2018	321.440		321.440
NAM B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	K11*		30-04-2018	322.224		322.224
NAM B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	K14		30-04-2018	185.808		185.808
NAM B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	K15		30-04-2018	323.792		323.792
NAM B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	K17		30-04-2018	324.576		324.576
NAM B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	K18a		30-04-2018	28.224		28.224
NAM B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	L2		30-04-2018	318.304		318.304
NAM B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	L9		30-04-2018	321.440		321.440
NAM B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	L13		30-04-2018	323.792		323.792
NAM B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	M9a		30-04-2018	166.992		166.992
NAM B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	N7a		30-04-2018	110.544		110.544
NAM B.V.	Oppervlakterecht	EZK	Groningen		30-11-2018	2.328.480		2.328.480
ONE-Dyas B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	L11b		27-04-2018	36.848		36.848

Bedrijf / Fiscale eenheid	Betaalstroom	Overheidsinstantie	Vergunningsnummer	Veldnaam	Datum	Betaling (EUR)	Terugbetaling (EUR)	Netto betaling (EUR)
ONE-Dyas B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	L11c		27-04-2018	140.336		140.336
ONE-Dyas B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Botlek-Maas		27-04-2018	2.352		2.352
ONE-Dyas B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	L12d		27-04-2018	176.400		176.400
ONE-Dyas B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	L12c		27-04-2018	23.520		23.520
ONE-Dyas B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	M4a		27-04-2018	213.384		213.384
ONE-Dyas B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	L15d		27-04-2018	47.824		47.824
ONE-Dyas B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	M2a		27-04-2018	70.082		70.082
ONE-Dyas B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	M7		27-04-2018	320.656		320.656
ONE-Dyas B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	M1a		27-04-2018	166.992		166.992
ONE-Dyas B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	N07c		27-04-2018	68.051		68.051
ONE-Dyas B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	P11a		27-04-2018	164.640		164.640
ONE-Dyas B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	P18b		27-04-2018	245.392		245.392
ONE-Dyas B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	P18d		27-04-2018	1.568		1.568
ONE-Dyas B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	S3b		27-04-2018	87.957		87.957
ONE-Dyas B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	S3a		27-04-2018	1.568		1.568
ONE-Dyas B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Q16b/c-diep		27-04-2018	62.720		62.720
ONE-Dyas B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	T1		27-04-2018	784		784
ONE-Dyas B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Q16a		27-04-2018	66.640		66.640
ONE-Dyas B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	N04		27-04-2018	99.441		99.441
ONE-Dyas B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	N05		27-04-2018	3.654		3.654
ONE-Dyas B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	N08		27-04-2018	9.135		9.135
ONE-Dyas B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	F17a		27-04-2018	202.896		202.896
ONE-Dyas B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	F18a		27-04-2018	89.128		89.128
TAQA Energy B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Bergen Consessie		31-03-2018	173.264		173.264
TAQA Energy B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Bergen Consessie		31-03-2018	9.408		9.408
TAQA Energy B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Bergen Consessie		31-03-2018	14.896		14.896
TAQA Energy B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	P15c		27-03-2018	158.365		158.365

Bedrijf / Fiscale eenheid	Betaalstroom	Overheidsinstantie	Vergunningsnummer	Veldnaam	Datum	Betaling (EUR)	Terugbetaling (EUR)	Netto betaling (EUR)
TAQA Energy B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	P18a		27-03-2018	82.320		82.320
TAQA Energy B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	P15ab		31-03-2018	172.480		172.480
TAQA Energy B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	P18c		27-03-2018	4.704		4.704
Total Holdings Nederland B.V. / Total E&P Nederland B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	J3a		30-04-2018	56.604		56.604
Total Holdings Nederland B.V. / Total E&P Nederland B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	K2c		30-04-2018	36.456		36.456
Total Holdings Nederland B.V. / Total E&P Nederland B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	K3b		30-04-2018	5.566		5.566
Total Holdings Nederland B.V. / Total E&P Nederland B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	K1a		30-04-2018	64.836		64.836
Total Holdings Nederland B.V. / Total E&P Nederland B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	K3d		30-04-2018	19.913		19.913
Total Holdings Nederland B.V. / Total E&P Nederland B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	F15a		30-04-2018	182.985		182.985
Total Holdings Nederland B.V. / Total E&P Nederland B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	K4b/K5a		30-04-2018	238.963		238.963

Bedrijf / Fiscale eenheid	Betaalstroom	Overheidsinstantie	Vergunningsnummer	Veldnaam	Datum	Betaling (EUR)	Terugbetaling (EUR)	Netto betaling (EUR)
Total Holdings Nederland B.V. / Total E&P Nederland B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	F15d		30-04-2018	3.136		3.136
Total Holdings Nederland B.V. / Total E&P Nederland B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	K6/L7		30-04-2018	640.449		640.449
Total Holdings Nederland B.V. / Total E&P Nederland B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	F6		30-04-2018	6.585		6.585
Total Holdings Nederland B.V. / Total E&P Nederland B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	L1a		30-04-2018	23.912		23.912
Total Holdings Nederland B.V. / Total E&P Nederland B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	K5b		30-04-2018	159.622		159.622
Total Holdings Nederland B.V. / Total E&P Nederland B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	L1d		30-04-2018	5.566		5.566
Total Holdings Nederland B.V. / Total E&P Nederland B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	L1e		30-04-2018	9.564		9.564
Total Holdings Nederland B.V. / Total E&P Nederland B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	L4a		30-04-2018	245.235		245.235

Bedrijf / Fiscale eenheid	Betaalstroom	Overheidsinstantie	Vergunningsnummer	Veldnaam	Datum	Betaling (EUR)	Terugbetaling (EUR)	Netto betaling (EUR)
Total Holdings Nederland B.V. / Total E&P Nederland B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	K4a		30-04-2018	240.374		240.374
Total Holdings Nederland B.V. / Total E&P Nederland B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	L1f		30-04-2018	13.641		13.641
Total Holdings Nederland B.V. / Total E&P Nederland B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	K1b/K2a		30-04-2018	58.408		58.408
Dana Petroleum Netherlands B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	F02a		26-04-2018	240.688		240.688
Dana Petroleum Netherlands B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	F06b		26-04-2018	135.980		135.980
Dana Petroleum Netherlands B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	P10a		26-04-2018	3.920		3.920
Dana Petroleum Netherlands B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	P10b		26-04-2018	78.400		78.400
Dana Petroleum Netherlands B.V.	Oppervlakterecht	Belastingdienst	P11b		26-04-2018	164.640		164.640
Vermilion Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Gorredijk		27-04-2018	492.352		492.352

Bedrijf / Fiscale eenheid	Betaalstroom	Overheidsinstantie	Vergunningsnummer	Veldnaam	Datum	Betaling (EUR)	Terugbetaling (EUR)	Netto betaling (EUR)
Vermilion Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Leeuwarden		27-04-2018	480.592		480.592
Vermilion Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Oosterend		27-04-2018	71.344		71.344
Vermilion Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Slootdorp		27-04-2018	126.224		126.224
Vermilion Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Steenwijk		27-04-2018	76.832		76.832
Vermilion Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Zuidwal		27-04-2018	58.016		58.016
Vermilion Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Drenthe IIa		27-04-2018	4.704		4.704
Vermilion Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Drenthe IIIa		27-04-2018	784		784
Vermilion Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Drenthe IV		27-04-2018	5.488		5.488
Vermilion Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Drenthe V		27-04-2018	19.600		19.600
Vermilion Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Drenthe VI		27-04-2018	283.808		283.808
Vermilion Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Papekop		27-04-2018	49.392		49.392
Vermilion Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Andel Va		27-04-2018	47.824		47.824
Vermilion Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Andel Vb		27-04-2018	127.792		127.792
Vermilion Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Waalwijk		27-04-2018	145.824		145.824
Vermilion Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Zuid Friesland III		27-04-2018	81.536		81.536
Neptune Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	001649103I118ODT	D09 & E07	18-04-2018	143.289		143.289

Bedrijf / Fiscale eenheid	Betaalstroom	Overheidsinstantie	Vergunningsnummer	Veldnaam	Datum	Betaling (EUR)	Terugbetaling (EUR)	Netto betaling (EUR)
Neptune Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	001649103I118ODT	D09 & E07	14-06-2018		261	(261)
Neptune Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	001649103I1180DB	D15	18-04-2018	193.648		193.648
Neptune Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	001649103I1180DC	D18a	18-04-2018	45.472		45.472
Neptune Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	001649103I118OEN	E10	18-04-2018	209.723		209.723
Neptune Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	001649103I118OES	E11	18-04-2018	209.723		209.723
Neptune Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	01649103I118OEO	E14	18-04-2018	210.769		210.769
Neptune Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	001649103I1180EQ	E15c	18-04-2018	148.166		148.166
Neptune Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	001649103I1180EH	E16a	18-04-2018	22.736		22.736
Neptune Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	001649103I118OEB	E17a, E17b	18-04-2018	89.376		89.376
Neptune Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	001649103I118OFR	F3b	18-04-2018	262.640		262.640
Neptune Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	001649103I118OGJ	G14 & G17b	18-04-2018	345.744		345.744
Neptune Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	001649103I118OGB	G16a	18-04-2018	175.616		175.616
Neptune Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	001649103I118OGH	G16b	18-04-2018	3.920		3.920
Neptune Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	001649103I118OGC	G17a	18-04-2018	185.808		185.808
Neptune Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	001649103I118OGD	G17c & G17d	18-04-2018	101.920		101.920
Neptune Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	001649103I118OKD	K12	18-04-2018	322.224		322.224

Bedrijf / Fiscale eenheid	Betaalstroom	Overheidsinstantie	Vergunningsnummer	Veldnaam	Datum	Betaling (EUR)	Terugbetaling (EUR)	Netto betaling (EUR)
Neptune Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	001649103I118OKA	K1c	18-04-2018	71.514		71.514
Neptune Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	001649103I118OKY	K2b	18-04-2018	86.240		86.240
Neptune Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	001649103I118OKM	K3a	18-04-2018	65.072		65.072
Neptune Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	001649103I118OZD	K3c	18-04-2018	25.088		25.088
Neptune Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	001649103I118OKV	K9a&K9b	18-04-2018	165.424		165.424
Neptune Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	001649103I118OKW	K9c	18-04-2018	156.016		156.016
Neptune Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	001649103I118OLA	L10 & L11a	18-04-2018	467.264		467.264
Neptune Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	001649103I118OLC	L12a	18-04-2018	93.296		93.296
Neptune Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	001649103I118OLD	L12b & L15b	18-04-2018	72.128		72.128
Neptune Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	001649103I118OLG	L15c	18-04-2018	3.136		3.136
Neptune Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	001649103I118OLN	L4c	18-04-2018	9.408		9.408
Neptune Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	001649103I118OLO	L5a	18-04-2018	127.792		127.792
Neptune Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	001649103I118OND	N7b	18-04-2018	68.208		68.208
Neptune Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	001649103I118OQO	Q13a	18-04-2018	23.520		23.520
Neptune Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	001649103I118OQA	Q13b	18-04-2018	123.742		123.742
Neptune Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	001649103I118OLA	L3	18-04-2018	212.338		212.338

Bedrijf / Fiscale eenheid	Betaalstroom	Overheidsinstantie	Vergunningsnummer	Veldnaam	Datum	Betaling (EUR)	Terugbetaling (EUR)	Netto betaling (EUR)
Neptune Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	001649103I1180LA	L3	14-06-2018		106.372	(106.372)
Tulip Oil	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Akkrum 11		2018	4.704		4.704
Tulip Oil	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Donkerbroek		2018	17.248		17.248
Tulip Oil	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Donkerbroek - West		2018	784		784
Tulip Oil	Oppervlakterecht	Belastingdienst	M10a & M11		2018	85.456		85.456
Tulip Oil	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Marknesse		2018	14.112		14.112
Tulip Oil	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Q7		2018	327.712		327.712
Tulip Oil	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Q10a		2018	41.552		41.552
Petrogas	Oppervlakterecht	Belastingdienst	A12a	A12a	29-06-2018	152.880		152.880
Petrogas	Oppervlakterecht	Belastingdienst	A12d	A12d	29-06-2018	25.872		25.872
Petrogas	Oppervlakterecht	Belastingdienst	A15a-p	A15a	29-06-2018	52.528		52.528
Petrogas	Oppervlakterecht	Belastingdienst	A18a	A18a	29-06-2018	179.536		179.536
Petrogas	Oppervlakterecht	Belastingdienst	A18c	A18c	29-06-2018	36.848		36.848
Petrogas	Oppervlakterecht	Belastingdienst	B10c & B13a	B10c & B13a	29-06-2018	197.568		197.568
Petrogas	Oppervlakterecht	Belastingdienst	A12b & B10a	A12b & B10a	29-06-2018	61.152		61.152
Petrogas	Oppervlakterecht	Belastingdienst	B16a-e	B16a	29-06-2018	52.528		52.528
Petrogas	Oppervlakterecht	Belastingdienst	P9ab	P09a, P09b & P09d	29-06-2018	70.560		70.560
Petrogas	Oppervlakterecht	Belastingdienst	P9c	P09c, P09e & P09f	29-06-2018	79.184		79.184
Petrogas	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Q/1a ondiep	Q/1a ondiep	29-06-2018	25.088		25.088
Petrogas	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Q/1b ondiep	Q/1b ondiep	29-06-2018	7.840		7.840
Petrogas	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Q2	Q02c	29-06-2018	25.088		25.088
Vermilion Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Drenthe IIa			771		771
Vermilion Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Drenthe IIa			862		862
Vermilion Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Drenthe IIa			744		744

Bedrijf / Fiscale eenheid	Betaalstroom	Overheidsinstantie	Vergunningsnummer	Veldnaam	Datum	Betaling (EUR)	Terugbetaling (EUR)	Netto betaling (EUR)
Vermilion Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Drenthe IIa			734		734
Vermilion Energy	Oppervlakterecht	Belastingdienst	Drenthe IIIa			757		757
Jetex Petroleum Ltd	Oppervlakterecht	Belastingdienst	P10c		04-04-2018	64.989		64.989
Jetex Petroleum Ltd	Oppervlakterecht	Belastingdienst	P4,P7&P8b		24-04-2018	204.885		204.885
							Totaal	27.078.876

Bron: BDO

BIJLAGE 9.2

Onderverdeling van de door de bedrijven gerapporteerde cijzen naar projecten

Bedrijf / Fiscale eenheid	Betaalstroom	Overheidsinstantie	Vergunningsnummer	Veldnaam	Datum	Betaling (EUR)	Terugbetaling (EUR)	Netto betaling (EUR)
NAM B.V.	Cijns	Belastingdienst	Middelie		31-03-2018	828.891		828.891
NAM B.V.	Cijns	Belastingdienst	Noord-Friesland		31-03-2018	6.220.800		6.220.800
NAM B.V.	Cijns	Belastingdienst	Drenthe II		31-03-2018	696.193		696.193
NAM B.V.	Cijns	Belastingdienst	Botlek		31-03-2018	175.034		175.034
Vermilion Energy	Cijns	Belastingdienst	Drenthe VI	Diever	27-04-2018	161.040		161.040
Vermilion Energy	Cijns	Belastingdienst	Terugbetaalde cijns 2012		01-06-2018		23.370	(23.370)
Vermilion Energy	Cijns	Belastingdienst	Terugbetaalde cijns 2012		01-06-2018		22.910	(22.910)
							Totaal	8.035.678

Bron: BDO

BIJLAGE 9.3

Onderverdeling van de door de bedrijven gerapporteerde MOR-afrachten (Meeropbrengstregeling) naar projecten

Bedrijf / Fiscale eenheid	Betaalstroom	Overheidsinstantie	Vergunningsnummer	Datum	Betaling (EUR)	Terugbetaling (EUR)	Netto betaling (EUR)
NAM B.V.	Meeropbrengstregeling (MOR)	EZK	Groningen	15-05-2018	310.584.236	124.233.694	186.350.542
NAM B.V.	Meeropbrengstregeling (MOR)	EZK	Groningen	15-06-2018	310.584.236	124.233.694	186.350.542
NAM B.V.	Meeropbrengstregeling (MOR)	EZK	Groningen	03-12-2018	198.717.345	79.486.938	119.230.407
NAM B.V.	Meeropbrengstregeling (MOR)	EZK	Groningen	03-12-2018	565.716.178	226.286.471	339.429.707
NAM B.V.	Meeropbrengstregeling (MOR)	EZK	Groningen	03-12-2018	(621.168.472)	(248.467.388)	(372.701.084)
NAM B.V.	Meeropbrengstregeling (MOR)	EZK	Groningen	15-05-2018	124.233.694		124.233.694
NAM B.V.	Meeropbrengstregeling (MOR)	EZK	Groningen	15-06-2018	124.233.694		124.233.694
NAM B.V.	Meeropbrengstregeling (MOR)	EZK	Groningen	03-12-2018	57.306.021		57.306.021
						Totaal	764.433.523

Bron: BDO

BIJLAGE 9.4

Onderverdeling van de door de bedrijven gerapporteerde retributies naar projecten

Retributies aan EZK

Bedrijf / Fiscale eenheid	Betaal-stroom	Overheids-instantie	Vergunnings-nummer	Veld-naam	Datum	Betaling (EUR)	Terug-betaling (EUR)	Netto betaling (EUR)
NAM B.V.	Retributies	EZK	Not provided		-	197.240		197.240
Vermilion Energy	Retributies	EZK	Tietjerkseradeel		07-10-2018	1.920		1.920
Vermilion Energy	Retributies	EZK	Zuidwal		29-06-2018	4.300		4.300
Vermilion Energy	Retributies	EZK	Nijega		07-10-2018	1.920		1.920
Vermilion Energy	Retributies	EZK	Middelburen		07-10-2018	1.920		1.920
Vermilion Energy	Retributies	EZK	Eernewoude		17-07-2018	1.920		1.920
Vermilion Energy	Retributies	EZK	Nijensleek		23-07-2018	1.920		1.920
Vermilion Energy	Retributies	EZK	Waalwijk		16-07-2018	1.920		1.920
Vermilion Energy	Retributies	EZK	Eesveen		30-07-2018	38.200		38.200
Vermilion Energy	Retributies	EZK	Nijensleek		22-11-2018	1.920		1.920
Vermilion Energy	Retributies	EZK	Leeuwarden		22-11-2018	38.200		38.200
Vermilion Energy	Retributies	EZK	Brakel		22-11-2018	1.920		1.920
Vermilion Energy	Retributies	EZK	Leeuwarden		14-11-2018	38.200		38.200
Vermilion Energy	Retributies	EZK	Waalwijk		14-11-2018	38.200		38.200
Vermilion Energy	Retributies	EZK	Loon op Zand		22-11-2018	38.200		38.200
Vermilion Energy	Retributies	EZK	Waalwijk		12-10-2018	1.920		1.920
Neptune Energy	Retributies	EZK	E11		29-06-2018	4.300		4.300
Neptune Energy	Retributies	EZK	E14		29-06-2018	4.300		4.300
Neptune Energy	Retributies	EZK	E10		29-06-2018	4.300		4.300
Neptune Energy	Retributies	EZK	K1C		29-06-2018	4.300		4.300
Neptune Energy	Retributies	EZK	K1C		29-06-2018	4.300		4.300
Neptune Energy	Retributies	EZK	E15C		29-06-2018	4.300		4.300
Neptune Energy	Retributies	EZK	L100		15-10-2018	5.200		5.200
Neptune Energy	Retributies	EZK	G14C		23-10-2018	5.200		5.200
Neptune Energy	Retributies	EZK	L10A		16-10-2018	5.200		5.200
Neptune Energy	Retributies	EZK	D18a		16-10-2018	5.200		5.200
Neptune Energy	Retributies	EZK	D15a		15-10-2018	5.200		5.200
Neptune Energy	Retributies	EZK	K9c		16-10-2018	5.200		5.200

Bedrijf / Fiscale eenheid	Betaalstroom	Overheidsinstantie	Vergunningsnummer	Veldnaam	Datum	Betaling (EUR)	Terugbetaling (EUR)	Netto betaling (EUR)
Neptune Energy	Retributies	EZK	L3		21-11-2018	4.300		4.300
Neptune Energy	Retributies	EZK	L100		15/10/2018	5.200		5.200
Neptune Energy	Retributies	EZK	G14C		23/10/2018	5.200		5.200
Neptune Energy	Retributies	EZK	L10A		16/10/2018	5.200		5.200
Neptune Energy	Retributies	EZK	D18a		16/10/2018	5.200		5.200
Neptune Energy	Retributies	EZK	D15a		15/10/2018	5.200		5.200
Neptune Energy	Retributies	EZK	K9c		16/10/2018	5.200		5.200
Neptune Energy	Retributies	EZK	L3		21/11/2018	4.300		4.300
ONE-Dyas	Retributies	EZK	Not provided		-	77.380		77.380
TAQA Energy B.V.	Retributies	EZK	Not provided			21.240		21.240
Tulip Oil Netherlands BV	Retributies	EZK	Not provided			32.356		32.356
							Totaal	471.120

Bron: BDO

Retributies aan SodM

Bedrijf / Fiscale eenheid	Betaal-stroom	Overheids-instantie	Vergunnings-nummer		Datum	Betaling (EUR)	Terug-betaling (EUR)	Netto betaling (EUR)
Vermilion Energy	Retributies	SodM	Middelburen		27-11-2018	84.092		84.092
Vermilion Energy	Retributies	SodM	Middelburen		27-11-2018	6.140		6.140
Neptune Energy	Retributies	SodM	D15		21 Dec 2018	6.178		6.178
Neptune Energy	Retributies	SodM	E17		21 Dec 2018	6.178		6.178
Neptune Energy	Retributies	SodM	F3		21 Dec 2018	6.178		6.178
Neptune Energy	Retributies	SodM	G14		21 Dec 2018	6.178		6.178
Neptune Energy	Retributies	SodM	G16		21 Dec 2018	6.178		6.178
Neptune Energy	Retributies	SodM	G16		21 Dec 2018	6.178		6.178
Neptune Energy	Retributies	SodM	G17		21 Dec 2018	6.178		6.178
Neptune Energy	Retributies	SodM	K9		21 Dec 2018	6.178		6.178
Neptune Energy	Retributies	SodM	K9		21 Dec 2018	6.178		6.178
Neptune Energy	Retributies	SodM	K9		21 Dec 2018	6.178		6.178
Neptune Energy	Retributies	SodM	K12		21 Dec 2018	6.178		6.178
Neptune Energy	Retributies	SodM	K12		21 Dec 2018	6.178		6.178
Neptune Energy	Retributies	SodM	L10		21 Dec 2018	6.178		6.178
Neptune Energy	Retributies	SodM	L10		21 Dec 2018	6.178		6.178
Neptune Energy	Retributies	SodM	L12/15		21 Dec 2018	6.178		6.178
Neptune Energy	Retributies	SodM	Q13		21 Dec 2018	6.178		6.178
Neptune Energy	Retributies	SodM	D18a		21 Dec 2018	3.089		3.089
Neptune Energy	Retributies	SodM	F3		21 Dec 2018	3.089		3.089
Neptune Energy	Retributies	SodM	G14		21 Dec 2018	3.089		3.089
Neptune Energy	Retributies	SodM	K2b		21 Dec 2018	3.089		3.089
Neptune Energy	Retributies	SodM	L10		21 Dec 2018	4.300		4.300
Neptune Energy	Retributies	SodM	K12		21 Dec 2018	3.089		3.089
Neptune Energy	Retributies	SodM	K12		21 Dec 2018	3.089		3.089
Neptune Energy	Retributies	SodM	K12		21 Dec 2018	3.089		3.089
Neptune Energy	Retributies	SodM	L4/L5		21 Dec 2018	3.089		3.089
Neptune Energy	Retributies	SodM	L5		21 Dec 2018	3.089		3.089
Neptune Energy	Retributies	SodM	L10		21 Dec 2018	1.236		1.236
Neptune Energy	Retributies	SodM	L10		21 Dec 2018	1.236		1.236

Bedrijf / Fiscale eenheid	Betaal-stroom	Overheids-instantie	Vergunnings-nummer		Datum	Betaling (EUR)	Terug-betaling (EUR)	Netto betaling (EUR)
Neptune Energy	Retributies	SodM	L10		21 Dec 2018	3.089		3.089
Neptune Energy	Retributies	SodM	L10		21 Dec 2018	1.236		1.236
Neptune Energy	Retributies	SodM	L10		21 Dec 2018	3.089		3.089
Neptune Energy	Retributies	SodM	L10		21 Dec 2018	4.300		4.300
Neptune Energy	Retributies	SodM	L10		21 Dec 2018	3.089		3.089
Neptune Energy	Retributies	SodM	K12		21 Dec 2018	15.280		15.280
Neptune Energy	Retributies	SodM	K12		21 Dec 2018	4.300		4.300
Neptune Energy	Retributies	SodM	K12		21 Dec 2018	4.300		4.300
Neptune Energy	Retributies	SodM	G16		21 Dec 2018	4.300		4.300
Neptune Energy	Retributies	SodM	G16		21 Dec 2018	4.300		4.300
Neptune Energy	Retributies	SodM	L5		21 Dec 2018	4.300		4.300
Neptune Energy	Retributies	SodM	L10		21 Dec 2018	4.300		4.300
Neptune Energy	Retributies	SodM	L10		21 Dec 2018	4.300		4.300
Neptune Energy	Retributies	SodM	G14		21 Dec 2018	4.300		4.300
Neptune Energy	Retributies	SodM	L10		21 Dec 2018	4.300		4.300
Neptune Energy	Retributies	SodM	L10		21 Dec 2018	4.300		4.300
Neptune Energy	Retributies	SodM	L4/L5		21 Dec 2018	4.300		4.300
Neptune Energy	Retributies	SodM	L10		21 Dec 2018	4.300		4.300
Neptune Energy	Retributies	SodM	L10		21 Dec 2018	4.300		4.300
Neptune Energy	Retributies	SodM	L10		21 Dec 2018	4.300		4.300
Neptune Energy	Retributies	SodM	L10		21 Dec 2018	4.300		4.300
Neptune Energy	Retributies	SodM	K9A		21 Dec 2018	4.300		4.300
Neptune Energy	Retributies	SodM	K9A		21 Dec 2018	4.300		4.300
Neptune Energy	Retributies	SodM	D15		21 Dec 2018	4.300		4.300
Neptune Energy	Retributies	SodM	G14		21 Dec 2018	4.300		4.300
Neptune Energy	Retributies	SodM	Q13		21 Dec 2018	4.300		4.300
Neptune Energy	Retributies	SodM	K12		21 Dec 2018	4.300		4.300
Neptune Energy	Retributies	SodM	K12		21 Dec 2018	4.300		4.300
Neptune Energy	Retributies	SodM	K9C		21 Dec 2018	4.300		4.300
Neptune Energy	Retributies	SodM	D18a		21 Dec 2018	4.300		4.300
Neptune Energy	Retributies	SodM	F3B		21 Dec 2018	4.300		4.300
Neptune Energy	Retributies	SodM	F3B		21 Dec 2018	4.300		4.300

Bedrijf / Fiscale eenheid	Betaalstroom	Overheidsinstantie	Vergunningsnummer		Datum	Betaling (EUR)	Terugbetaling (EUR)	Netto betaling (EUR)
Neptune Energy	Retributies	SodM	F3B		21 Dec 2018	4.300		4.300
Neptune Energy	Retributies	SodM	G17		21 Dec 2018	4.300		4.300
Neptune Energy	Retributies	SodM	G17		21 Dec 2018	4.300		4.300
Neptune Energy	Retributies	SodM	K2B		21 Dec 2018	4.300		4.300
Neptune Energy	Retributies	SodM	K2B		21 Dec 2018	4.300		4.300
Neptune Energy	Retributies	SodM	K12		21 Dec 2018	4.300		4.300
Neptune Energy	Retributies	SodM	K12		21 Dec 2018	4.300		4.300
Neptune Energy	Retributies	SodM	E17		21 Dec 2018	4.300		4.300
Neptune Energy	Retributies	SodM	L10		21 Dec 2018	4.300		4.300
Neptune Energy	Retributies	SodM	L10		21 Dec 2018	4.300		4.300
Neptune Energy	Retributies	SodM	L10		21 Dec 2018	4.300		4.300
Neptune Energy	Retributies	SodM	L10		21 Dec 2018	4.300		4.300
Neptune Energy	Retributies	SodM	L10		21 Dec 2018	8.580		8.580
Neptune Energy	Retributies	SodM	L10		21 Dec 2018	3.564		3.564
Neptune Energy	Retributies	SodM	L10		21 Dec 2018	4.752		4.752
Neptune Energy	Retributies	SodM	L10		21 Dec 2018	1.188		1.188
Neptune Energy	Retributies	SodM	L10		21 Dec 2018	4.752		4.752
Neptune Energy	Retributies	SodM	L10		21 Dec 2018	4.160		4.160
Neptune Energy	Retributies	SodM	L10		21 Dec 2018	4.160		4.160
Neptune Energy	Retributies	SodM	L10		21 Dec 2018	1.020		1.020
Neptune Energy	Retributies	SodM	L5A		21 Dec 2018	1.020		1.020
Neptune Energy	Retributies	SodM	L10		21 Dec 2018	2.500		2.500
Neptune Energy	Retributies	SodM	L10		21 Dec 2018	2.500		2.500
Neptune Energy	Retributies	SodM	L10		21 Dec 2018	6.178		6.178
Neptune Energy	Retributies	SodM	L10		21 Dec 2018	4.300		4.300
Neptune Energy	Retributies	SodM	L10		21 Dec 2018	4.300		4.300
Neptune Energy	Retributies	SodM	L10		21 Dec 2018	1.020		1.020
NAM B.V.	Retributions	SoDM	Not provided		-	735.530		735.530
							Totaal	1.202.360

Bron: BDO